

## **Openbaar Leven van Jezus**

### **Hoofdstuk XIII – Terug te Kafarnaüm en rondreis in Opper- en Neder- Galilea. – Eindbekering van Magdalena (12 december 1822 – 6 januari 1823).**

Korte aanvulling bij de nrs. 881 en 944.

Een paar alinea's waarmee wij deze aflevering beginnen, hadden, volgens de oorspronkelijke schikking, in het voorgaande nummer moeten staan. De 1<sup>e</sup> alinea had geen, de 2<sup>e</sup> heel weinig verband met wat er aan vooraf ging of er op volgde en onderbraken zo hinderlijk de gang van die mooie verhalen, dat wij ze liever uitschakelden, om hun hier een plaatsje in te ruimen.

*Nog 881.*

De 1<sup>e</sup> alinea, een mededeling over de ligging van Anna's huis, is een bevestiging van wat Katarina over dit huis zegde in nr. 15 en vormde het einde van nr. 881 en luidt als volgt:

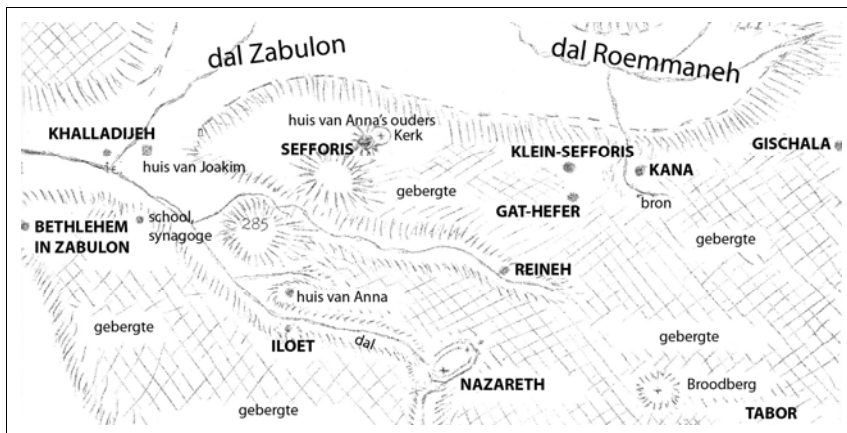
(Het tussen haakjes geplaatste dient tot opheldering.)

Het landgoed of woonhuis van Anna ligt op een hoogte zowat een uur ten westen van Nazareth, tussen het dal van Nazareth (in het zuiden, nl. het ravijn dat van Nazareth naar het huis loopt) en het dal van Zabulon (nl. in het noorden een bijravijn behorend tot het dal van Zabulon).

Een ravijn of klein dal (ten zuiden van het huis), met bomen begroeid, loopt van dit landgoed naar Nazareth en Anna kon in Maria's huis komen, (om zeggens) zonder in de stad te treden.

Dit lag geheel vooraan in de stad.

(Zie fasc. 1, nr. 12 en nr. 15, voetnoot 33).



*Nog 944.*

De 2<sup>e</sup> alinea was het begin van nr. 944 (fasc. 20) en is te vergelijken met de mededelingen op het einde van nr. 800 (fasc. 18).

Na het verdriet van de geleden schade door de ondergang der zwijnen en de omstorting der wijnkuip beschreven te hebben, zegt K.:

“Judas Iskariot was heden hier bij dit volk buitengewoon bedrijvig en gediensig, want hij was hier bekend; zijn moeder had hier een tijdlang in zijn jongensjaren met hem gewoond en de beide bezetenen hadden hem toen gekend. Dit was kort nadat hij uit de familie die hem opgevoed had, weggevluht was.

Naar aanleiding hiervan heb ik vroeger, op grond van VAGE en VERRE herinnering nog wel gemeend, dat hij het eerst hier tot Jezus gekomen was.”



## Laatste handelingen in het gewest van Gergesa.

945.

### 12 december. –

De apostelen hebben overal in dit gewest waterzuchtigen, lammen en jichtigen genezen. Maar rondom Jezus, bij wie altijd enige leerlingen bleven, verzamelde zich heden omstreeks 10 uur in de morgen op een hoogte een groot aantal mensen. (Wel dezelfde hoogte als in nr. 943, 4 km ten zuidzuidoosten van Magdala). Zij waren tot Hem getrokken door zijn wonderen en die van zijn leerlingen en hoofdzakelijk door de gebeurtenis met de varkens. Bij Jezus konden wel een paar duizend mensen zijn.

*In zijn toespraak vestigde Jezus nogmaals hun aandacht op hun beklagenswaardige toestand en velen bekeerden zich.* Ook wilden vele Joden zich van de heidenen losmaken en van hier wegtrekken.

In de namiddag kwamen de apostelen, die genezingen gedaan hadden, met verscheidene geheelden *naar Jezus' prediking.* Er waren vrouwen bij die enige vogelen in korven tot spijze mee hadden en zij gaven die aan de apostelen.

Terwijl rondom Jezus een groot gedrang was, naderde in het half duister een vrouw uit Magdala die aan bloedvloeïing leed. Gewoonlijk kon zij niet gaan, doch nu had zij, gesteund door haar geloof, geholpen door haar wilskracht, haar uiterste krachten ingespannen en had zich zonder iemands hulp tot hier voortgesleept; zij kuste Jezus' kleet en was genezen. *Jezus preekte voort, doch zei even daarna: "Ik heb iemand genezen, wie is het?"* Hierop naderde de vrouw en bedankte Hem; zij had de genezing van Enuë vernomen en had nu hetzelfde gedaan. (cfr. fasc. 20, nr. 925).

In de avond vertrok Jezus met de leerlingen en met de twee joodse, gewezen demonische jonge mensen van Gergesa, die Hij op dinsdag bevrijd had (nl. op 10 december bij het bestijgen van

de hoogte ten oosten van Magdala; het zijn de twee minst bezetene, fasc. 20, nr. 935).

Jezus voer rond Magdala om, noordelijk van Hippos, dat niet onmiddellijk bij het Meer ligt, maar zich tegen de helling opwaarts uitstrekt (*an der Anhöhe hinan*). Jezus ging met hen aan land (op de gewone havenplaats bij Mesadijeh) en zij aten van de vogelen, het brood en de honing in een herdershuis.

*Hier hoorde ik Hem tot de leerlingen zeggen dat het binnenkort de verjaardag van Herodes was en dat Hij naar Jeruzalem wilde gaan.* Maar zij raadden het hem af; het paasfeest naderde immers en dan moesten zij er toch naar toe. Maar Jezus sprak alsof Hij er op het paasfeest niet openbaar zou verschijnen (cfr. Joa. 7, 8).

*Hierna zei Hij hun dat ze inschepen moesten.*

De beide Gergesische jongelingen baden Hem nogmaals hen met zich mee te nemen, maar Jezus antwoordde hun dat Hij een ander ambt voor hen bestemd had; Hij gaf hun de opdracht het gehele Tien-steden-land vanaf Kedar (onbekend) opwaarts (of noordwaarts) tot Paneas te doorlopen en daar aan de JODEN te verkondigen wat zij gehoord en gezien hadden.

*Hij gaf hun zijn zegen en beloofde hetzelfde als aan de twee anderen: nl. indien zij hun zending behoorlijk volbrachten, zou ook over hen de geest van profetie komen; zij zouden weten waar Hij zich ophield; zij zouden Gods strafgerichten aankondigen en zieken in zijn naam genezen. Nochtans zou, volgens Jezus' bedoeling, deze belofte bij hen, evenals bij de twee andere, eerst later voor een zekere tijd in vervulling gaan. Zo moesten de anderen Hem ook eerst in het 'Tien-dorpen-district der Gergesenen'*

*verkondigen en later aan de HEIDENEN in het 'Tien-steden-land' (Mk. 5, 19-20; Lk. 8, 39)<sup>471</sup>.*

Deze jongelingen verlieten Hem hierop en *Hij gebood de leerlingen naar Betsaida over te varen*. Hijzelf bleef alleen achter, en dit niettegenstaande al hun bidden. Langs de oever wegwandelend *ging Hij in een wildernis bidden*; ik zag Hem gaan tussen steile rotsheuvelen en hoe sommige rotsen in de nacht geleken op zwarte mensengestalten<sup>472</sup>.

---

<sup>471</sup> Hier kunnen de laatste trekken uit deze geschiedenis met de evangelieverhalen vergeleken worden: "Toen Jezus zich nu in de boot wilde begeven, vroeg de gewezen bezetene verlof bij Hem te mogen blijven; *Hij stond het niet toe, maar zei hem: "Ga naar huis, naar de uwen, en meld hun alles wat de Heer u gedaan heeft en hoe Hij zich over u heeft ontfermd."* Hij ging heen en begon te verkondigen in de Dekapolis wat Jezus hem had gedaan en allen stonden verbaasd." (Mk. 5, 18-20).

\*\*\*

### **Kedar = Djok-kedar. –**

Een stad Kedar in dit gewest is onbekend; het is nochtans mogelijk dat de plaats Djok-kedar bedoeld is, in de buurt van Chorazin, de laatste plaats van het district der Gergesenen. Is deze veronderstelling juist, dan begint het preekgebied van de twee laatsten waar dit van de twee eersten ophoudt. (cfr. fasc. 20, nr. 944).

<sup>472</sup> Rotsen als mensengestalten. – Door weer en wind en storm uitgeknaagd in de meest fantastische vormen, waardoor ze gelijken op torens, tenten, spookachtige gedaanten van mensen en dieren.

In reisverhalen vindt men dit herhaaldelijk vermeld, b.v. Mislin, III, 109; De Géramb, II, 34; De Tesson, Voyage, 104; Guérin, Judée, III, 35-36.

Tijdens een lastige bergbeklimming in de Sinaï leek het De Tesson dat hij voortdurend door een leeuw gadeslagen werd; zulk een figuur vertoonde een naburige rotsberg.

## Eerste wandeling van Jezus op het Meer.

946.

Het was reeds volslagen donker, toen ik Jezus in een rechte richting op het Meer zag voort wandelen. Hij bevond zich ongeveer tegenover Tiberias, oostelijker dan het midden van het Meer en scheen op een aanzienlijke afstand voorbij het schip van de leerlingen te willen gaan. Er gierde een geweldige tegenwind en de leerlingen roeiden met verbeten inspanning. Toen zagen zij de gestalte en waren verschrikt en wisten niet of Hij het was dan wel zijn geest, en luidop schreeuwden zij het uit van vrees.

*Maar Jezus sprak: "Hebt geen vrees, Ik ben het!"*

Toen riep Petrus terug: "Heer, indien Gij het zijt, gebied mij op het water tot U te komen!"

*En Jezus wedervoer: "Kom!"*

En Petrus steeg in zijn ijver langs het laddertje uit het schip en snelde een zeer kort eind ver over de opgezweepte golven naar Jezus, als over vaste grond; hij scheen mij er over te zweven, want het steigerende water hinderde hem niet. Maar zodra hij zich verwonderde en meer aan het water, de wind en de baren dacht dan aan het woord van Jezus, kreeg hij angst en begon te zinken.

In zijn vrees riep hij uit: "Heer, red mij!" en hij zonk wel tot aan de borst, maar hij hield zijn arm boven het water naar Jezus uitgestrekt.

Jezus was nu reeds dicht bij hem en hem bij de hand vattend, *zei Hij: "Gij zwakgelovige! waarom twijfelt gij?"*

Nu waren zij bij het schip, stegen er in en *Jezus verweet hem en ook de anderen hun vrees*<sup>473</sup>. De wind ging aanstonds liggen en zij voeren naar Betsaïda.

---

<sup>473</sup> Dit wandelen van Jezus en Petrus op het Meer bleef onvermeld in het Evangelie, dat meestal gelijke gebeurtenissen en wonderen slechts één keer

Waarschijnlijk sliepen zij beurtelings bij ploegen onder de vaart, terwijl enigen roeiden. Bij hun instijgen werd een trap uitgeslagen (om uit het water in het schip te stijgen).

---

verhaalt. Men zou het feit best kunnen situeren bij Mt. 9, 1; bij Mk. 5, 21; bij Lk. 8, tussen de verzen 39 en 40.

Op deze plaats maakt Brentano de volgende lange bemerking:

In het evangelie staat een wandelen van Jezus op het water na Joannes' onthoofding, maar op dit ogenblik is hij nog in leven; Herodes' geboortedag valt in januari (8 januari nr. 1011).

In het evangelie staat dit wonder van het wandelen op het Meer na de eerste broodvermenigvuldiging, maar thans heeft deze nog geen plaats gehad. (Mt. 14, 13, 21; Mk. 6, 35-44; Joa. 6, 1-14).

De broodvermeerdering van nr. 932, (fasc. 20) komt hier niet in aanmerking, als niet vermeld in het Evangelie.

De evangelische vermenigvuldiging der 5 broden en 2 vissen, komt nog, zei K., en zij geloofde ook dat Jezus nog een tweede maal op het water zal wandelen, nl. juist na die vermenigvuldiging.

Ditmaal hadden zich ook geen mensen over Jezus' aankomst verwonderd, daar niemand buiten de leerlingen gezien had of wist dat Hij niet mee afgevaren, maar achtergebleven was (cfr. Joa. 6, 25).

Tot hier de woorden van Brentano, die wij nog even ingekort hebben. Door deze argumentatie wil hij aantonen dat het voorgaande verhaal van Jezus' wandelen op het Meer een ander en vroeger geval is, dan het wandelen dat de Evangelieën vermelden, nl. Mt. 14, 22-34; Mk. 6, 45-53; Joa. 6, 16-21.

Daarna vervolgt Brentano:

Het is nu af te wachten of dit ook zo zal uitkomen, gelijk onlangs op haar eerste verhaal van de opwekking der dochter van Jaïrus, een tweede gevolgd is, en dit laatste geheel in overeenstemming met het evangelieverhaal, dat de genezing van de bloedverliezende vrouw er bij betreft.

Eerste verhaal fasc. 20, nr. 890; tweede verhaal fasc. 20, nr. 924.



## Genezing van zieken. – Aankomst te Kafarnaüm.

947.

### 13 december. –

Zodra Jezus te (of nabij) Betsaïda aan land getreden was, riepen twee blinden tot Hem om hulp. Het spreekwoord ten spijt dat de ene blinde de andere niet kan leiden (Mt. 15, 14), brachten deze twee nochtans elkander tot Jezus. *Hij genas ze en ook lammen en stommen* en overal waar Hij voorbijkwam, verdrong zich het volk met zieken rondom Hem en *velen raakten Hem aan en werden gezond*; het volk stond overal op Hem te wachten, want men wist dat Hij vóór de sabbat zou weerkomen (cfr. Mk. 6, 54-55). De geschiedenis van de zwijnen en de bezetenen, was reeds gisteren hier bekend geworden en er was een groot opzien en verbazing en druk gepraat daarover.

Een deel van de leerlingen doopte ‘s morgens bij het huis van Petrus (in het dal Tabiga) vele genezenen en daar *Jezus maar doorging met helen en van geen uitscheiden of rusten wist*, zodat zij geen ogenblik tijd konden vinden om te eten, zochten de leerlingen Hem op en poogden Hem te bewegen om even op te houden en wat te eten. Tenslotte zette Hij zijn weg naar Kafarnaüm voort<sup>474</sup>.

---

<sup>474</sup> Daar Hij van geen uitscheiden wist. – Het schijnt wel dat wij hier het geval hebben, waarvan de H. Markus zegt: “Daarop ging Hij naar huis, maar weer liep de menigte samen, zodat zij niet eens konden eten. Toen zijn verwanten dit hoorden, trokken zij er op af om hem vast te houden, want zij zeiden: “Hij is krankzinnig.””

Vele exegeten verklaren dit stukje alsof sommige naaste verwanten van Jezus niet in Hem geloofden en Hem voor een dweper hielden zonder evenwicht en geraakt in zijn verstand. Zij verliezen uit het oog dat Markus zich kenmerkt door sterke en overdreven uitdrukkingen.

Onze zienster geeft ons van het voorval een zeer eenvoudige en natuurlijke voorstelling. In hun bezorgdheid voor Jezus wilden zij zeggen: “Zijn ijver

## Onderweg verbazingwekkende genezing. – Jezus te Kafarnaüm (Mt. 12, 22; Lk. 11, 14).

Maar toen Hij verder naar Kafarnaüm ging, bracht men Hem *een bezetene, die stom én blind was, en Hij genas hem aanstonds*<sup>475</sup>. Ook over deze genezing ontstond een grote verbazing, want reeds in de nabijheid van Jezus kreeg deze mens de spraak terug en riep: “Jezus, zoon van David, erbarm U over mij.” *Jezus bestreek hem de ogen en hij zag.*

Deze man had zeer vele duivelen in zich, want hij was geheel in de macht van de heidenen der oostzijde geraakt.

De goochelaars en waarzeggers van het Gergesenerland hadden zich van hem meester gemaakt en gebruikten hem; zij leidden hem aan een touw met zich rond en lieten hem in andere steden zien, waar hij met zijn sterkte allerhande krachtoeren moest uithalen.

Ook toonden zij hoe hij, ofschoon blind en stom, toch alles deed

---

kent geen maat! Laat Hij toch ook voor zijn gezondheid en de nodige rust zorgen en wat komen eten.”

Wij hebben soortgelijke gevallen in nr. 1074 en vooral in nr. 1076.

K. heeft echter ook een geval vermeld waarin een verre verwant van Jezus Farizeeër en vijand van Jezus was, maar door Jezus bekeerd werd (fasc. 20, nr. 928).

<sup>475</sup> Blind en stom. – Dit is het geval dat men leest bij Matt, 12, 22 en bij Lk. 11, 14, doch Lukas vermeldt niet de blindheid van de man en gewaagt alleen van zijn stomheid.

Vrijzinnige exegeten, zelfs reeds vroeger hierin gevolgd door menig katholieke exegeet, menen dat de stomme bezetene van Matt. 9, 32-34 dezelfde stomme is. Zo zou Matteüs in zijn evangelie tweemaal hetzelfde geval hebben verteld: die dommerik!

Hier stopt K. die dwaalleraren eens te meer de mond. Dat Matteüs twee geheel verschillende gevallen vertelt, blijkt uit de geheel verschillende omstandigheden. Vergelijk daarom fasc. 20, nr. 928 met het verhaal hierboven.

en wist en verstond en overal ging en alles haalde en herkende op zekere bezweringen, maar dit alles deed de duivel in hem<sup>476</sup>.

Zo gebruikten dus de heidense goochelaars, die in groot getal van Gergesa uit in het ‘Tien-steden-land’ en ook in andere steden rondtrokken, de duivel in die arme man om hun brood te verdienen.

Wanneer zij het Meer over vaarden, was hij niet in het schip, maar hij moest op hun bevel er naast zwemmen, zoals hier bij ons een hond met het rijtuig van zijn meester meeloopt.

Niemand bekommerde zich nog om hem; men hield hem voor verloren; hij had gewoonlijk geen onderdak, lag meest in graven en holen, en zij die hem uitbuiten, mishandelden hem nog op de koop toe. Hij was reeds een hele tijd in Kafarnaüm, maar had tot nog toe niemand die hem tot Jezus bracht, doch nu kwam hijzelf en werd genezen: de Heer erbarmde zich over de ellendige man.

*Jezus leraarde en heelde met het begin van de sabbat ook nog in het genezingshuis bij de poort in Kafarnaüm (steeds hetzelfde leerhuis, fasc. 20, nr. 922, voetnoot 459). Hij leerde nog over enige plaatsen die in de bergrede voorkomen.*

---

<sup>476</sup> Zij verdienden hun brood met de bezetene ... Dit alles deed de duivel in hem.

Over het bezeten meisje en waarzegster uit Hand. 16, 16 lezen wij in het boek ‘Paulus’ van Holzner: “Omdat zij tot de slavenstand behoorde, was zij een bron van buitengewone inkomsten voor haar patroons.

Voor zulke slavinnen werd een hoge som betaald. In onderhavig geval schijnt de slavin in dienst te hebben gestaan van een corporatie van heidense priesters, die het krankzinnige meisje uitbuiten.” (blz. 216).

“Hier, evenals vroeger op Cyprus en te Lystra kwam Paulus dus opnieuw in aanraking met die beangstigende macht die de antieke wereld, de onverloste mensheid tiranniseerde en op het heidendom haar stempel drukte.

Helse machten hadden een menselijke levenssfeer aan hun heerschappij onderworpen.” (blz. 218).

*Dan zei Hij tot de leerlingen dat Hij hen na de sabbat wilde uitzenden, na hun zijn zegen gegeven te hebben. Zes (apostelen) wilde Hij bij zich houden en zes uitzenden en aan elke apostelengroep wilde Hij een schare van leerlingen toevoegen.*

## **Opstand tegen de Farizeeën (Mt. 12, 23).**

948.

Maar nu ontstond in de stad gedurende zijn lering vóór de sabbat een groot tumult. Het wonder met de zwijnen en de bevrijding van de stomme en blinde bezetene hadden een groot opzien verwekt. Er waren heden namiddag ook meerdere schepen met Gergesener-joden overgekomen, die de wonderen vertelden, welke zij gezien hadden. Maar de Farizeeën strooiden overal het gerucht uit dat Jezus de duivelen door de duivelen uitdreef. (Deze beschuldiging en de weerlegging ervan door Jezus vindt, men in de drie evangeliën Mt. 12, 24-37; Mk. 3, 22-30; 11, 15-26).

Dit mishaagde het volk en het kwam in grote menigte vóór de synagoge samen. Op het ogenblik dat Jezus (enkele uren geleden) de stad naderde, was de blinde en stomme bezetene Jezus zonder leider razend en woedend door de straten tegemoet gerend. Vele mensen waren hem gevolgd en hadden het wonder van zijn bevrijding gezien. De getuigen waren door dit alles zo opgetogen, dat zij zich verontwaardigd ergerden aan de haat der Farizeeën, want dezen hadden, tijdens Jezus' afwezigheid over het Meer, de laster uit hun duim gezogen dat Hij door de duivelen de duivelen uitdreef en de zieken genas, en dit deden zij ook nu weer.

Ik zag dat vele van de toegestroomde burgers een kort, eigenaardig schietgeweer droegen; het had een rond, dik deel, gelijk een kolf, met leder overtrokken, en er was nog een dunne stok bij; het geweer had gaten; ook hadden zij korte, scherpe pijlen, die zij er uit konden trekken. (Een soort kruisboog,

vermoedt Brentano. De dunne stok is de boog, die dwars door de gaten gestoken werd.)

Het volk liet de Farizeeën buiten de synagoge roepen en eiste dat het ermee gedaan zou zijn Jezus te versmaden en te lasteren, dat zij Hem eerbiedigen zouden en toegeven dat nooit zulke daden in Israël verricht werden, dat geen profeet iets dergelijks ooit had gedaan (Mt. 9, 33; Lk. 7, 16). Indien zij van hun hardnekkige weerstand niet afzagen, zou men hen dwingen Kafarnaüm te verlaten, want zulk een aperte (= ieder duidelijk, onmiskenbaar) laster en verregaande ondankbaarheid konden zij niet langer verdragen.

949.

De Farizeeën werden hierop zeer vriendelijk; (ze vreesden de massa, *timuerunt turbas*, Mt. 21, 46); uit hun midden trad een brede dikke man vooruit, die met grote arglistigheid zijn toehoorders zand in de ogen wist te strooien.

Hij sprak op verleidelijke toon: “Het is waar! Nooit werden zulke daden en wonderen in Israël gezien, nooit zulke predicaties gehoord! Geen profeet heeft ooit zo iets gedaan, op zo’n manier gesproken, maar ik bid u, geachte medeburgers, nu ook de diepere grond en ware toedracht te vernemen van die duivelenuitdrijving bij Gergesa en van deze hier uit de man van heden; hij behoort overigens praktisch bij de Gergesenen. Immers in de beoordeling van zulke fenomenen is uiterste voorzichtigheid geboden; de omzichtigheid kan niet te ver gedreven worden!”

En nu begon hij een uitvoerige beschrijving te geven van het rijk der boze geesten, hoe onder hen een rangorde van waardigheden bestaat, zodat de ene geest de andere te bevelen heeft; hoe Jezus met een zeer machtige geest eerst een bondgenootschap moest gesloten hebben; “Want waarom”, zo betoogde hij, “heeft Hij de bezetene van hier uit niet reeds lang genezen? Waarom heeft Hij niet van hier uit, indien Hij de Zoon van God is, de duivelen in het Gergesenerland uitgedreven?”

Neen! Hij heeft er zich eerst moeten heen begeven en daar met de overste der Gergesener-duivelen een verdrag moeten sluiten; Hij moest met hem overeenkomen en hem de zwijnen als buit geven, want de duivelenoverste van ginds staat wel lager in rangorde dan Beëlzebub, maar is geenszins onbeduidend. En na de duivelen van Gergesa bevredigd te hebben, vermocht Hij ook door Beëlzebub de man van hier te bevrijden van zijn duivels.”

Zulk een drog-argumentatie bracht hij met veel fijnheid, geslepenheid en welsprekendheid en op de toon der overtuiging naar voren, en zijn besluit was dat het volk zich uit voorzichtigheid rustig diende te houden en de afloop moest afwachten. “Immers,” zo trachtte hij doorslaand te bewijzen, “gij ziet aan uw eigen opgezweeptheid welke vruchten zijn actie in u voortbrengt: op de werkdagen werkt het volk niet meer; het loopt de Leraar en zijn mirakelen achterna en op de sabbatdagen heerst er ontheiligend geraas en geschreeuw. Overdenk toch de huidige dag (waarop wij het geanticipeerde tempelwijdingsfeest vieren) en onderhoudt de rust. Bovendien moet gij u bereiden op het nakende feest (want de sabbat gaat beginnen).”

Zo slaagde hij erin het volk uit elkander te doen gaan en vele van die oppervlakkige, onnadenkende mensen waren half door zijn gezwets overtuigd.

Heden was het vrijdag, de 24<sup>e</sup> Kislew (13 december), en omdat ‘s avonds de sabbat met de 25<sup>e</sup> Kislew, het feest van de tempelwijding, samenviel, werd dit feest reeds gisterenavond (avond van 12 december) met de aanvang van de 24<sup>e</sup> Kislew begonnen.

In de huizen en scholen brandden vele lampen, piramidevormig gegroepeerd tot luchters. Ook in de tuinen, voorhoven en bij watervijvers brandden lampen en fakkelvuren, die allerlei figuren verbeeldden.

Jezus kwam met de leerlingen ten sabbat in de synagoge en leerde er ongestoord, want de Farizeeën waren van hun schrik nog niet bekomen. *Het onderwerp van zijn lering was de geschiedenis van Jozef, Genesis 44, 18 tot 47, 17*

#### Genesis 44

1. En hij beval zijn huisbestuurder: Vul de zakken der mannen met koren, zoveel zij kunnen vervoeren, en leg ieders geld boven in zijn zak.
2. En mijn beker, de zilveren beker, moet gij boven in de zak van de jongste leggen met het geld voor zijn koren. En hij deed naar het woord, dat Jozef gesproken had.
3. Toen de morgen aanlichtte, liet men de mannen weggaan, met hun ezels.
4. Nauwelijks waren zij de stad uitgegaan, nog niet ver weg, of Jozef zeide tot zijn huisbestuurder: Maak u op, jaag die mannen achterna, en als gij hen ingehaald hebt, zeg dan tot hen: Waarom hebt gij goed met kwaad vergolden? (Waarom hebt gij de zilveren beker gestolen?)
5. Is deze het niet, waaruit mijn heer drinkt en waarmede hij de toekomst pleegt te voorspellen? Gij hebt slecht gehandeld met dit te doen.
6. Toen hij hen ingehaald had, sprak hij deze woorden tot hen.
7. En zij zeiden tot hem: Waarom spreekt mijn heer zulke woorden? Verre zij het van uw knechten zo iets te doen.
8. Zie, het geld dat wij boven in onze zakken vonden, hebben wij uit het land Kanaän tot u teruggebracht, en hoe zouden wij dan uit het huis van uw heer zilver of goud stelen?
9. Degene van uw knechten, bij wie (de beker) gevonden wordt, moge sterven, en bovendien zullen wij mijn heer tot slaven zijn.
10. Daarop zeide hij: Welaan, het zij zoals gij gezegd hebt; degene, bij wie hij gevonden wordt, die zal mij tot slaaf zijn, maar gij zult vrij uitgaan.
11. Toen haastte ieder van hen zich zijn zak af te laden op de grond, en ieder opende zijn zak.
12. En hij stelde een onderzoek in; hij begon bij de oudste en eindigde bij de jongste; en de beker werd gevonden in Benjamins zak.
13. Toen scheurden zij hun klederen, en ieder van hen belaadde zijn ezel en zij keerden terug naar de stad.
14. Zo kwamen Juda en zijn broeders in het huis van Jozef, waar hij nog was, en zij wierpen zich voor hem ter aarde.
15. En Jozef zeide tot hen: Wat is dat voor daad, die gij bedreven hebt? Wist gij niet, dat een man als ik dat ongetwijfeld ontdekken moest?
16. Daarop zeide Juda: Wat zullen wij tot mijn heer zeggen, wat zullen wij spreken, en waarmee zullen wij ons rechtvaardigen? God heeft de schuld uwer knechten aan het licht gebracht. Zie, wij zijn slaven voor mijn heer, wij evenals degene, bij wie de beker gevonden is.
17. Maar hij zeide: Het zij verre van mij dat te doen; de man, bij wie de beker gevonden is, die zal mij tot slaaf zijn, maar gij, trekt in vrede naar uw vader.
18. Toen naderde Juda tot hem en zeide: Met uw verlof, mijn heer, uw knecht moge toch een enkel woord ten aanhoren van mijn heer spreken en uw toorn ontbrande niet tegen uw knecht, want gij zijt als Farao.
19. Mijn heer heeft zijn knechten gevraagd: Hebt gij nog een vader of een broeder?
20. En wij zeiden tot mijn heer: Wij hebben een oude vader en daar is nog een jonge zoon zijns ouderdoms; maar zijn broeder is dood; hij is de enig overgeblevene van zijn moeder, en zijn vader heeft hem zeer lief.
21. Toen zeidet gij tot uw knechten: Brengt hem tot mij, opdat ik mijn ogen op hem sla.
22. Maar wij zeiden tot mijn heer: De jongen kan zijn vader niet verlaten, want verlaat hij zijn vader, dan zal deze sterven.

23. Daarop zeidet gij tot uw knechten: Indien uw jongste broeder niet met u meekomt, zult gij mijn aangezicht niet meer zien.
24. Nadat wij naar uw knecht, mijn vader, waren teruggereisd, deelden wij hem de woorden van mijn heer mee.
25. Toen nu onze vader zeide: Gaat ons weer een weinig voedsel kopen,
26. zeiden wij: Wij kunnen niet heentrekken; als onze jongste broeder bij ons is, dan zullen wij heentrekken; want wij zullen het aangezicht van die man niet mogen zien, wanneer onze jongste broeder niet bij ons is.
27. Daarop zeide uw knecht, mijn vader, tot ons: Gij weet, dat mijn vrouw mij twee zonen heeft gebaard;
28. de éne is van mij weggegaan, en ik heb moeten zeggen: voorzeker is hij verscheurd, en ik heb hem tot nu toe niet weergezien.
29. En neemt gij ook deze van mij weg, en overkomt hem een ongeluk, dan zult gij mijn grijze haar met verdriet in het dodenrijk doen neerdalen.
30. En nu, wanneer ik bij uw knecht, mijn vader, kom, en de jongen is niet bij ons, aan wiens ziel zijn eigen ziel nauw verbonden is,
31. dan zal het gebeuren, als hij ziet, dat de jongen er niet is, dat hij sterven zal, en uw knechten zullen het grijze haar van uw knecht, onze vader, met verdriet in het dodenrijk doen neerdalen.
32. Maar uw knecht is borg geworden voor de jongen bij mijn vader met deze woorden: indien ik hem niet tot u breng, dan moge ik te allen tijde tegenover mijn vader schuldig staan.
33. Nu dan, laat toch uw knecht in de plaats van de jongen als slaaf voor mijn heer achterblijven, en de jongen trekke met zijn broeders mee.
34. Want hoe zal ik naar mijn vader heentrekken, wanneer de jongen niet bij mij is? Ik zou het verdriet niet kunnen aanzien, dat mijn vader zou treffen.

\*\*\*

## Genesis 45

### Jozef maakt zich aan zijn broeders bekend

1. Toen kon Jozef zich niet langer bedwingen voor allen die bij hem stonden, en hij riep: Laat allen van mij weggaan. En daar stond niemand bij hem, toen Jozef zich aan zijn broeders bekend maakte.
2. Daarop brak hij uit in luid geweene, zodat de Egyptenaren en Farao's huis het hoorden.
3. En Jozef zeide tot zijn broeders: Ik ben Jozef; leeft mijn vader nog? Doch zijn broeders konden hem niet antwoorden, want zij deinsden van schrik voor hem terug.
4. Toen zeide Jozef tot zijn broeders: Komt toch naderbij. Daarop naderden zij. En hij zeide: Ik ben uw broeder Jozef, die gij naar Egypte verkocht hebt.
5. Maar weest nu niet verdrietig en ziet er niet zo ontsteld uit, omdat gij mij hierheen verkocht hebt, want om u in het leven te behouden heeft God mij voor u uit gezonden.
6. Want reeds twee jaren is er hongersnood geweest in dit land en er komen nog vijf jaren, waarin niet geploegd of geoogst zal worden.
7. Daarom heeft God mij voor u uit gezonden om u een voortbestaan te verzekeren op aarde, en om voor u een groot aantal geredden in het leven te behouden.
8. Dus zijt gij het niet, die mij hierheen gezonden hebt, maar God; Hij heeft mij gesteld tot Farao's vader en tot heer over geheel zijn huis en tot heerser in het gehele land Egypte.
9. Trekt haastig naar mijn vader en zegt tot hem: Zo zegt uw zoon Jozef: God heeft mij gesteld tot heer over geheel Egypte, kom tot mij, draal niet.
10. Gij zult in het land Gosen wonen en gij zult dicht bij mij zijn, gij en uw kinderen en uw kinds kinderen, uw kleinvee en uw runderen en al wat gij hebt.
11. En ik zal daar voor u zorgen – want er zal nog vijf jaar hongersnood zijn – opdat gij niet verarmt, gij, noch uw huis, noch iemand van de uwen.
12. En zie, uw eigen ogen en die van mijn broeder Benjamin zien, dat het mijn mond is, die tot u spreekt.



13. Vertelt dan aan mijn vader al de heerlijkheid die ik in Egypte bezit, en alles wat gij gezien hebt, en brengt mijn vader haastig hierheen.
14. Toen viel hij zijn broeder Benjamin om de hals en weende, en Benjamin weende aan zijn hals.
15. En hij kuste al zijn broeders hartelijk en weende, hen omhelzende. Daarna eerst spraken zijn broeders met hem.
16. Toen het gerucht in Farao's huis vernomen werd, dat Jozefs broeders waren gekomen, was dit Farao en zijn dienaren aangenaam.
17. En Farao zeide tot Jozef: Zeg tot uw broeders: doet dit: belaadt uw dieren en trekt heen naar het land Kanaän,
18. en haalt uw vader en uw gezinnen en komt tot mij, dan zal ik u het beste van het land Egypte geven, zodat gij het vette des lands eten zult.
19. Voorts hebt gij de opdracht hun te gelasten: Neemt u uit het land Egypte wagens voor uw kinderen en voor uw vrouwen, brengt uw vader mee en komt (herwaarts).
20. Gij moet het niet jammer vinden van uw huisraad, want het beste van het gehele land Egypte zal voor u zijn.
21. Toen deden de zonen van Israël aldus; en Jozef gaf hun wagens volgens Farao's bevel; ook gaf hij hun teerkost voor de reis.
22. Aan hen allen, man voor man, gaf hij een stel kostbare klederen en aan Benjamin gaf hij drie honderd zilverstukken en vijf stel kostbare klederen.
23. Daarbij zond hij zijn vader tien ezels, beladen met het beste van Egypte, en tien ezellinnen, beladen met koren en brood en voedsel, voor zijn vader op de reis.
24. Hierop deed hij zijn broeders uitgeleide, en zij gingen heen, en hij zeide tot hen: Maakt geen twist onderweg.
25. Zij dan trokken weg uit Egypte en kwamen in het land Kanaän bij hun vader Jakob.
26. Toen zij hem vertelden: Jozef leeft nog en hij is zelfs heerser over het gehele land Egypte, bleef zijn hart er koud onder, want hij kon het niet geloven.
27. Maar toen zij hem al de woorden overbrachten, die Jozef tot hen gesproken had, en toen hij de wagens zag, die Jozef gezonden had om hem te vervoeren, leefde de geest van hun vader Jakob op.
28. En Israël zeide: Het is genoeg, mijn zoon Jozef leeft nog; ik wil gaan en hem zien, eer ik sterf.

\*\*\*

## **Genesis 46**

### **Jakob trekt naar Egypte**

1. En Israël brak op met alles wat hij had en kwam te Berseba en bracht de God van zijn vader Isaak slachtoffers.
2. En God sprak tot Israël in nachtgezichten, en Hij zeide: Jakob, Jakob. En hij zeide: Hier ben ik.
3. Toen zeide Hij: Ik ben God, de God van uw vader, vrees niet naar Egypte te trekken, want Ik zal u daar tot een groot volk maken.
4. Ik zal zelf met u naar Egypte trekken en Ik zal u ook zeker weer terugvoeren en Jozef zal u de ogen toedrukken.
5. Toen ging Jakob uit Berseba op weg, en de zonen van Israël vervoerden hun vader Jakob, benevens hun kinderen en hun vrouwen, op de wagens die Farao gezonden had om hem te vervoeren.
6. Zij namen ook mee hun vee en hun have, die zij in het land Kanaän verworven hadden, en zij kwamen in Egypte, Jakob en al zijn kroost met hem.
7. Zijn zonen en kleinzonen, zijn dochters en kleindochters en zijn gehele kroost bracht hij met zich naar Egypte.
8. Dit nu zijn de namen van de zonen van Israël, die in Egypte kwamen, van Jakob en zijn zonen. De eerstgeborene van Jakob was Ruben.

9. De zonen van Ruben waren Chanok, Pallu, Chesron en Karmi.
10. De zonen van Simeon waren Jemuël, Jamin, Ohad, Jakin, Sochar en Saul, de zoon van een Kanaänitische.
11. De zonen van Levi waren Gerson, Kehat en Merari.
12. De zonen van Juda waren Er, Onan, Sela, Peres en Zerach; doch Er en Onan waren in het land Kanaän gestorven; en de zonen van Peres waren Chesron en Chamul.
13. De zonen van Issakar waren Tola, Puwwa, Job en Simron.
14. De zonen van Zebulon waren Sered, Elon en Jachleël.
15. Dit waren de zonen van Lea, die zij aan Jakob gebaard heeft in Paddan-Aram, benevens zijn dochter Dina. Het gehele zielental van zijn zonen en dochters was drieëndertig.
16. De zonen van Gad waren Sifjon, Chaggi, Suni, Esbon, Eri, Arodi en Areli.
17. De zonen van Aser waren Jimna, Jiswa, Jiswi en Beria, benevens hun zuster Serach, en de zonen van Beria waren Cheber en Malkiël.
18. Dit waren de zonen van Zilpa, die Laban aan zijn dochter Lea gegeven had, en zij baarde dezen aan Jakob – zestien zielen.
19. De zonen van Rachel, de vrouw van Jakob, waren Jozef en Benjamin.
20. En aan Jozef werden in het land Egypte Manasse en Efraim geboren, die Asnat, de dochter van Potifera, de priester van On, hem baarde.
21. De zonen van Benjamin waren Bela, Beker, Asbel, Gera, Naâman, Echi, Ros, Muppim, Chuppim en Ard.
22. Dit waren de zonen van Rachel, die aan Jakob geboren werden, het gehele zielental veertien.
23. De zoon van Dan was Chusim.
24. De zonen van Naftali waren Jachseël, Guni, Jeser en Sillem.
25. Dit waren de zonen van Bilha, die Laban aan zijn dochter Rachel gegeven had, en zij baarde dezen aan Jakob, het gehele zielental zeven.
26. Alle personen die met Jakob naar Egypte kwamen, zijn afstammelingen, behalve de vrouwen der zonen van Jakob, het gehele zielental was zesenzestig.
27. En de zonen van Jozef, die hem in Egypte geboren waren, waren twee in getal. Het gehele getal der zielen van het huis van Jakob, die naar Egypte kwamen, was zeventig.
28. Hij dan zond Juda voor zich uit naar Jozef, opdat deze hem in Gosen zou ontmoeten. En zij kwamen in het land Gosen aan.
29. En Jozef spande zijn wagen aan en trok naar Gosen, zijn vader Israël tegemoet. Toen hij hem ontmoette, viel hij hem om de hals en weende geruime tijd aan zijn hals.
30. Toen zeide Israël tot Jozef: Nu kan ik sterven, nadat ik uw aangezicht gezien heb, omdat gij nog leeft.
31. En Jozef zeide tot zijn broeders en tot het huis zijns vaders: Ik zal heengaan, het Farao meedelen en hem zeggen: mijn broeders en het huis mijns vaders, die in het land Kanaän waren, zijn tot mij gekomen;
32. die mannen zijn schaapherders, want zij zijn veehouders en hebben hun kleinvee, hun runderen en alles wat zij bezitten, meegebracht.
33. En wanneer Farao u roept en zegt: wat is uw bedrijf? 34 zeg dan: uw knechten zijn veehouders geweest van onze jeugd aan tot heden, zowel wij als onze vaderen – opdat gij in het land Gosen moogt wonen, want al wat schaapherder is, is voor de Egyptenaren een gruwel.

\* \* \*

## Genesis 47

1. Toen kwam Jozef bij Farao, deelde het hem mee, en zeide: Mijn vader en mijn broeders zijn met hun kleinvee, hun runderen en al wat zij bezitten, gekomen uit het land Kanaän, en zij zijn in het land Gosen.
2. Nu had hij vijf mannen uit zijn broeders meegenomen, en hij stelde die aan Farao voor.
3. En Farao zeide tot zijn broeders: Wat is uw bedrijf? Daarop zeiden zij tot Farao: Uw knechten zijn schaapherders, wij evenals onze vaderen.

4. Ook zeiden zij tot Farao: Wij zijn gekomen om als vreemdelingen in dit land te vertoeven, want er is geen weide meer voor de kudde, die uw knechten hebben, omdat de hongersnood zwaar is in het land Kanaän; nu dan, sta uw knechten toe in het land Gosen te wonen.
5. Toen zeide Farao tot Jozef: Uw vader en uw broeders zijn tot u gekomen;
6. het land Egypte ligt voor u open. Wijs uw vader en uw broeders in het beste deel van het land woonplaatsen aan, laten zij in het land Gosen wonen; indien gij weet, dat onder hen flinke mannen zijn, stel die dan tot opzichters over mijn kudde aan.
7. Ook bracht Jozef zijn vader Jakob en stelde hem aan Farao voor. En Jakob zegende Farao.
8. Toen zeide Farao tot Jakob: Hoe groot is het getal van uw levensjaren?
9. En Jakob zeide tot Farao: Het getal der jaren mijner vreemdelingschap is honderd en dertig; weinig in getal en kwaad zijn al mijn levensjaren geweest, en zij hebben niet bereikt het getal der levensjaren van mijn vaderen in de dagen hunner vreemdelingschap.
10. Toen zegende Jakob Farao en ging van Farao heen.
11. Jozef nu wees zijn vader en zijn broeders woonplaatsen aan en gaf hun grondbezit in het land Egypte, in het beste deel van het land, in het land Rameses, zoals Farao geboden had.
12. En Jozef onderhield zijn vader, zijn broeders en het gehele huis zijns vaders met brood, naar het getal der kinderen.

### **Jozefs maatregelen**

13. Er was nu in het gehele land geen brood, want de hongersnood was zeer zwaar, en het land Egypte en het land Kanaän raakten uitgeput tengevolge van de honger.
14. En Jozef zamelde al het geld in, dat zich in het land Egypte en in het land Kanaän bevond, voor het koren dat men kwam kopen, en Jozef bracht het geld in Farao's huis.
15. Toen het geld uit het land Egypte en uit het land Kanaän op was, kwamen alle Egyptenaren tot Jozef en zeiden: Geef ons brood! Waarom toch zouden wij voor uw ogen sterven? Want er is geen geld meer.
16. En Jozef zeide: Geeft uw vee, dan zal ik u (brood) geven in ruil voor uw vee, indien er geen geld meer is.
17. Toen brachten zij hun vee tot Jozef, en Jozef gaf hun brood in ruil voor de paarden, het kleinvee, het rundvee en de ezels, en hij voorzag hen in dat jaar van brood in ruil voor al hun vee.
18. Toen dat jaar ten einde was, kwamen zij tot hem in het tweede jaar en zeiden tot hem: Wij zullen het voor mijn heer niet verhelen dat, nu het geld op is en onze veestapel aan mijn heer is gekomen, er voor mijn heer niet anders overblijft dan ons lichaam en onze grond.
19. Waarom zouden wij voor uw ogen sterven, en zou onze grond verkommeren? Koop ons en onze grond in ruil voor brood; en wij en onze grond zullen Farao dienstbaar zijn. Geef ons dan zaad, opdat wij leven en niet sterven, en opdat de grond niet woest worde.
20. Toen kocht Jozef al de grond der Egyptenaren voor Farao, want de Egyptenaren verkochten ieder zijn akker, omdat de honger hun te sterk werd. Zo kwam het land aan Farao.
21. En wat het volk aangaat, dat maakte hij dienstbaar van het ene einde van het gebied van Egypte tot het andere einde.
22. Alleen de grond der priesters kocht hij niet, want de priesters hadden vaste inkomsten van Farao, en zij leefden van hun vaste inkomsten, die Farao hun gegeven had, daarom verkochten zij hun grond niet.
23. En Jozef zeide tot het volk: Zie, ik heb heden u en uw grond voor Farao gekocht; zie, hier is zaad voor u, opdat gij de grond kunt bezaaien.
24. Maar van de opbrengst zult gij een vijfde deel aan Farao geven, en vier delen zullen voor u zijn tot zaad voor de akker en tot voedsel voor u en voor hen die in uw huizen zijn, en tot spijsje voor uw kinderen.
25. Toen zeiden zij: Gij hebt ons in het leven behouden; mogen wij de genegenheid van mijn heer winnen, dan zullen wij Farao dienstbaar zijn.

26. En Jozef maakte het tot een inzetting tot op de huidige dag met betrekking tot het grondbezit in Egypte, dat Farao daarvan een vijfde deel zou hebben; alleen de grond der priesters kwam niet aan Farao.

### **Jakobs laatste levensjaren**

27. Israël dan woonde in het land Egypte, in het land Gosen, en zij werden daar ingezetenen. Zij waren vruchtbaar en vermenigvuldigden zich zeer.

28. En Jakob leefde in het land Egypte nog zeventien jaar, en de dagen van Jakob, de jaren zijns levens, waren honderd zevenenveertig jaar.

29. Toen de tijd naderde, dat Israël sterven zou, riep hij zijn zoon Jozef en zeide tot hem: Indien gij mij genegenheid toedraagt, leg dan uw hand onder mijn heup, (en zweer) dat gij mij liefde en trouw zult bewijzen: begraaft mij niet in Egypte.

30. Want ik wil bij mijn vaderen liggen, vervoer mij daarom uit Egypte en begraaft mij in hun graf. En hij zeide: Ik zal doen naar uw woord.

31. Daarop zeide hij: Zweer het mij dan. En hij zwoer het hem. En Israël boog zich aanbeddend neder aan het hoofdeinde van het bed.

## *en het laatste hoofdstuk van Ezechiël 47, 17 tot het einde.*

### **Ezechiël 47**

#### **De tempelbeek**

1. Toen bracht hij mij terug naar de ingang van het huis; zie, er stroomde water onder de drempel van het huis uit, oostwaarts, want de voorzijde van het huis was op het oosten; het water vloeide onder de rechter zijkant van het huis vandaan, ten zuiden van het altaar.

2. En hij leidde mij door de Noordpoort en hij voerde mij toen buitenom naar de buitenste poort, naar (de poort) die op het oosten uitzag; en zie, daar borrelde water op uit de rechter zijkant.

3. Nadat de man uitgegaan was naar het oosten met een meetsnoer in zijn hand, mat hij duizend el en deed mij door het water gaan; het water reikte tot aan de enkels.

4. Hij mat weer duizend (el) en deed mij door het water gaan; het water reikte tot aan de knieën. Hij mat weer duizend (el) en deed mij erdoor gaan; het water reikte tot aan de heupen.

5. Hij mat nog eens duizend (el); nu was het een beek geworden, die ik niet doorwaden kon, want het water was zo hoog, dat men erin zwemmen kon, een beek die men niet kon doorwaden.

6. Toen zeide hij tot mij: Hebt gij het gezien, mensenkind? Daarop deed hij mij teruggaan langs de oever van de beek.

7. Toen ik terugkeerde, zie, langs de oever van de beek stonden aan weerszijden zeer veel bomen.

8. Hij zeide tot mij: Dit water stroomt naar de oostelijke landstreek, vloeit af naar de Vlakte en komt in de zee; in de zee wordt het uitgestort, zodat haar water gezond wordt.

9. En alle levende wezens die er wemelen, zullen leven, overal waar de beek komt, en er zal zeer veel vis zijn, want als dit water daarheen komt, dan wordt (het water van de zee) gezond. Overal waar de beek komt, zal alles leven.

10. Vissers zullen erlangs staan van Engedi tot En-Eglaim; het zal een plaats zijn om de netten uit te spreiden, en de vissen erin zullen van allerlei soort zijn, zoals de vissen van de grote zee, zeer talrijk.

11. Maar de moerassen en poelen ervan zullen niet gezond worden; zij zijn aan het zout prijsgegeven.

12. Langs de beek zullen op haar oevers aan weerszijden allerlei vruchtbomen opschieten, waarvan het loof niet verwelkt en de vrucht niet opraakt; elke maand zullen zij vrucht dragen,

omdat hun water uit het heiligdom komt; hun vruchten zullen tot spijze zijn en hun loof tot geneesmiddel.

### **De grenzen van het land**

13. Zo zegt de Here HERE: Dit is de grens, waarbinnen gij het land als erfdeel zult verdelen onder de twaalf stammen Israëls; Jozef ontvangt twee delen.
14. Gij zult het als erfdeel ontvangen, de een zowel als de ander, omdat Ik gezworen heb, dat Ik het aan uw vaderen zou geven, en dit land zal u als erfdeel toevallen.
15. Dit nu is de grens van het land: aan de noordzijde van de grote zee af, langs Chetlon, totdat men komt te Sedad,
16. Hamat, Berota, Sibraim, dat tussen het gebied van Damascus en dat van Hamat ligt, en het middelste Chaser, dat op de grens van Hauran ligt,
17. zodat de grens loopt van de zee tot Chasar-Enon, het gebied van Damascus, en in het Noorden noordwaarts is Hamat de grens. Dit is de noordzijde.
18. En de oostzijde: van tussen Hauran en Damascus, van tussen Gilead en het land Israëls, langs de Jordaan, zult gij tot aan de oostelijke zee de grens bepalen. Dit is de oostzijde.
19. En de zuidzijde: zuidwaarts van Tamar tot het water van Meribat-Kades, naar de beek, naar de grote zee. Dit is de zuidzijde tegen het Zuiderland.
20. En de westzijde: de grote zee van de grens af tegenover de weg naar Hamat. Dit is de westzijde.

### **De verdeling van het land**

21. Dit land nu zult gij onder u verdelen naar de stammen Israëls;
22. gij zult het tot een erfdeel verloten onder u en onder de vreemdelingen die onder u vertoeven en die onder u kinderen verwekt hebben; dezen zult gij als onder de Israëlieten geboren beschouwen; zij zullen met u een erfdeel bij loting toegewezen krijgen onder de stammen Israëls;
23. in de stam waarbij de vreemdeling vertoeft, daar zult gij hem zijn erfdeel geven, luidt het woord van de Here HERE.

\*\*\*

### **Ezechiël 48**

1. Dit nu zijn de namen der stammen. Van het noordelijke einde, langs de weg van Chetlon, totdat men komt te Hamat en Chasar-Enon, terwijl het gebied van Damascus noordwaarts ligt, ter zijde van Hamat, van de oostzijde tot de zee: Dan één deel;
2. naast het gebied van Dan van de oostzijde tot de westzijde: Aser één deel;
3. naast het gebied van Aser van de oostzijde tot de westzijde: Naftali één deel;
4. naast het gebied van Naftali van de oostzijde tot de westzijde: Manasse één deel;
5. naast het gebied van Manasse van de oostzijde tot de westzijde: Efraim één deel;
6. naast het gebied van Efraim van de oostzijde tot de westzijde: Ruben één deel;
7. naast het gebied van Ruben van de oostzijde tot de westzijde: Juda één deel;
8. en naast het gebied van Juda, van de oostzijde tot de westzijde, moet de heffing liggen, die gij zult geven: vijftiengduizend (el) breed en de lengte als een der delen van de oostzijde tot de westzijde, en het heiligdom zal in het midden daarvan zijn.
9. De heffing welke gij de HERE geven zult, zal vijftiengduizend (el) lang en tienduizend (el) breed zijn.
10. En voor de volgenden zal de heilige heffing zijn; voor de priesters: noordwaarts vijftiengduizend (el) en westwaarts een breedte van tienduizend (el); oostwaarts is de breedte tienduizend (el) en zuidwaarts is de lengte vijftiengduizend (el); en het heiligdom des HEREN zal in het midden ervan liggen.
11. Het geheiligde deel zal zijn voor de priesters, uit de zonen van Sadok, die mijn dienst in acht genomen hebben, die niet afgedwaald zijn, toen de Israëlieten afdwaalden, zoals de Leviëten afgedwaald zijn;

12. voor hen zal het een heffing zijn uit de heffing van het land, een allerheiligst gebied naast dat der Levieten.
13. De Levieten krijgen, evenwijdig aan het gebied der priesters, een lengte van vijftiwintigduizend (el) en een breedte van tienduizend (el). De gehele lengte is vijftiwintigduizend (el) en de breedte tienduizend (el);
14. zij mogen daarvan niets verkopen noch verruilen; zij mogen het beste deel van het land niet aan anderen overdragen, want het is de HERE heilig.
15. Doch vijfduizend (el), het overschot in de breedte langs de vijftiwintigduizend, dat is niet heilig, maar bestemd voor de stad, tot woonplaats en tot open veld, en de stad zal in het midden daarvan liggen.
16. Dit zullen haar afmetingen zijn: de noordzijde vierduizend vijfhonderd (el), de zuidzijde vierduizend vijfhonderd, de oostzijde vierduizend vijfhonderd en de westzijde vierduizend vijfhonderd;
17. en de stad zal een open veld hebben: noordwaarts tweehonderd vijftig (el), zuidwaarts tweehonderd vijftig, oostwaarts tweehonderd vijftig en westwaarts tweehonderd vijftig.
18. Het overschot in de lengte evenwijdig aan de heilige heffing: tienduizend (el) oostwaarts en tienduizend westwaarts; dat zal evenwijdig zijn aan de heilige heffing, en de opbrengst daarvan zal zijn tot onderhoud van hen die in de stad arbeiden.
19. Zij die in de stad arbeiden uit alle stammen Israëls, zullen dit bewerken.
20. De gehele heffing zal vijftiwintigduizend bij vijftiwintigduizend (el) zijn; als een vierkant moet gij de heilige heffing bepalen met inbegrip van het bezit der stad.
21. Het overige echter is voor de vorst: het gebied aan weerszijden van de heilige heffing en het bezit der stad, langs de vijftiwintigduizend (el) van de heffing tot aan de oostgrens, en westwaarts langs de vijftiwintigduizend (el) tot aan de westgrens, evenwijdig aan de stamgebieden, zal voor de vorst zijn. En de heilige heffing en het heiligdom van het huis zullen in het midden daarvan zijn.
22. Uitgezonderd het bezit der Levieten en het bezit der stad, die liggen tussen wat van de vorst is, zal wat tussen de grens van Juda en die van Benjamin ligt, voor de vorst zijn.
23. Wat nu de overige stammen betreft, van de oostzijde tot de westzijde: Benjamin één deel;
24. naast het gebied van Benjamin, van de oostzijde tot de westzijde: Simeon één deel;
25. naast het gebied van Simeon, van de oostzijde tot de westzijde: Issakar één deel;
26. naast het gebied van Issakar, van de oostzijde tot de westzijde: Zebulon één deel;
27. naast het gebied van Zebulon, van de oostzijde tot de westzijde: Gad één deel;
28. en naast het gebied van Gad aan de zuidzijde, naar het zuiden toe, loopt de grens van Tamar over het water van Meribat-Kades, langs de beek tot de grote zee.
29. Dit is het land, dat gij ten erfdeel moet verloten onder de stammen Israëls, en dit zijn hun delen, luidt het woord van de Here HERE.

### **De heilige stad**

30. En dit zijn de uitgangen der stad: aan de noordzijde, die vierduizend vijfhonderd (el) lang is, –
31. de poorten der stad dragen de namen der stammen Israëls – drie poorten op het noorden: een Rubenpoort, een Judapoort en een Levipoort;
32. aan de oostzijde, die vierduizend vijfhonderd (el) lang is, ook drie poorten: een Jozefpoort, een Benjaminpoort en een Danpoort;
33. aan de zuidzijde, die vierduizend vijfhonderd (el) lang is, ook drie poorten: een Simeonpoort, een Issakarpoot en een Zebulonpoort;
34. en aan de westzijde, die vierduizend vijfhonderd (el) lang is, eveneens drie poorten: een Gadpoort, een Aserpoort en een Naftalipoort.
35. De omtrek is achttienduizend (el) en de naam der stad zal voortaan zijn: de HERE is aldaar.

**Uit: NBG-vertaling 1951**

\*\*\*

*Ook uit de profeet Daniël (die op Ezekiël volgt), leerde Hij nog het een en ander.*

*Hij kwam ook nog terug op de laster van de Farizeeën, want Hij wist wel wat zij het volk voorgezwetst hadden. Hij interpelleerde hen daarover en zei: "Ieder rijk dat met zichzelf onenig is, zal niet blijven bestaan; en wanneer de satan de satan uitdrijft, hoe zal zijn rijk dan in stand blijven? Maar indien IK door Beëlzebub de duivelen uitdrijf, door wie drijven uw zonen hen dan uit?"<sup>477</sup>.*

---

<sup>477</sup> Door wie drijven uw zonen de duivelen uit? – De duiveluitdrijving was gekend en werd beoefend bij de Joden. In missietijdschriften zien wij zelfs heidense priesters en tovenaars met toverformules tegen gevallen van bezetenheid optreden.

Volgens Flavius Josephus muntte Salomo uit op het gebied van de duivelenbezwinging (Ant. II, 13).

"Onder de geneesmiddelen die hij uitvond, waren er drie die de kracht bezaten om de duivelen te verdrijven en wel op zulk een wijze, dat zij het niet meer waagden om nog terug te keren.

De duivelbezwinging, vervolgt hij, is bij ons volk nog in gebruik en ikzelf ben er getuige van geweest, hoe een Jood, met name Eleazar, verscheidene bezetenen bevrijdde in tegenwoordigheid van Vespasiaan, van diens zonen en van een aantal officieren en soldaten ... De duivel wierp de bezetene ter aarde en ging weg uit hem.

Om te bewijzen dat de duivel werkelijk uitgegaan was, beval de bezweerder de boze geest een kruik water om te gooien en hij deed het.

Ik heb dit feit willen aanhalen, besluit hij, om alle twijfel uit te sluiten betreffende de onvergelijkelijke wijsheid van Salomo."

Misschien heeft Flavius Josephus hier ook wel de uitdrijving van duivelen door Christus voor ogen gehad.

Op de woorden van nr. 949: "hoe onder hen een rangorde van waardigheden bestaat" plaatsen wij hier dit commentaar:

"Die rangorde is het natuurlijk gevolg van die welke onder hen bestond, toen zij nog in de hemel verbleven en die door de katholieke theologen wordt aanvaard." (cfr. D.B. Ange, k. 590).

---

Een soortgelijke opvatting zal wel reeds bij vele rabbijnen hebben bestaan.

\*\*\*

Wij vinden hierover iets in een omvangrijk visioen van de H. Franciska Romana; zij vertelt over de **hiërarchie onder de duivelen**:

**“Lucifer is hun vorst, doch een geboeide vorst en rampzaliger dan alle overige boze geesten.**

**Onder hem staan drie ondergeschikte prinsen aan wie de helse geesten, die in drie klassen ingedeeld zijn, als aan een overste gehoorzamen moeten:**

- de eerste is Asmodeüs, de prins van de wellust;
- de tweede is Mammon, de duivel van het geld;
- de derde is Beëlzebub, de geest van de afgoderij en van de zonden, waartoe de afgoderij de mensen brengt.
  - De eerste behoorde tot de Cherubijnen,
  - de tweede tot de Tronen,
  - de derde tot de Heerschappijen.

Zij en hun kopstuk Lucifer verlaten nooit de hel noch hun gevangenis, maar wanneer God het hun toestaat, vaardigen zij uit de hun ondergeschikte machten geesten naar de aarde.

Deze zijn in de hel geklasseerd volgens hun oorspronkelijke hiërarchie: cherubijnen, serafijnen, enz.

Dezelfde hiërarchie bestaat bij de geesten die op de aarde en in de lucht verblijven, maar zij hebben geen overheid en staan om zeggens op gelijke voet; deze zijn het die de mensen kwaad berokkenen;

- zij verminderen hun vertrouwen op de goddelijke Voorzienigheid en
- hitsen hen op tot gemor en verzet tegen de Wil van God;

de geesten die zich op aarde ophouden zijn in onderlinge verstandhouding en spannen samen om de zielen te verderven.

Het enige middel van deze zielen om na een eerste val de gevolgen van de nederlaag te ontgaan, is: **onmiddellijk op te staan**, maar helaas! juist dit doet men gewoonlijk niet! **Niets verijdelt meer de pogingen van de duivelen, noch veroorzaakt hun groter foltering dan het uitspreken van de H. Naam van Jezus.**

Wanneer de zielen habitueel in doodzonde leven, komen de duivelen zich vestigen in hun hart; maar ontvangen zij met berouw de absolutie van een priester, dan vlieden zij, zo vlug als ze kunnen, uit de ziel, maar nochtans



---

blijven zij BIJ haar om ze opnieuw te bekoren, doch hun aanvallen zijn nu minder heftig, en hoe vaker een ziel biecht, hoe meer hun krachten afnemen.”

Wat **de geesten in de lucht** betreft, hierover zegt Franciska Romana nog:

“Bij de val van de engelen bleef

- een derde gedeelte in de lucht- of hemelsfeer,
- een tweede derde kwam terecht op de aarde;
- het laatste derde stortte neer in de afgrond van de hel.”

\*\*\*

Nu volgen enige uitspraken van onze zienster:

**“Ik zag hoe vooral het vasten en de zelfkastinging de invloed en de macht van de boze geesten verzwakt en de nabijheid en werking van de goede geesten uitlokt en hoe vooral het gebruik van de H. Sacramenten een dam en hinderpaal is tegen de duivel ...**

In mijn visioenen over de geesten ontwaarde ik steeds een kring om de aarde met negen lichamen of sferen als verwijderde sterren, en ik zag geesten van verschillende natuur (of orden?) daarop verblijven. Langs stralenwegen schenen zij betrekking met de aarde te hebben.

Op die werelden verblijven ook de boze geesten, die de mensen bij hun geboorte toegevoegd worden.

Immers, bij zijn geboorte krijgt ieder mens twee geesten mee, een goede en een kwade (iets wat ook de H. Brigitta bevestigt).

- De goede is uit het laagste engelenkoor;
- de boze is nog geen duivel, nog niet in de pijn, maar uitgesloten van het goddelijk aanschouwen.

Uit alle koren zijn engelen gevallen, maar niet allen vielen tot in de hel; een gedeelte bleef er buiten.

Van dit soort zijn de geesten die op de planeten (of voormelde lichamen) verblijven en op aarde komen om de mensen te bedriegen en te verleiden; nu zijn zij nog niet in de pijn, maar op de laatste dag moeten zij ten oordeel en zullen zij ter helle verwezen worden.”

\*\*\*

Dit werpt een verrassend licht op sommige schriftuurteksten (b.v. Mt. 8, 29; zie fasc. 20, nr. 940, voetnoot 469; het maakt de vraag der duivelen verstaanbaar: “Zijt Gij ons vóór de tijd komen kwellen?”

*Door zulke redenering bracht Hij hen tot zwijgen en kwam nog zonder verdere erge tegenspraak uit de synagoge en Hij overnachtte in het huis van Petrus.*

Hier plaatst Brentano de volgende bemerking: Na deze mededeling las ik haar voor wat het Evangelie over deze episode bevat.

Zij herinnerde zich echter geen andere bijzonderheden buiten hetgeen zij meegedeeld had, behalve dan dat zij niet alles even uitvoerig had weergegeven, zoals het gebeurd was.

Gewoonlijk lees ik haar in zulke gevallen voor wat het Evangelie bevat over de feiten die zij gezien en verteld heeft, en teken dan aan, wat zij zich nog buiten het reeds vertelde herinnert, maar zeer dikwijls beweert zij meerdere dingen die het Evangelie in die omstandigheid bevat, niet gehoord te hebben.

---

\*\*\*

Nu vervolgt de zienster:

“Die geesten uit de hemelsfeer (en van de aarde) zijn verslingerd op de zielen van de mensen, zoals insecten op zekere geuren en planten;

- zij brengen de mens echter niet tot zonde of daden, maar
- zij onttrekken hem aan de goddelijke invloeden en
- maken hem ontvankelijk voor de wereld, gevoelig voor haar verleiding;
- zij maken hem ingenomen met zichzelf en ijdel en
- boeien hem op velerlei wijze vast aan de aarde.

Geeft de mens toe, dan geraakt hij in het duister; dan nadert de (eigenlijke) duivel, die er als een zegel op drukt (op dat eerste resultaat); het wordt een daad, een zonde, de afscheiding van God is geschied! Onmogelijk kan ik zeggen hoe vele boze geesten ik gezien heb; hadden zij lichamen, de lucht zou er van verduisterd zijn.

In streken waar zij grote macht over de mensen hebben, zie ik steeds nevel en nacht!”

\*\*\*

Dit alles wordt natuurlijk niet opgedist als Evangelie. Op dit terrein kunnen wij de zienster niet volgen of controleren; men neme wat men goedvindt.

Die woorden werden dan bij een andere, soortgelijke gelegenheid gesproken, doch aan die eerste gelegenheid verbonden of erin gelast.

Wanneer de tweede gelegenheid in het Evangelie niet vermeld is, kan ik haar daaromtrent niet ondervragen en zijzelf doet weinig moeite om zich deze gelegenheid te herinneren en het tekort aan te vullen. Hierdoor gaat menige bijzonderheid verloren.

950.

**14 december; Sabbat; Tempelwijdingsfeests vallend op 25 Kislew, maar geanticiepeerd op gisteren, 24 Kislew. –**

De apostelen hebben heden, (op deze sabbat), weer bij Petrus, (in het dal Tabiga) gedoopt. Jezus bezocht met enige leerlingen (op deze sabbatwandeling) de familie van Jairus, *welke Hij vermaande en troostte.*

Alle familieleden zijn zeer ootmoedig en grondig veranderd; zij hebben hun bezit in drieën gescheiden:

- een deel bestemd voor de armen,
- een deel voor de Gemeente en
- een deel voor zichzelf.

Vooraf de oude moeder van Jairus was zeer getroffen geworden en nu bijzonder goed gesteld. De dochter kwam pas te voorschijn, nadat zij geroepen was; zij is zeer ootmoedig en was gesluierd; zij is nu als gegroeid, gaat recht en ziet er hersteld en gezond uit; zij blijft niettemin een van nature klein en zwak meisje.

*Jezus ging hierna tot de heidense hoofdman Kornelius, troostte en onderwees ook hem, zijn familie en knechten en vergezelde hem tot de hoofdman van Kafarnaüm Serobabel, waar Hij eveneens aan allen troost en onderricht verschafte.*

Maar hier kwam Herodes' geboortedag en ook Joannes ter sprake. Beiden, Serobabel en Kornelius zeiden Hem dat Herodes alle voorname mannen en ook hen voor zijn geboortedag op 8 januari naar Macherus had uitgenodigd, en zij vroegen Jezus of Hij hun veroorloofde er heen te gaan. *Jezus antwoordde dat het hun niet verboden was de uitnodiging te beantwoorden, indien zij zich sterk genoeg voelden om geen deel te nemen aan wat daar gebeuren zou. Maar ook dan was het nog beter, indien zij een voorwendzel vonden om zich te verontschuldigen en thuis te blijven.*

Zij gaven Jezus ook hun misnoegen te kennen over het zondige leven van de echtbreker en de willekeur waarmee hij Joannes gevangen hield en drukten de hoop uit dat Herodes hem op zijn geboortedag in vrijheid zou stellen.

Jezus bezocht dan ook nog zijn moeder, bij wie Suzanna Alfei, Maria van Kleofas uit Nazareth, Suzanna van Jeruzalem, Dina de Samarietin en Marta zich thans ophielden. *Hij kondigde hun aan dat Hij morgen wilde afreizen.*

Marta was zeer treurig om Magdalena's herval en tegenwoordige demonische toestand; zij vroeg Jezus of zij niet tot haar zou gaan, maar *Jezus zei haar te wachten.*

## **Magdalena's toestand.**

951.

Ik heb haar bezetenheid gezien; zij is dikwijls in hoge mate uitzinnig, toornig en hovaardig; zij slaat om zich heen en scheldt; zij kwelt haar dienstmeiden en is bovendien altijd uiterst ijdel en overdreven opgetooid: ik zag haar naar de man slaan die in haar huis meester speelt en dat hij het haar teruggaf, ja, haar mishandelde.

Ondertussen verzinkt zij vaak in verschrikkelijke droefheid, geweest en weegeklaag, loopt in het huis rond en zoekt en roept naar Jezus: “Waar is de Leraar? Waar is HIJ? Hij heeft me verlaten!”

Enige dagen later is zij dan weer uiterst los, driest en schaamteloos, brast en zondigt, want nog steeds komen er vleiers en flirters uit nieuwsgierigheid en boosheid tot haar; zij is in de handen en de macht van de bedorven man, die bij haar inwoont en die zich door zijn medeminnaars laat betalen; haar toestand is hachelijk; haar hovaardigheid, buitensporigheid, ijdelheid en woede beheersen haar met een geweld, dat ontgensprekelijk op echte bezetenheid wijst.

Bovendien lijdt zij aan krampen, als aan vallende ziekte; men kan zich indenken welk een smart heersen moet in de familie van haar heilige zuster en broeder, wanneer zij een zo voortreffelijke spruit uit een koninklijk geslacht aan zoveel ellende ten prooi zien.

Ik meen mij te herinneren dat haar verkwistingen door Lazarus besnoeid zijn en dat haar nog slechts een bepaald inkomen toegewezen is.

## **Jezus' uiterlijk.**

952.

Het is indrukwekkend Jezus zo door de straten te zien gaan, nu het kleeft lang, dan opgeschort, statig, zonder veel beweging en toch zonder enige stijfheid of gemaaktheid, kalm en al zwevend, eenvoudiger en machtiger dan alle mensen.

Niets in Hem is opvallend, aanstotelijk of minder voornaam, zoals een onvaste of gebogen gang; men bemerkt geen misstap, geen nutteloze schrede, geen oogslag zonder reden, geen onverantwoorde beweging, geen keer of wending zonder doel, geen enkele gezochtheid.

## Oogslag op de H. Vrouwen.

Ik heb nu ook weer gezien wat ik onlangs vergat te zeggen, toen Maria van haar reis naar Kana met de andere vrouwen hier terugkeerde.

Marta had met Suzanna de herbergen in Galilea tot tegen Samaria bezocht; zij had een soort oppertoezicht op de herbergen; de nader wonende vrouwen droegen zorg voor de herbergen in beperkter districten; ik zag de vrouwen in verscheidene herbergen samenkomen: allerlei voorraad werd er op ezels heen gezonden.

Ik zag ook Maria de Sufanietin eens bij hen en dat in de stad het gerucht nopens haar de ronde deed, dat nu ook Maria Magdalena behoorde tot het vrouwelijk gevolg, dat voor de aanhangers van de Profeet van Nazareth zorgde. Want Maria de Sufanietin geleek in haar voorkomen en gestalte sprekend op Magdalena en zij was aan deze zijde van de Jordaan maar weinig bekend.

Daarbij kwam nog dat zij dezelfde naam Maria droeg en ook op een gastmaal bij een Farizeeër Jezus gezalfd had en tenslotte even slecht befaamd geweest was (fasc. 17, nr. 685), en zo werd zij nu reeds in de mening en de mond van het volk met Magdalena verward. Doch later vond die vereenzelviging op nog ruimer schaal ingang onder allen die de Gemeente slechts van op een afstand kenden<sup>478</sup>.

De vrouwen zorgden voor dekens, bedden, hals- en lendendoeken, wollen klederen, sandalen, bekers, kruiken met balsem, olie en dergelijke voorraad, want hoe weinig Jezus ook voor zichzelf gebruikte, toch wilde Hij dat de leerlingen anderen niet strekten

---

<sup>478</sup> Verwarring tussen de Sufanietin en M. Magdalena. – Hierdoor is wellicht de dwaaltraditie van de Grieken en oosterse Kerk te verklaren, die het graf van Maria Magdalena aanwijzen op een heuvel te Efeze, ofschoon het men mag zeggen vaststaat dat zij als kluizenares geleefd heeft en gestorven is in het zuiden van Frankrijk.

Hierop komen wij later in haar levensschets terug.

tot last en van het nodige voorzien zouden zijn. Hierdoor wilde Hij de Farizeeën de mogelijkheid ontnemen Hem en zijn leerlingen te beschuldigen.

953.

Jezus was vóór het einde van de sabbat nog in het huis naast de poort; *Hij onderrichtte het volk voortdurend over de acht zaligheden en herhaalde veel van het reeds gezegde. Hij heeft tot nog toe slechts vier van de acht zaligheden uitgelegd.*

*Hij hield heden de zaligheid voor: "zalig zij die arm van geest zijn", en Hij had in zijn lering de Farizeeën op het oog. Ook de vrouwen aanhoorden zijn lering.*

## **Verkeerde aanhangers.**

Ondertussen waren vele Gergesenen overgekomen en onder hen waren vele armen, die met Hem verlangden mee te trekken. De beweegreden van de meesten die toch maar arme rondzwerwers waren, was dat zij geloofden bij Hem altijd volop het nodige te hebben. Zij spraken ook dikwijls van zijn rijk, of Hij het niet welhaast in bezit zou nemen? Ook zij waren onverbeterlijk dezelfde mening toegedaan dat Hij het koningschap zou bemachtigen en nu binnenkort, ongeveer gelijk Saül of David, gezalfd zou worden, het Rijk van Israël ontvangen en te Jeruzalem zijn troon bestijgen; zij spiegelde zich voor dat zij dan als zijn aanhangers deel aan zijn macht zouden hebben.

*Jezus sprak met deze Oostjordaanelanders en zei hun naar huis te gaan, boetvaardigheid te doen, de wetten te onderhouden en hetgeen zij van Hem gehoord en geleerd hadden, in praktijk te brengen. Hij verklaarde hun dat zijn rijk anders was dan zij het zich voorstelden en dat het geen zondaars kon*

*opnemen, die zich niet eerst bekeerden; zo zond Hij hele scharen, zonder ze te kwetsen, getroost naar Huis terug.*

*Hij sloot de sabbat in de synagoge. Hier weerlegde Hij nogmaals streng de laster van de Farizeeën, dat Hij de ene duivel door de andere uitdreef en een onreine geest in zich had.*

*Heden hoorde ik dat Hij hen uitdaagde Hem te beschuldigen, indien zijn prediking en handeling niet in overeenstemming waren, indien zijn daden zijn woorden logenstraffen, indien Hij niet onderhield wat Hij leerde. Maar zij konden er niets tegen inbrengen en Hij leidde er de gevolgtrekking uit af: "Welnu, indien de boom goed is, dan is ook zijn vrucht goed; uit de vrucht kent men de boom, enz.", zoals het in het Evangelie staat tot aan het vers: "Naar uw woorden zult gij verdoemd worden!" (Mt. 12, 37).*

## **Uitzending der apostelen.**

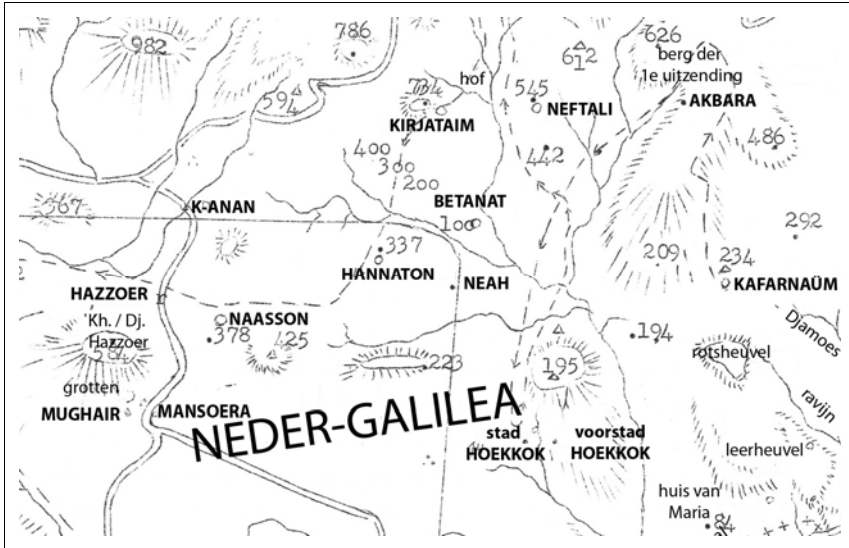
*Eer Jezus in de synagoge de sabbat sloot, had Hij ook reeds in het leerhuis bij de poort de leerlingen apart toegesproken en hun gezegd dat Hij voornemens was hen morgen uit te zenden:*

- 6 apostelen moesten met Hem gaan en
- de 6 overige apostelen naar Opper-Galilea; deze laatste moesten door 18, en Hijzelf door 12 leerlingen vergezeld worden;

*Hij zou hun zijn zegen geven; zij moesten prediken, zieken genezen, duivelen uitdrijven, enz.  
Hij bereidde hen nogmaals op deze zending voor.*



Hij deed dit ook voornamelijk om het overmatig samenstromen van volk op dezelfde plaats te verhinderen en de toeloop van de mensen meer te verdelen, want Hij kon wegens de onafzienbare volksmenigte hier niet meer blijven: ze was te opgetogen en de drukte te groot; men verdrong zich om Hem van alle kanten. *Hij stuurde ook vele leerlingen, die dolgraag met Hem zouden meegegaan zijn, naar huis.*



954.

### 15 december. –

Jezus is deze morgen om 10 uur met de 12 apostelen en 30 leerlingen (18 + 12) van Kafarnaüm noordwaarts getrokken; ook vele groepen mensen gingen dezelfde weg op; *Hij hield dikwijls stil en onderrichtte nu deze, dan gene schaar*; dezen scheidten dan van Hem om de richting naar hun woonplaatsen in te slaan.

Zo kwam Hij om 3 uur in de namiddag aan een schone berg, ongeveer 3 uren van Kafarnaüm, maar minder ver van de Jordaan<sup>479</sup>.

Vijf wegen lopen de berg op en er liggen ongeveer vijf kleine steden omheen. *Reeds heeft Hij eens op die berg gepreikt*, nl. op 10 januari 1822 of 12 Tebet (fasc. 12, nrs. 391 en 392).

*Het volk dat tot hier was meegetrokken, stuurde Hij aan de voet van de berg* wegen begaf zich dan met de zijnen alleen op de hoogte, nadat Hij met hen aan de voet wat gegeten had.

*Boven op de berg stond een leerstoel. Hierop hield Jezus voor de apostelen en leerlingen nogmaals een toespraak over hun ZENDING. Hij zei hun dat zij nu zouden moeten tonen wat zij tot hiertoe geleerd hadden, dat zij moesten verkondigen dat het Rijk genaderd en de laatste tijd tot boetvaardigheid aangebroken was; zij moesten dopen, de handen opleggen en duivelen uitdrijven.*

---

<sup>479</sup> Meerdere bijzonderheden over deze berg der eerste uitzending zijn reeds gegeven in fasc. 12, nr. 391, voetnoot 148.

Aan de hier opgegeven afstanden moet men niet te veel belang hechten, want in Palestina zijn deze zeer bedrieglijk (zie VOORREDE, nr. 10).

Wat betreft de kleine steden 'ER OMHEEN', deze uitdrukking duidt niet de ligging aan, die zij ons suggereert; men vergelijk ze met de passage, waarin K. spreekt van de steden die in de omtrek van Kision (Kedes of Kision) – een levietenstad – gelegen zijn, (fasc. 9, nr. 219 (20 augustus), voetnoot 20).

Alles bijeengenomen moet men de berg der eerste uitzending veronderstellen 3 à 4 km ten zuidoosten van Safed.

De schoonheid die K. aan deze berg toekent, zal hij wel te danken hebben aan het verre uitzicht in meerdere richtingen. Toch is hij veel lager dan Safed en zijn gebergte in het noordwesten. (Zie fasc. 12, nr. 391, voetnoot 148 en grote kaart 1 en 2.)

*Hij gaf hun wenken, hoe zij zich in gevallen van tegenkantsing moesten gedragen, hoe zij de baatzuchtige aanhangers en de valse vrienden zouden kunnen onderscheiden, die zij dan ook moesten afwijzen.*

*Hij zei hun dat de een nu niet meer was dan de ander. In steden en dorpen moesten zij bij deugdzame mensen verblijven, zeer arm en gering leven en trachten niemand, in zover het van hen afhing, tot last te zijn. Meer dergelijke richtlijnen hield Hij hun voor.*

*Ook zegde Hij hun op welke wijze zij zich moesten verdelen, verspreiden en weer samenkomen; dat twee apostelen en enige leerlingen samen moesten uittrekken en dat andere leerlingen hen moesten voorafgaan om de komst van die godsgezanten aan te kondigen en de mensen naar hun preek bijeen te roepen (cfr. Lk. 10, 1).*

955.

*De apostelen droegen kleine flesjes met olie bij zich en Hij leerde hen hoe deze te wijden en bij genezingen te gebruiken (Mk. 6, 7-13; Mt. 10, 1; Lk. 9, 1-6).*

*Hij gaf hun heden nog al de onderrichtingen, die bij de uitzending in het Evangelie staan (Mt. 10, 5-15).*

*Toch maakte Hij hun nog geen gevaar bekend, maar Hij zei: "Heden zult gij nog overal welkom zijn, maar een tijd zal komen, waarin men u vervolgen zal."*

*Hierop knielden zij in een kring om Hem neer, en Hij bad en legde hun de handen op het hoofd. De leerlingen zegende Hij slechts en nu omarmden zij mekaar en scheidden.*

*Hij had hun een richting en een tijd vastgesteld, wanneer zij weer tot Hem moesten komen, en dan moesten de leerlingen van de andere groep afwisselen met de leerlingen die nu bij Hem bleven en alle berichten meebrengen en meedelen.*

Tot de groep die Jezus vergezelde, behoorden:

- Petrus,
- Jakobus de Mindere,
- Joannes,
- Filippus,
- Tomas en
- Judas,

benevens de 12 leerlingen, onder wie:

- de drie broeders Jakobus, Sadoch, Heliakim (zonen van Maria Heli),
- Manahem,
- Natanael de kleine Kleofas genaamd en
- verscheidene andere van de jongsten.

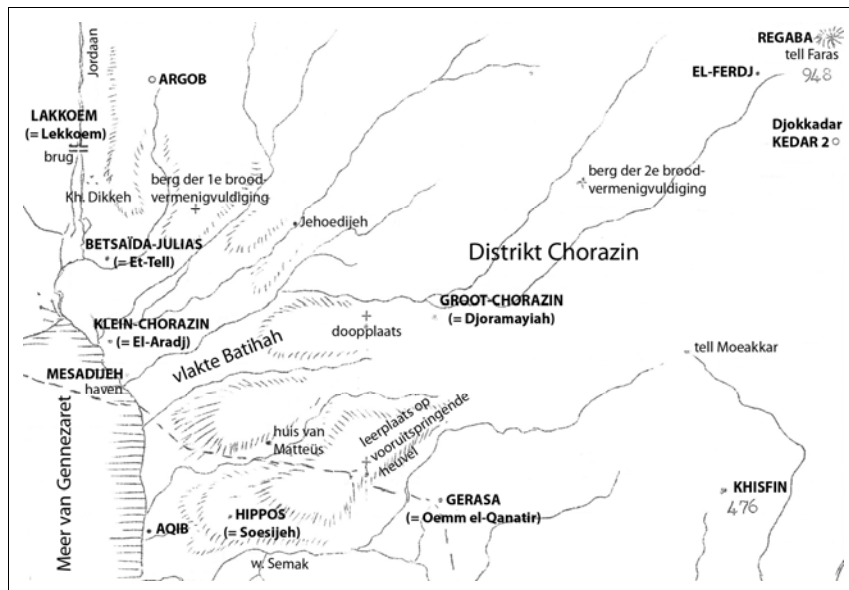
De 6 andere apostelen hadden 18 leerlingen bij zich, onder wie:

- Joses Barsabas,
- Judas Barsabas,
- Saturninus en
- Natanael Chased.

Natanael, de bruidegom van Kana ging niet mee; hij was met andere werkzaamheden voor de Gemeente belast en werkte in een andere, beperkter kring, gelijk Lazarus.

Zij weenden allen, toen zij uit elkander gingen; de scheidende apostelen sloegen de afdalende weg in, oostwaarts naar de Jordaan toe. Daar zag ik de stad Lekkoem (Lakkoem) liggen,

ongeveer een kwartier van de Jordaan<sup>480</sup>. Ik weet niet of zij nog heden die stad bereikten of reeds in een van de nader gelegen dorpen hun apostolaatswerk begonnen.



Afdalend werd Jezus aan de voet van de berg opnieuw door gezelschappen van mensen omringd, die van Kafarnaüm huiswaarts keerden en ik meen dat Hij in de kleine stad aan de voet van de berg bleef overnachten.

<sup>480</sup> **Lakkoem = Lekkoem = Moesal-Laka (?)**. – Lakkoem waarschijnlijk de stad die in de grensbeschrijving van Neftali voorkomt en daar genoemd wordt na Jebnaël en vóór de Jordaan (Jos. 19, 33).

De juiste ligging is onbekend, maar wij hebben ze op onze grote kaart 1 en 2 aangetekend een goed uur ten noorden van de noordkust van het Meer. Wij konden ze evengoed en misschien beter lokaliseren bij Moesal-Laka, een half uur van het Meer en van de Jordaan. Is deze naam samengesteld, dan vinden wij er Lakkoem in terug (VOORREDE nr. 4).

## Jezus in Hoekkok. – Genezing van een blinde.

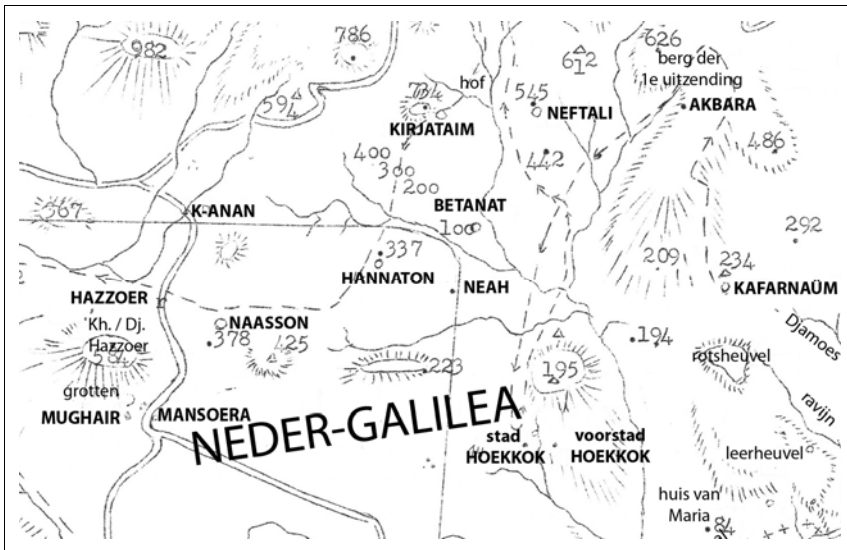
956.

### 16 december. –

Ik zag Jezus deze morgen met de leerlingen de stad aan de voet van de berg verlaten. (Dit stadje was waarschijnlijk Betanat). Ik heb Hem gezien ten zuiden van Safed, dat op een hoge berg ligt en dat men van verre kan zien (niveau 834 m). De stad heeft vele halfronde torens en ligt hoger dan de plaats waar Jezus de leerlingen uitzond (626 m).

Ik had eerst gemeend dat Jezus ze zou bezoeken, maar om 3 of 4 uur zag ik Hem aankomen bij een stad een drietal uren ten zuiden van Safed.

De weg ging meest afwaarts, maar steeg toch ook enige malen weer omhoog; men kon de stad waar Hij naartoe ging, niet zien wegens de vele bossen en bomen, hoewel ze op een heuvel lag.



Het was Hoekkok (Hoekaka), en wel de voorstad, die een kwartier van de stad zelf ligt<sup>481</sup>.

Reeds vóór de stad kwamen vele mensen Hem tegemoet en ontvingen Hem en de leerlingen met uitbundige vreugde.

Het was niet ver van een bron, waar ook een blinde en verscheidene lammen op Hem wachtten en Hem om hulp smeekten. De blinde had onreine ogen. *Jezus beval hem zijn*

---

<sup>481</sup> **Hoekkok = Hoekaka = Jakoek.** – Volgens de grensbeschrijving van de stam Neftali moest het liggen nabij de N-O-hoek van de stam Zabulon en iets zuidelijker dan Neah (Jos. 19, 34; cfr. Jos. 19, 13-14).

Het wordt met zekerheid vereenzelvigd met het huidige Jakoek, 10 km ten zuidzuidwesten van Safed. De plaats vertoont alle kenmerken van een oude stad (zie b.v. Guérin, Gal. I, 354)..

Uit de aandachtige lezing van K.'s verhaal kan men opmaken dat het Hoekkok uit Jezus' tijd uit drie plaatsen bestond:

- 1) de bron, waar Jezus, uit het noorden afdalend, eerst aankomt;
- 2) de voorstad die Hij het eerst bezoekt en waar Hij overnacht;
- 3) de eigenlijke stad, waarin Hij pas tegen de middag van de tweede dag binnentreedt.

In de voorstad ligt de school; in de eigenlijke stad de grote synagoge.

Wat de lezer in nr. 956 een moeilijkheid veroorzaakt is dit: de zienster noemt de voorstad een paar keren gewoonweg 'stad'.

Eerst halverwege nr. 957 zien wij Jezus op 17 december de 'stad' binnengaan.

Om Jezus' verplaatsingen te Hoekkok goed te begrijpen, moet men een idee hebben van de lokaliteiten.

- De bron ligt in het begin van een kleine vallei.
- Op een heuvel ten oosten van het dal ligt de voorstad; daar vindt men nu de weli of grafkapel van de sjeick Nasji.
- Daar tegenover ten westen van het dal lag de eigenlijke stad.
- Dicht bij bron en stad zijn er grotten, op schetsje aangeduid door het teken ).
- Ten noorden van het dorp Jakoek, dat het oude Hoekkok gedeeltelijk bedekt, verheft zich een tweede weli, nl. van de sjeick Hassan.

De puntlijn duidt de weg van Jezus te Hoekkok aan.

*aangezicht aan de bron te wassen. Nadat hij dit gedaan had, zalfde Jezus hem de ogen met olie, en brak een klein takje van een struik, hield het hem voor de ogen en vroeg: "Ziet gij iets?"*

De man antwoordde: "Ja, ik zie een enorme boom!"

*Dan bestreek Jezus hem nogmaals de ogen en vroeg dan opnieuw of hij iets zag.*

En de man wierp zich vol vreugde voor Hem neer en riep uit: "Heer! ik zie bergen! ik zie bomen, mensen! ik zie alles! ik zie goed!" Dit veroorzaakte een grote vreugde onder de mensen en zij gingen met de man terug naar de stad.

*Jezus genas nog de lammen en jichtigen, die op krukken rondom Hem stonden. De krukken waren van dun, maar zeer vast hout; ze hadden ieder drie poten, zodat ze alleen konden staan, en men kon ze (tot een staanstoel) verenigen, zodat de zieken met de borst er op leunden.*

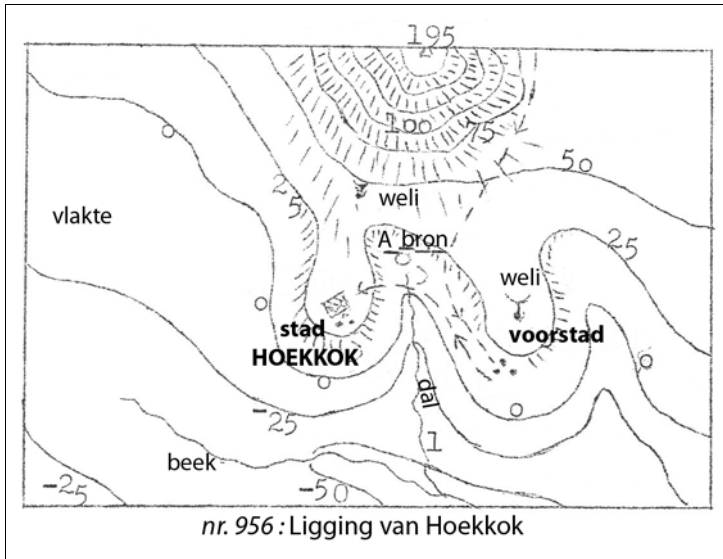
Toen de blinde, juichend van geluk, in de stad gekomen was, trokken nog vele mensen vol vreugd naar buiten, zo ook de synagoge-overste en onderwijzers met hun leerlingen en nu trad Jezus met veel volk de school binnen en leraarde over enkele der acht zaligheden en verhaalde ook parabelen. Hij maande allen aan tot boetvaardigheid, want het Rijk Gods was nabij.

*Hij legde de parabelen breedvoerig uit in het bijzijn der leerlingen. Hij had hen gewaarschuwd zeer goed op te letten om dan hetzelfde, wanneer zij zich verspreidden, in de omliggende dorpen en huizen voort te leren. Zo putten zij uit zijn openbare preken de kennis, die zij verder in het gewest weer uitzaaiden; want de apostelen met verscheidene leerlingen verspreidden zich gewoonlijk in de omliggende dorpen, genazen er zieken,*



onderrichtten de mensen en kwamen dan 's avonds vóór de naaste stad, waar Jezus zich heen zou begeven, weer met Hem te samen.

Hier te Hoekkok nam Jezus met zijn leerlingen zijn intrek bij de synagoge-overste en er werd hun vis, honing, broodjes en vruchten voorgediend. De afgereisde apostelen waren heden, meen ik, in Lakkoem en de omstreken.



957.

### 17 december. –

Hoekkok ligt een vijftal uren ten noordwesten van Kafarnaüm (zeer foutieve opgave, wellicht het gevolg van de grote boog die Jezus maakte om van Kafarnaüm tot hier te komen); het ligt 5 uren ten zuidwesten van de uitzendingsberg en zowat 3 uren ten zuiden van Safed.

Hoekkok is uitsluitend door Joden bewoond, die tamelijk goede mensen zijn; ook hebben de meesten de doop van Joannes ontvangen. De inwoners vervaardigen hier fijne stoffe, smalle

wollen banen, ook kwasten en franjes van zijde, die overvloedig verwerkt wordt. Ook worden hier sandalen gevlochten, waaronder een hak en een voetzool worden aangebracht, zodat ze in het midden buigzaam blijven; dit model van sandalen is zeer gemakkelijk om er mee te gaan en het stof valt door de gaten.

*In de morgen leerde en heelde Jezus nog in de voorstad.* Omstreeks de middag zag ik Hem, van vele mensen vergezeld, in Hoekkok zelf binnentreden. De Apostelen verdeelden zich weerom twee en twee in de stad en er omheen, en elk paar was van enkele leerlingen vergezeld.

De stad moet oudtijds een vestingstad geweest zijn. Er lopen meerdere grachten omheen en over een brug gaat men er binnen; men ziet door de poort diep in de stad op de synagoge die zeer schoon is; de grachten staan nu droog; er zijn ook dreven en vele bomen en, zoals reeds gezegd is, ziet men de huizen niet eer men er dichtbij gekomen is.

De overste en zijn ondergeschikte uit de voorstad dienen ook bij de synagoge in de stad; de synagoge is zeer mooi; ze is rondom met zuilen omgeven, waardoor men ze bij grote toeloop geheel kan openen en aanzienlijk verruimen. Aan de achterkant evenwel is ze gesloten en halfroond; ze ligt op een vrije, open plaats en juist aan het einde van de straat waardoor men in de stad komt; in haar geheel is de stad aangenaam en smaakvol gebouwd.

Bij Jezus' aankomst liepen alle inwoners naar de synagoge, maar Jezus ging nog eerst in twee andere zalen van het gebouwencomplex en *genas in de ene vele mannen, en in de andere vrouwen met ziekten van alle aard*; zij brachten Hem ook vele zieke kinderen, waarvan sommige op de beide armen van hun verzorgers gedragen werden *Hij genas ze en zegende ook vele gezonde kinderen.*

*In de synagoge sprak Jezus over het gebed en de Messias en zegde: "Hij is reeds gekomen en onder u; gij leeft in zijn tijd, meer nog Ik verkondig zijn leer!" Hij sprak van het aanbidden van God in de Geest en in de Waarheid, en ik voelde dat Hij ook hier weerom het aanbidden bedoelde van God in de H. Geest en in Jezus Christus, want HIJ is de Waarheid, de ware God, de levende God, de vleesgeworden God, de Zoon ontvangen uit de H. Geest (cfr. Joa. 4, 24).*

De leraars zeiden hierop zeer vriendelijk tot Hem: "Wees zo goed, toch eens duidelijk en onverbloemd te zeggen Wie Gij zijt, van wie Gij afkomstig zijt! Zijn dan uw ouders niet uw ouders? uw verwanten niet uw verwanten? Zeg toch duidelijk of Gij zelf de Messias, de Zoon van God zijt? Het ware toch goed dat de schriftgeleerden een juist inzicht hadden en wisten waaraan zich te houden; zij zijn trouwens de voorlichters van het volk en het ware goed, indien zij met zekerheid wisten WIE zij in U voorhanden hebben." Zo drongen zij aan op duidelijke taal!

*Jezus echter ontweek een vierkant antwoord en zei onrechtstreeks: "Moest Ik zeggen "Ik ben het", gij zoudt dit niet aannemen en opwerpen "Hij is de zoon van DIE mensen!" Gij moet niet naar mijn herkomst vragen, gij moet maar mijn uitspraken, leer en handelingen nagaan (en er de gevolgtrekkingen uit afleiden). Wie de wil van de Vader vervult, is de Zoon van de Vader, want de Zoon is in de Vader en de Vader is in de Zoon en wie de wil van de Zoon vervult, vervult de wil van de vader."*

*Over dit verheven onderwerp en over het gebed sprak Hij zo verrukkelijk en meeslepend, dat velen uitriepen "Heer! Gij zijt de Christus! Gij zijt de Waarheid!", zich neerwierpen en Hem wilden aanbidden. Maar Jezus zei*

*hierop: "Aanbidt de Vader in de Geest en in de waarheid"* en Hij verliet de stad en keerde terug naar de voorstad in gezelschap van de overste, bij wie Hij met de leerlingen overnachtte.

Hier in de voorstad is geen synagoge, doch wel een school waarin het onderwijs degelijk en veelzijdig is.

Het tempelwijdingsfeest met de vele karakteristieke lichten duurt nog voort.

959.

### **18 december. –**

*'s Morgens leerde Jezus nog in Hoekkok (voorstad) op hun vragen of Hij de Messias was en hij verklaarde hun de parabel van de zaaier en van het zaad, dat, volgens de aard van de bodem, meer of minder vruchten voortbrengt.*

*Daarna sprak Hij van de goede Herder, die gekomen was om de verdwaalde schapen op te zoeken, al was het dat Hij ook maar één op zijn schouders terug kon brengen. Hij sprak: "Zó zal de goede Herder doen, tot zijn vijanden Hem zullen doden; zijn knechten en de knechten van zijn knechten zullen eveneens zo doen en zijn werk voortzetten tot het einde van de dagen. Wanneer aan het einde ook maar één schaap gered zou zijn, zou de Liefde er toch gelukkig mee zijn." Nog langer sprak Hij zeer innemend hierover.*

### **Jezus geneest op weg naar Betanat een blinde.**

De apostelen en enige leerlingen (van zijn groep) vertrokken vóór Hem; Hijzelf ging na de middag met enige leerlingen een weinig in de richting waaruit Hij gekomen was, weer terug naar Betanat, 1,5 uur ten zuidoosten van Safed. (Daar Betanat dicht bij

Hannaton en Neah moet liggen, meenden wij het even ten zuidzuidwesten van Safed te moeten leggen, zie VOORREDE, nr. 9).

Ongeveer een half uur van Betanat kwam Hem op de weg reeds een blinde tegemoet, die door twee lieve knaapjes geleid werd; zij droegen gele korte kleedjes en hoeden die van bast gevlochten waren, als schermen tegen de zon; het waren levietenkinderen. De man was oud en van een hoger stand; hij had reeds lang op Jezus gehoopt; hij liep Hem tegemoet, zodra zijn geleidertjes Hem in het zicht gekregen hadden, en hij riep reeds van verre: “Jezus, Zoon van David! help mij, erbarm U over mij!” En bij Jezus gekomen wierp hij zich op de grond en zei: “Heer, Gij zult mij vast het licht weergeven. Reeds zolang heb ik naar U verlangd, reeds zolang heb ik het inwendig gevoeld dat Gij mij zoudt komen genezen!”

*Jezus antwoordde: “Indien gij het gelooft, zo geschiede naar uw geloof!” En Hij ging met hem naar een waterbron in het bos en beval hem zijn ogen te wassen. De ogen van de man waren met gans zijn voorhoofd verzworen en met één korst bedekt, doch zodra hij zich gewassen had, vielen de schubben van zijn ogen en Jezus zalfde ze met olie en zo ook zijn voorhoofd en slapen. En nu was de man weer ziende en dankte Jezus en Deze zegende ook de beide knaapjes en voorzegde dat zij eens het woord van God zouden verkondigen.*

Nu naderden zij de stad, waarvóór de apostelen en meerdere leerlingen zich weer met Jezus verenigden. Hier waren ook vele mensen uit de stad verzameld; en toen zij de blinde ziende terug zagen komen, was de vreugd overgroot.

Ook deze genezene heet Ktesifon; hij is echter die genezen Ktesifon niet, die later een leerling werd en met Lazarus naar Gallië kwam<sup>482</sup>.

960.

*Jezus ging naar de synagoge met de levieten en al het volk, tot wie Hij daar het woord richtte. Het tempelwijdingsfeest met de verlichting duurt nog voort. Jezus legde hier nogmaals de parabelen van de zaaier en de Goede Herder uit.*

Het volk was hier goed en verheugd over zijn komst; Hij verbleef en at in het huis van de levieten bij de school. Daar waren geen Farizeeën; de levieten woonden tezamen als in een klooster en zonden van hun mannen naar andere steden uit.

Deze stad Betanat was oudtijds versterkt en vol heidenen. (In Jos. 19, 38 wordt ze zonder meer genoemd onder de vestingsteden van Neftali). De stam Neftali had haar lang schatplichtig laten bestaan en de heidenen niet uitgeroeid (cfr. Rech. 1, 33). Maar NU waren er gene meer over; men heeft hen verdreven in de tijd, waarin de tempel hersteld werd, toen Esdras en Nehemias de Joden dwongen hun heidense vrouwen weg te sturen (Esdr. 9 en 10).

Gods zware bedreigingen, bij monde der profeten tegen zijn volk uitgesproken, indien zij zulke huwelijken aangingen, en ook indien zij de heidenen niet uit hun land verdreven, en daardoor altijd in de verleiding tot zulke huwelijken bleven, zijn ook

---

<sup>482</sup> Welke genezen blinde kwam later met Lazarus naar Gallië?

In de levensschets van Marta en Magdalena zal K. in nr. 2330 zeggen: "De derde man die met Lazarus en de anderen (in Gallië) aangekomen was, heette Kelitonius (Chelitonius); hij was de blindgeborene aan wie Jezus het licht teruggeschonken had en die altijd bij de leerlingen geweest was."

Deze laatste noemt zij dus hier foutief Ktesifon. Zulk een vergissing of verwarring is niet zo moeilijk, wanneer zij uit verdere herinnering spreekt. De genezing van de evangelische blindgeborene heeft zij echter niet verteld.

letterlijk verwezenlijkt. Want rondom de Tabor en daar in het gebergte tussen Endor en Skytopolis, waar de bergen zo ordeloos liggen en waar ik zoveel goud onuitgegraven onder de aarde zie, hebben zij de heidenen niet verdreven en daarom is daar nu alles een woestenij geworden.

De hellingen van de kleine Hermon en van het Gilboa-gebergte onderscheiden zich in het algemeen door hun naaktheid, dorheid en onvruchtbaarheid; heel de kleine Hermon en vooral de top is, ter uitzondering van enkele plaatsen, kaal, steenachtig, met basaltblokken bedekt (cfr. Gal. 1, 115; D.B. Moreh 2, k. 1278).

Hetzelfde geldt voor Gilboa: “naakt en zonder water op zijn hoogvlakten: *nu et sans eaux sur ses plateaux supérieurs.*” (D.B. Gelboé, k. 156).

Ik had in de dagen dat Jezus te Ebez en bij Endor was en ik Saüls nederlaag zag, een omstandig gezicht van dat verward, ingewikkeld en woest gebergte tussen Endor, Dotan, Skytopolis en Aser-Mikmetat.

Ik zag daar zeer vele wilde ezels lopen en ik meen ook kamelen gezien te hebben, die hun nog onbeholpen jongen bij de vlucht in het gevaar met hun muil op hun rug hieven; misschien waren het ook andere dieren. Bij die gelegenheid zag ik in die bergen veel erts als goud schitteren, dat nooit ontgraven geworden is en eensdaags nog aan het licht zal komen, indien ik althans bij vergissing geen ander glanzend metaal voor goud genomen heb. (Deut. 8, 9 somt onder de rijkdommen van Palestina op: koper dat men kan delven uit de bergen). Ik kan de verwarde ligging, de verstrengeling van dit gebergte nu niet meer beschrijven.

(Zou K. hiermee niet bedoelen wat in D.B. Gelboé, k. 156 uitgedrukt wordt met de woorden: “*Escarpé au nord, avec des couches de terrains SINGULIEREMENT TOURMENTEES.*” ???)

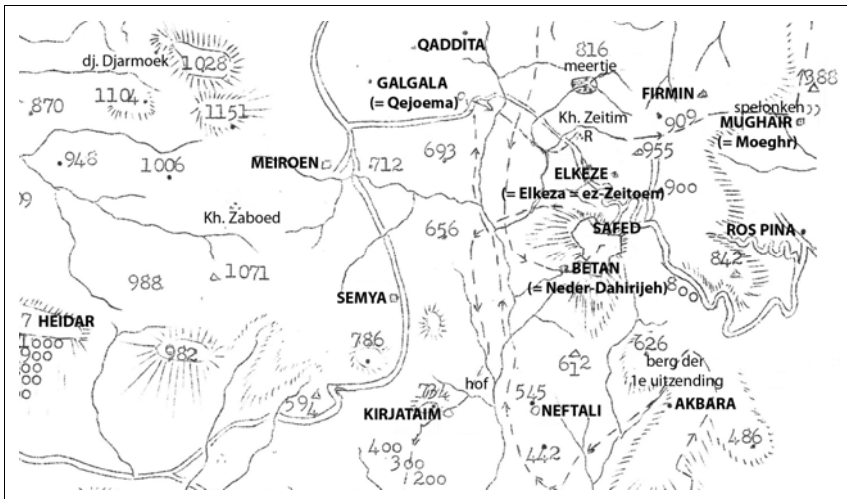
## Blik op Marta en Magdalena.

Ik heb heden nacht ook gezien dat Marta met de H. Vrouwen bij Maria overlegd heeft hoe zij, zodra Jezus eenmaal ergens in de buurt een grote preek zal houden tot Magdalena zal gaan, haar bidden en door alle mogelijke middelen overhalen om met haar naar Jezus te gaan luisteren. Dan zouden zij allen Jezus smeken haar toch te willen helpen; zij hoopte dat haar ongelukkige zuster tegen het paasfeest in Betanië zou kunnen zijn en blijven.

## Jezus te Galgala, Elkeza en Betan.

961.

Heden ging Jezus met de apostelen en leerlingen tot tegen de avond rond Safed om. De apostelen verspreidden zich in het gewest en bevonden zich enige malen met tweeën, andere malen in groter getal weer hij Hem.





Van Betanat ging Jezus noordwaarts naar Galgala, een schone stad aan beide zijden van een grote landweg gelegen<sup>483</sup>.

Hij ging er met vele leerlingen naar de synagoge. Hier waren Farizeeën en *in een strenge toespraak had Hij het (vooral) op hen gemunt. Hij legde de voorzeggingen van de profeet Malakias uit, die op de Messias, de Voorloper Joannes en op de nieuwe, reine offerande betrekking hebben en Hij verklaarde dat die tijd nu gekomen was* (Mal. 1, 10-11; 3, 1-4; 4, 5-6).

Hij ging van hier verder, oostwaarts naar Elkeza, ten noorden van Safed, waar de profeet Nahum geboren is (Nah. 1, 1)<sup>484</sup>.

---

<sup>483</sup> **Galgala.** – In fasc. 7, nr. 174, voetnoot 370 is reeds aangetoond van welk belang deze mededeling is over het bestaan van een Galgala aan de grote landweg en in de buurt van Safed.

Wetenschappelijk is de stad en haar ligging volkomen onbekend. Op grond van K.'s mededelingen kunnen wij ze bij benadering aanduiden. Zie grote kaarten 1 en 2. Op de laatste is heel deze rondreis van Jezus uitgestippeld.

<sup>484</sup> **Elkeze = Elkeza = Ain ez-Zeitoen en Ain Zeitim.** –

Al wat wij van Elkeze 1 weten uit de H. Schrift is, dat de profeet Nahum zich een Elkeziet noemt, man van Elkeze, afkomstig van Elkeze (Nah. 1, 1).

Op aanwijzing van K. kunnen wij met de grootste waarschijnlijkheid, voor ons persoonlijk bijna zekerheid, Elkeze vereenzelvigen met de dubbele plaats Ain ez-Zeitoen en Ain Zeitim.

Te Zeitim ligt de voornaamste ruïne, terwijl Zeitoen nog een bewoond dorp is; beide lokaliteiten hoorden toen wel samen, zoals dit dikwijls voorkwam en zelfs nu nog vaak het geval is.

De twee dorpsheften liggen 1 en 2 km ten noordnoordwesten van Safed.

De naam AIN wijst er op dat elke plaats de bron heeft, die door K. te Elkeze vermeld wordt. Één van beide heeft er zelfs twee.

Het letterteken 'R' op kaart Pal. Grid duidt een 'ruïne aan uit de oudheid'. Van Zeitim zegt Guide bleu: "*c'est un ancien site israélite*" (blz. 190). Voor de bronnen, zie Delancker, blz. 273 en Guérin, Gal. II, 427.

Niet ver van daar wijst K. op een klein meertje, waarover wij het straks zullen hebben; heel zeker is dit een versterking van onze bewijsvoering voor de identificatie van Elkeze met Ain Zeitim en Zeitoen.

*Ook hier leraarde Hij een korte tijd.* Hier in de nabijheid is een vijver (*Brunnenteich*) en het water vloeit in twee armen westwaarts en zuidwaarts rond Safed in de Opperjordaän en in de Galilese Zee (of Meer)<sup>485</sup>. Bij Elkeza en dicht bij deze vijver is een melaatsenhuis en *Jezus genas er 8 en aan dezen beval Hij zich aan de priesters te Safed te gaan tonen.*

*Hij onderrichtte ook herders;* er weidden daar ook kamelen in buitengewoon hoog gras (zoals men er op vele plaatsen in Palestina ziet). Jezus was heden op zijn tocht ook bij een berg met vele spelonken<sup>486</sup>, waarin heidenen woonden en *Hij richtte*

---

<sup>485</sup> Vijver of meertje. – In nr. 968 wijst K. achter Elkeze en zijn bron een klein meer aan; het is de hier genoemde vijver; het is een in de rots gehouwen hekken, min of meer ovaal, of, zoals K. zegt: ‘eivormig’. Het meet van west naar oost in de lengte 400 m en in de breedte gemiddeld 250 m; het ligt 800 m ten noorden van Zeitim, bijna 3 km ten noorden van Safed.

Twee beekjes monden er ten oosten in uit en verenigd verlaten zij het meertje weer ten westen. Spoedig vormen ze een rivier die zich zuidwaarts wendt en ten westen onder Safed voorbij vloeit.

Het schijnt zelfs dat zulke in de rots gehouwen grote vijvers met opzet voor melaatsen gehouwen werden; men vindt er inderdaad ook elders, b.v. een paar in de omgeving van Nazareth.

Die vijver bij Elkeze staat nog niet op grote kaart 1 of 2. Straks wordt het op de volgende kaartschets genoteerd.

Wat K. hier nog zegt over beken en rivieren rond Safed, onduidelijk wat zij juist bedoelt.. Hier is wel weer rivierverwarring in het spel, zie VOORREDE; nr. 11.

<sup>486</sup> **Mughair = Moeghr.** –

Op zijn rondgang komt Jezus bij een berg met vele spelonken. 4 km ten noordoosten van Safed ligt het dorp Mughair op een berg; deze naam betekent ‘spelonken’ en waar men deze naam aantreft, bestaan spelonken.

Van dit Mughair zegt V. Guérin: “Het dorp ligt op de hellingen van een berg, waarin ten oosten talrijke grotten zijn; de ene hebben vroeger gediend tot graven, de andere tot kelders of woningen. Ik bemerk daar ook OUDE citernes, persen in de rots gehouwen, enz.” (Gal. II, 453).

Overigens zijn in dat gewest zowat overal spelonken in bergen, b.v. bij Dallata, te Maroes, te Moeghr (= Mughair).

*het woord tot hen. Hij wandelde, leraarde en heelde de hele dag, want men bracht Hem op zijn weg overal zieken.*

Hij kwam tegen avond terug en bereikte nog Betan, dat westelijk onder Safeds hoogte en een uur van Betanat ligt, waar Hij 's morgens was uitgegaan<sup>487</sup>. Deze plaats is klein en een dochterstadje van Betanat. Betanats inwoners hebben daar een nederzetting gesticht en zich huizen gebouwd; het stadje ligt zó aan de voet van de zeer steile westzijde van Safed, dat men van daarboven er in kan kijken.

962.

Hier nam Jezus met de leerlingen zijn intrek bij verwanten. De dochter van een zuster van Elisabet, die ik vroeger nog niet kende, was hier getrouwd; zij had 5 kinderen, waarvan het jongste, een meisje, 12 jaar oud kon zijn. De zonen waren reeds ouder tot 20 jaar. Deze familie leefde afgezonderd en met anderen van dezelfde gezindheid in een rij huizen in de muren van de stad; hun woningen waren gedeeltelijk in de muur, gedeeltelijk in de rots<sup>488</sup>;

---

<sup>487</sup> **Betan = Neder-Dahirijeh.** – Deze naam betekent: 'diep', 'hol', 'uitgehoud' en wijst op de diepe ligging van het dorp aan de voet van de berg waarop Safed ligt. Het verschil van niveau voor beide plaatsen voor de afstand van 600 m in vogelvlucht is 234 m.

Wij kunnen het veronderstellen op de plaats waar nu Neder-Dahirijeh ligt.

Van Safed naar Dahirijeh afdalend, schrijft Delancker: "Wij dalen neer langs een afgrijselijke, bijna loodrechte helling." (blz. 272-273).

Van boven neerkijkend, zegt K., kan men er in zien.

<sup>488</sup> Hoe die woningen 'gedeeltelijk in de rots' er ook uitzagen, ze bestonden uit een reeks grotten met een klein voorgebouw, en vermoedelijk waren het dezelfde rij grafspelonken, waaraan men nu de naam 'Huis van Jakob' geeft. (cfr. Géogr. univ. V. 94; Guide, 600).

In de 16<sup>e</sup> eeuw hebben kabbalistische leraren deze graven tot hun laatste rustplaats verkozen. Nu, volgens Guide bleu, blz. 192 ligt deze begraafplaats bijna aan de voet van de berg in de nabijheid van de kabbalistische synagoge Ari.

zij behoorden allen tot de getrouwde Essenen en de man van Elisabets nicht was hun overste. Deze familie had hier een eigendom, afkomstig van de voorvaderen; het waren zeer godsdienstige mensen.

*Zij spraken met Jezus over Joannes en vroegen bezorgd of hij niet weldra zou vrijgelaten worden. Het antwoord van Jezus was van zulk een aard, dat het hen achterdochtig, zeer ernstig en treurig stemde, maar zij bewaarden hun kalmte.*

Joannes was bij hen geweest, toen hij voor het eerst van de bronnen van de Jordaan uit de woestijn terugkwam (fasc. 10, nr. 266) en zij waren onder de eersten die naar zijn doop gingen.

*Met Jezus over hun zonen sprekend* zeiden zij dat zij hen heel binnenkort in dienst zouden laten gaan in de visserij bij Kafarnaüm. *Jezus antwoordde hierop dat deze vissers een andere vissersonderneming begonnen waren, en dat ook hun zonen te hunnen tijde Hem zouden volgen; zij zijn later inderdaad onder de 72 geweest.*

*Jezus leerde en heelde hier. Ik hoorde Hem ook zeggen, ik weet niet meer bij welke gelegenheid, dat de andere leerlingen op het grondgebied van Sidon en Tyrus waren en dat Hijzelf naar Judea wilde gaan.* (Een reis heen en terug wilde maken; bedoeld is niet zijn laatste 'opgaan' naar Jeruzalem).

Ik bemerkte daarbij dat Tomas zich levendig over dit vooruitzicht verheugde, omdat, naar hij vermoedde, de tegenspraak van de Farizeeën daar heftiger zou zijn en omdat hij verlangde het tegen hen op te nemen. Hij gaf dit aan de andere leerlingen te kennen, maar dezen gingen er niet zo gaarne heen. *Jezus echter*

---

"De verwanten bezaten hier een eigendom, afkomstig van de voorvaderen", zegt K. Zou dit geen verband kunnen houden met de naam van die reeks grotten 'Huis van Jakob'?

*berispte hem om zijn overmoed en onbescheiden ijver en voorzegde hem dat hijzelf nog eenmaal zou weigeren te geloven* (cfr. Joa. 11, 16; 20, 25). Dit scheen Tomas onbegrijpelijk; hij kon het niet geloven<sup>489</sup>.

---

<sup>489</sup> Jezus zal nu Safed bezoeken en K. zal ons spoedig een reeks schone verhalen voorhouden. Om deze niet te veel te moeten onderbreken, willen wij eerst een woord zeggen over die interessante stad.

Er is zoveel belangrijks over mee te delen, dat, gezien de noodzaak tot beknoptheid, het een moeilijke opgave is, het voornaamste er over samen te vatten.

**Safed.** – Safed is in de H. Schrift slechts één keer genoemd (Tob. 1, 1). Het heeft zijn naam ontleend aan zijn hoge ligging: hij is afgeleid van het hebreeuwse werkwoord 'Safo', 'kijken in de verte', 'spieden'; het ligt inderdaad op een hoge berg met een niveau van 834 m. Vandaar dat men in de meeste richtingen een onbeperkt vergezicht geniet, behalve in het noorden en noordwesten, waar op enige punten hogere bergtoppen zijn.

In het joodse tijdperk was Safed één van de bergen, waarop vuren aangestoken werden om de nieuwe maan en godsdienstfeesten aan te kondigen.

Luidens een opschrift boven de ingang van een parochiekerk wees Jezus op Safed, toen Hij in zijn bergrede zei: *“Een stad op een berg kan niet verborgen blijven.”* Waar of niet waar, van de berg der zaligheden of der bergrede lag Safed aan de overkant van de Jordaan als het ware voor het grijpen.

Voor de Joden was en is Safed een van hun vier hoogheilige steden. De drie andere zijn:

- Tiberias,
- Jeruzalem en
- Hebron.

Reeds ten tijde van Christus bloeide te Safed het onderwijs in de Wet en het bleef er bloeien zelfs onder de Arabische overheersing.

Voorals in de 14<sup>e</sup> eeuw heerste er een intens joods geestesleven.

In de 15<sup>e</sup> eeuw bracht een groot contingent Israëlieten, door de vervolging uit Spanje verdreven, een heropleving van joods cultuurleven; met hen deed de 'kabalistiek' haar intrede, d.i. een soort mystieke, niet-wetenschappelijke verklaring van de H. Schrift; ze veroverde meteen de drie andere joodse heilige steden, Jeruzalem, Tiberias en Hebron.

---

Safed heeft veel te lijden gehad van oorlogen, daar de legers steeds veel belang aan het bezit er van hechtten wegens haar strategische ligging. Niet minder werd ze geteisterd door de vele aardbevingen. Één der grootste was die van 1837, die de stad nagenoeg geheel verwoestte en 4.000 Joden om het leven bracht.

Steeds was Safed dicht bevolkt. In 1900 telde het 10.000 inwoners, waaronder 6.000 muzelmannen en 4.000 Joden. In onze tijd hebben joodse immigranten hun getal aanzienlijk verhoogd, vooral na de oorlog van 1947. Na deze oorlog werden in minder dan 7 jaren 5.000 huizen gebouwd of herbouwd en de stad te midden van haar majestueus natuurdecor uitgebouwd tot een prachtig zomerverblijf, een aantrekkingspunt voor toeristen, een brandpunt van artistieke bedrijvigheid. In 1954 was de bevolking gestegen tot 20.000 zielen, onder welke de kaballisten sterk vertegenwoordigd zijn.

De situs van Safed is en was een langwerpige, steile berg die van noordnoordwesten naar zuidzuidoosten gericht is en op zijn rug drie bochels of hoogten vertoont. Op deze oneffen rug of hoogvlakte en op de hoogste, steile hellingen aan weerszijden – de westhelling is verreweg de steilste – liggen de huizen en gebouwen geëtaled. Thans is dit de joodse wijk.

De oostelijke helling is zachter en daalt geleidelijk naar een dieper terrein, om dan weer geleidelijk te stijgen tot dezelfde hoogte als de westelijke berg (834 m). In het lager deel ligt (of lag tot vóór kort) de muzelmanse wijk, die aan weerszijden van de valleibodem de laagste hellingen bedekte.

De oostberg was op zijn hoogste top met het Engelse politiefort bekroond.



## Jezus wordt naar Safed uitgenodigd.

963.

**20 december = 1 Tebet; Nieuwe Maan. –**

*'s Morgens leerde en heelde Jezus met de leerlingen in Betan. In de school legde Hij weer de tweede zaligheid uit.*

*'s Namiddags onderrichtte Hij de leerlingen in hun taak als predikers.*

Ondertussen waren Farizeeën van Safed afgedaald om Hem op de sabbat in hun stad uit te nodigen. *Hij legde juist weer de parabel uit van de verschillend geaarde gronden*

---

Nog heden is de westberg met zijn hellingen het voornaamste gedeelte van Safed. In een hoger commentaar is reeds de nadruk gelegd op de buitengewone steilte van de westhelling.

Guérin vertelt dat hij deze helling afdaalde langs een ladder van opeenvolgende, in de rots gehouwen trappen. (Gal. II, 455).

Dat bij de aardbeving van 1837 het joodse kwartier op deze berg totaal vernield werd en duizenden Joden om het leven kwamen, was hieraan te wijten dat hun huizen minder solied gebouwd waren en de bovenste door de aardschudding ineens stortten en de lagere huizen, waarop ze vielen, in hun val mee rukten.

De top van de westberg is bekroond met de 'el-Qalah' of 'burg van de kruisvaarders' (gebouwd door de tempelridders tussen 1138 en 1140); hij beheerst de gehele stad en is zelf beheerst door een machtige, geïsoleerde ronde toren van 34 m doorsnede. Alleen het onderste vierde deel er van is bewaard; dit bestaat uit mooi behouwen en goed in elkaar gevoegde en passende steenblokken.

Vanop de resten van deze machtige toren geniet men een wijd en onbeschrijfelijk prachtig vergezicht. De blik omvat het grootste gedeelte van Opper-Galilea, geheel Neder-Galilea en zeer uitgestrekte landstrekken over de Jordaan, over het meer Merom en Gennezaret, die zich als het ware aan de voeten van de toeschouwer uitstrekken. (cfr. Gal. II, 420-421).

In dit Safed willen wij Jezus gaan beschouwen.  
Nu zullen wij beter zijn gangen begrijpen.

*waarop het zaad valt; zij wilden echter het beeld van de steenachtige grond niet begrijpen en twistten daarover met Hem.*

*Maar Hij bracht hen tot zwijgen; en toen zij Hem uitnodigden om hij hen de sabbat te komen vieren, antwoordde Hij dat Hij hen terwille van de verloren schapen wilde vergezellen, maar dat de Sadduceeën – onder die afgevaardigden waren er enkele – aanstoot aan Hem zouden nemen.*

Zij wederveroeren: “Rabbi, laat dit ONZE zaak zijn!”

*Nog zei Jezus dat Hij hen goed doorzag en dat hun ongerechtigheid het land vervulde.*

Hij trok dan in het gezelschap van vele Betanaren opwaarts naar Safed, dat aan deze zijde van de berg zo steil tegen de helling aangebouwd is, dat het dak van het ene huis reikt tot de voet van het ander; de wegen liggen dieper dan de huizen, waartoe men opklimt met trappen die in de rotswand uitgehouwen zijn. Men heeft wel een half uur nodig om de hoogte te bestijgen en bij de synagoge te komen, waar de berg een breder vlakke krijgt, want daar is de helling naar het noordoosten minder steil.

Vóór de stad werd Jezus door vele goede lieden feestelijk onthaald; zij omringden hem met groene takken (fasc. 6, nr. 142, voetnoot 319) en vergezelden Hem onder gezang.

Men waste Hem en de leerlingen de voeten en bood hun de welkomsverversing aan. Zo kwam Hij bij de synagoge waar vele mensen verzameld waren, want het tempelwijdingsfeest werd heden gesloten en het (de octaafdag) viel samen met het Nieuwe-Maan-feest en het was sabbat (verplichte rust wegens de octaafdag). Ook om Hem en de leerlingen te zien was de gehele stad op de been.

(We hebben in nr. 949 gezien dat het tempelwijdingsfeest een dag vervroegd was en op 24 Kislew gevierd werd. Kislew heeft 30 dagen en zo viel de octaafdag op 1 Tebet.



In deze passage wordt nogmaals een feest sabbat genoemd; cfr. nr. 949 en speciaal fasc. 13, nr. 432, voetnoot 194).

Te Safed waren vele Farizeeën, Sadduceeën, schriftgeleerden, doch ook eenvoudige levieten. De stad bezat een school voor wetsondericht waarin veel jong volk in de theologie van de Wet onderwezen werd, doch waar men ook onderricht gaf in alle joodse vrije kunsten (zie hiervoor, de uitweiding over Safed, nr. 963, voetnoot 489).

Een paar jaren geleden was ook Tomas als student hier geweest, en nu legde hij een bezoek af bij zijn gewezen hoofdleraar, een Farizeeër. Deze verwonderde er zich niet weinig over, hem in dit gezelschap te zien, maar Tomas sprak zo degelijk en geestdriftig over Jezus' daden en leer, dat hij hem tot zwijgen bracht.

964.

Maar enige Farizeeën en Sadduceeën van Jeruzalem hadden zich in deze school genesteld; zij gingen er zeer eigenmachtig te werk en waren zelfs de Farizeeën en leraren van hier tot last.

Van dezen waren er enige bij het gezantschap geweest, dat Jezus afgehaald had, en zij spraken met een zeer gladde (valse, geveinsde, vleierende) tong over zijn roem en wonderen, maar zij hoopten, zeiden zij, dat Hij ten minste hier geen tumult noch oproer zou verwekken. Zij hadden zich immers reeds zeer geërgerd aan de luisterrijke ontvangst die Jezus hier te beurt was gevallen en die, naar hun mening, een echte wanordelijkheid geweest was.

*Jezus antwoordde hun hierop ten aanhoren van al het volk in de voorhal, vóór het begin van de sabbat. Hij sprak zeer streng van de stoornis en de ergernis, waarmee zij het land vervulden, maar Hij zei nog niets bepaald, duidelijk en ronduit en Hij daagde hen uit om Hem iets te verwijten, waarin Hij de Wet had verkracht. Was Hij integendeel niet door zijn Vader gezonden om de Wet te vervullen?*

Terwijl Hij met hen op deze manier in twist was, kwamen de 7 of 8 gewezen melaatsen die Hij gisteren genezen had (nr. 961, midden), uit Elkeza hier aan om zich, volgens zijn bevel, aan de priesters ter bezichtiging voor te stellen en *Jezus zei: "Daar ziet Gij hoe Ik de Wet nakom. Ik beval die mensen vóór u te verschijnen, hoewel zij er niet toe gehouden waren; er niet toe gehouden, zeg Ik, omdat zij wonderbaar en niet door menselijke geneesmiddelen genezen en rein zijn geworden."*

*(Te vergelijken met. "Wat God rein heeft verklaard, mag een mens niet langer onrein noemen.", Hand. 10, 15. Jezus is God en priester, heeft alle macht; Hij heeft de melaatse rein gemaakt en rein verklaard. Aan de geest en letter van de Wet is voldaan.)*

Dit samentreffen was voor de Farizeeën een steek in het hart en zij gingen die mensen onderzoeken. Bij zulken (miraculeus genezenen?) werd alleen de borst nagezien, en als deze rein was, waren zij geheel rein (werden als geheel rein beschouwd). Verbaasd en verbitterd zagen de Farizeeën zich genoodzaakt hen vrij te spreken.

965.

*Jezus leerde in de synagoge, buiten de sabbatlezing, uit het 1<sup>o</sup> boek van Mozes en het 1<sup>o</sup> der Koningen, ook over de 10 geboden en Hij legde de nadruk op verschillende punten, waarbij zich de Farizeeën en Sadduceeën, ieder voor zich, heimelijk getroffen voelden.*

#### **Deuteronomium (1,1-34,12)**

Terugblik van Mozes (1,1-3,29)

Mozes vermaant het volk Gods wet te onderhouden (4,1-40)

Aanwijzing van vrijsteden in het Overjordanse (4,41-43)

Inleiding tot de rede van Mozes (4,44-49)

Herinnering aan de wetgeving op de Sinai (5,1-33)

De liefde tot God het grote gebod (6,1-25)

Verhouding tot de inwoners van Kanaän (7,1-26)

Gods weldaden vragen dankbaarheid (8,1-20)

Waarschuwing tegen eigengerechtigheid (9,1-10,11)

Vermaning tot dankbare gehoorzaamheid (10,12-22)  
 De zegen der gehoorzaamheid, de vloek der ongehoorzaamheid (11,1-32)  
 De ene plaats van eredienst (12,1-32)  
 Tegen de verleiding tot afgoderij (13,1-18)  
 Verboden rouwgebruiken (14,1-2)  
 Reine en onreine dieren (14,3-21)  
 De tienden (14,22-29)  
 Het sabbatsjaar (15,1-11)  
 De vrijlating van slaven (15,12-18)  
 De eerstelingen van het vee (15,19-23)  
 De drie hoge feesten (16,1-17)  
 Rechtvaardige rechtspraak (16,18-20)  
 Geen heidense praktijken – Geen gebrekkige offerdieren (16,21-17,1)  
 Straf op afgoderij (17,2-7)  
 De hoogste rechtspraak (17,8-13)  
 De koning (17,14-20)  
 Inkomsten van priesters en Levieten (18,1-8)  
 Waarzeggerij en profetie (18,9-22)  
 De vrijsteden (19,1-13)  
 Tegen landroof en valse getuigenis (19,14-21)  
 Oorlogswetten (20,1-20)  
 Verzoening van de moord door een onbekende gepleegd (21,1-9)  
 De krijgsgevangen vrouw (21,10-14)  
 Het eerstgeboorterecht (21,15-17)  
 De weerspannige zoon (21,18-21)  
 Begrafenis na de doodstraf (21,22-23)  
 Weggeraakt goed (22,1-4)  
 Verschillende voorschriften (22,5-12)  
 Huwelijkswetten (22,13-30)  
 Wie niet in de gemeente des HEREN mogen komen (23,1-8)  
 Reinheid van de legerplaats (23,9-14)  
 Barmhartigheid jegens een gevluchte slaaf (23,15-16)  
 Tegen gewijde ontucht (23,17-18)  
 Geen rente van de volksgenoot (23,19-20)  
 Over geloften (23,21-23)  
 Over het plukken van druiven en aren op eens anders grond (23,24-25)  
 Over echtscheiding (24,1-5)  
 Bepalingen tot bescherming van de naaste (24,6-16)  
 Aansporing tot barmhartigheid (24,17-22)  
 Geen onnodige wreedheid (25,1-4)  
 Het zwagerhuwelijk (25,5-10)  
 Tegen schaamteloosheid (25,11-12)  
 Zuivere maat en gewicht (25,13-16)  
 Amalek moet uitgeroeid worden (25,17-19)  
 De aanbidding van de eerstelingen (26,1-11)  
 De tienden (26,12-15)  
 Slotwoord (26,16-19)  
 Gedenkstenen en altaar op de Ebal (27,1-10)  
 Zegen op de Gerizim, vloek op de Ebal (27,11-26)  
 Zegen en vloek (28,1-68)  
 Vernieuwing van het verbond met God (29,1-29)  
 Na berouw verlossing (30,1-10)  
 De beslissende keuze (30,11-20)

Jozua, Mozes' opvolger (31,1-8)  
De lezing van de wet om de zeven jaar (31,9-13)  
Israëls afval aangekondigd (31,14-30)  
Het lied van Mozes (32,1-43)  
Mozes' einde nadert (32,44-52)  
De zegen van Mozes (33,1-29)  
Mozes' dood (34,1-12)

\*\*\*

### **Het eerste boek der Koningen (1,1-22,54)**

Salomo's troonsbestijging (1,1-53)  
Salomo's eerste regeringsdaden (2,1-46)  
Salomo's bede om wijsheid (3,1-15)  
Salomo's wijze rechtspraak (3,16-28)  
Salomo's vorsten en landvoogden (4,1-20)  
Salomo's grootheid (4,21-34)  
De voorbereidselen tot de bouw van de tempel (5,1-18)  
Salomo's tempelbouw (6,1-38)  
Salomo's paleis (7,1-12)  
Het metaalwerk van de tempel (7,13-51)  
De inwijding van de tempel (8,1-66)  
De tweede verschijning des HEREN aan Salomo (9,1-9)  
Salomo's overige bouwwerken (9,10-25)  
Salomo's scheepvaart (9,26-28)  
Het bezoek van de koningin van Seba (10,1-13)  
Salomo's inkomsten en rijkdom (10,14-29)  
Salomo's afgoderij (11,1-13)  
Salomo's tegenstanders (11,14-40)  
Dood van Salomo (11,41-43)  
De scheuring van het rijk (12,1-24)  
Jerobeam stelt een nieuwe eredienst in (12,25-32)  
De man Gods uit Juda (12,33-13,34)  
Het overige van de geschiedenis van Jerobeam (14,1-20)  
Het overige van de geschiedenis van Rechabeam (14,21-31)  
Abiam, koning van Juda (15,1-8)  
Asa, koning van Juda (15,9-24)  
Nadab, koning van Israël (15,25-32)  
Basa, koning van Israël (15,33-16,7)  
Ela, koning van Israël (16,8-14)  
Zimri, koning van Israël (16,15-20)  
Omri, koning van Israël (16,21-28)

**Uit: NBG-vertaling 1951**

\*\*\*

*Hij sprak ook over de vervulling van de beloften, en kondigde Gods oordelen en strafgerichten aan over allen die zijn oproep tot boetvaardigheid in de wind zouden slaan. Hij voorzegde de vernietiging van de tempel en de verwoesting van vele steden.*

*Hij sprak van de ware Wet, waarin zij geen inzicht hadden, en van HUN wet van gisteren, gelijk Hij die noemde en die Hij beslist verwierp; en ik vernam dat Hij daaronder iets verstond gelijk de hedendaagse boeken van de Joden, ik meen de Talmoed, dewijl zij zich hier bijzonder toelegden op de studie van dergelijke boeken, waarvan zij veel hielden*<sup>490</sup>.

---

<sup>490</sup> Talmoed en dergelijke boeken. – Omstreeks de jaren 1923-1925 viel een Augustijnerpater in een uiterst kritisch boek de 'betrouwbaarheid van Brentano in zijn Emmerick-aantekeningen' geweldig aan. Het boek stichtte in deze zaak onnoemelijk veel kwaad en toch was zijn inhoud van zulk een aard dat een ander kritisch auteur uit de laatste jaren spotte met de kritische waarde van dat boek.

Ook uit deze passage hier bleek het voor de eerste auteur dat Brentano's vervalsing allerduidelijkst was.

"In Christus' tijd spreken van de Talmoed! welk een anachronisme, neen ! dit kan niet van Katarina zijn. Eens te meer heeft de vervalser Brentano zich verraden. Eerst ten minste twee eeuwen later is de Talmoed tot stand gekomen!!!"

Wat zeggen beter geïnformeerde geleerden hierover?

- Het 'geheel' van de joodse tradities werd inderdaad eerst later op schrift gesteld, maar reeds in Jezus' tijd bestonden er 'verzamelingen', b.v. die van Rabbi Aqiba en die van de Hasmoneeën (Makkabeeën). De laatste verzameling dankt waarschijnlijk haar ontstaan aan een codificatie, ondernomen door Joannes Hyrkanus met de bedoeling de leer van de Farizeeën vast te leggen. Dit geschiedde dus in de jaren 135-134 vóór Christus (D.B. Mischna, c. 1129; cfr. Talmud).
- Ook de schriftgeleerde Hillel (50 vóór Chr. tot 10 na Chr.) stelde de mondeling overgeleverde wet op schrift, d. i. de interpretatie van de mozaïsche wet door de schriftgeleerden. Hun uitspraken deelde hij in 6 kapitels in en legde hierdoor de grondslagen voor de latere Misjna. Waarschijnlijk bestond reeds ten tijde van Christus zijn verzameling, onder zijn leiding op schrift gesteld (D.B. Scribe, c. 1539).
- In zijn bekend boekje 'Les années obscures de Jésus' schetst de JOOD Aron het geestelijk milieu waarin Jezus opgroeide en leefde, met deze woorden: "Nazareth, het Aramees en zijn schakeringen, de feesten en

Na de synagoge ging Hij met de leerlingen te gast en te herberg bij een hier woonachtige Farizeeër, die met het onderhoud van de openbare herberg voor leraars en rabbijnen belast was (de herberg dus die tot de synagoge behoorde en van het gebouwencomplex deel uitmaakte). Ook de overige Farizeeën namen deel aan het gastmaal.

*Onder de maaltijd hield Jezus een geweldige strafrede, omdat zij de leerlingen het verzuim van de handenwassing en van enige andere observanties verweten hadden; ook omdat zij tegen de tafeldienaar wegens enige geringe vlekken aan spijs en vaatwerk uitgevallen waren. Het was juist zoals enige malen in de H. Schrift (Mt. 15, 1-9)<sup>491</sup>.*

## **Genezingen. – Openbare beschaming van de Farizeeën.**

966.

### **21 december; Sabbat. –**

‘s Morgens waren zeer vele zwaarzieke mensen, waaronder menig grijsaard, uit de stad langs de ongelijke, lastige straten met moeite in het voorhof van Jezus’ woning aangebracht en daar in rijen geplaatst geworden. *Hij begon hen naar de rij te genezen; het waren doven, blinden, jichtigen,*

---

zegeningen, de tempel van Jeruzalem, de priesters en schriftgeleerden, de TALMUD, de Romeinen, enz.”.

<sup>491</sup> Geweldige strafrede. – Ook door Matteüs wordt ze in Galilea gesitueerd en toch zijn het ook bij hem de Farizeeën van Jeruzalem die Jezus lastig vallen (Mt. 15, 1).

Hoe rijmt men dit te saam: Galilea - Jeruzalem?

K. komt de zaak ophelderen. De opdringerige Farizeeën van de hoofdstad hadden zich genesteld in de school van Safed.

*lammen en andere zieken van verschillende aard. Jezus heelde ze heden met handoplegging, gebed, gewijde olie, en met meer plechtstatigheid en handelingen dan gewoonlijk. Ook sprak Hij hierover met de leerlingen en leerde Hij hen deze genezingswijzen aan te wenden en ook vermaande Hij de zieken volgens hun verschillende aard.*

De hier verblijvende Farizeeën van Jeruzalem (Mt. 15, 1; Mk. 7, 1) ergerden zich hierover; zij wilden verscheidene nog aankomende zieken terugsturen en begonnen ruzie te maken; zij konden namelijk zulk een schending van de sabbat volstrekt niet dulden, en daar hun woede hoe langer hoe groter werd, wendde Jezus zich tot hen en vroeg hun wat zij dan wilden?

*Zij begonnen nu een dispuut met Hem over zijn leer, waarin Hij telkens en telkens weer van zijn Vader en van de Zoon sprak, ofschoon iedereen toch zijn ouders kende.*

*Jezus antwoordde op zijn gewone wijze: wie de wil van de vader doet, is de zoon van de Vader, maar wie de geboden niet onderhoudt, die heeft geen recht hier een oordeel te vellen, maar hij mag zeer blijde zijn, wanneer hij niet als een indringer om zijn drieste aanmatiging het huis wordt uitgejaagd.*

967.

Daar zij voort allerlei bezwaren tegen het helen (op de sabbat) in het midden brachten en er Hem ook een verwijt van maakten dat Hij gisteren vóór de maaltijd de reinigingsgebruiken niet in acht had genomen, en daar zij geenszins wilden toegeven dat zij de Wet overtraden, kwam het zover dat *Jezus tot hun grote schrik hun verborgen zonden en misdaden in letters die zij alleen konden lezen, op de muur van het huis schreef*; ik weet echter niet waarmee, ik meen met de vinger (cfr. Joa. 8, 6), maar het is ook mogelijk dat Hij dezelfde tekenstift in

de hand had, waarmee ik Hem vroeger de brief aan Abgarus heb zien schrijven.

*Hierop vroeg Hij aan de Farizeeën of zij wilden dat dit hier bleef staan en algemeen bekend werd, dan wel of zij Hem ongemoeid de zieken wilden laten genezen en het uitvagen?* Dit maakte hen zeer verschrikt.

*Jesus ging door met het genezen der zieken; zij veegden het uit en maakten zich uit de voeten.*

Zij hadden herhaaldelijk gelden verduisterd uit de fondsen van openbare liefdadigheidsgestichten voor weduwen en wezen en hadden die besteed aan allerhande prachtgebouwen. Safed was goed voorzien van zulke gestichten en toch waren hier vele arme en ellendige mensen.

*'s Avonds sloot Jezus zijn lering in de synagoge en overnachtte in hetzelfde huis (nr. 965). Bij de synagoge is een springbron (Springbrunnen)<sup>492</sup>. De berg van Safed is mooi groen met vele bomen en tuinen. Er groeit op de weg naar hier veel welriekend myrtehout<sup>493</sup>.*

---

<sup>492</sup> Springbron. – Ze ligt bij de synagoge, en deze ligt, zegde K. in nr. 963, daar waar de berg een breder vlakke krijgt, dus nabij de bodem van de vallei tussen de twee bergen.

Juist in die omgeving vindt men twee bronnen en nog ene meer noordelijk buiten de omtrek van de stad. Een van de eerste twee bronnen zal dus de hier vermelde bron zijn.

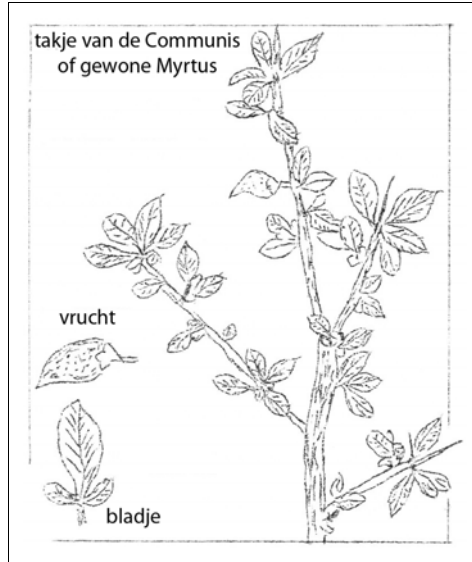
De Guérin treft de eerste aan, 10 minuten nadat Hij de hoogstad verlaten heeft, daarna treft hij een tweede aan en spoedig verlaat hij in noordelijke richting de stad (Gal. II, 438).

<sup>493</sup> Welriekend myrtehout langs de weg naar Safed. – Het is er nog niet verdwenen. “Aan de voet van de berg waarop Safed gelegen is, strekken zich aan alle kanten myrtebosjes uit.” (Géogr. univ. V, 93).

Overigens groeit in Galilea de myrte overvloedig.

Wat zijn geur betreft, die struik verspreidt een doordringende, aangename geur. Ook levert hij een zekere olie op, die gedistilleerd en verwerkt wordt in





Hier, boven, zijn vele, grote vierhoekige huizen, ook stenen grondlagen om er tenthuizen op te richten<sup>494</sup>. In de stad maakt men veel priesterklederen en het loopt er vol studenten en geleerden.

---

parfumerieën en de zeephandel (D.B. c. 1365-1366-1367 en tekening hiervoor).

<sup>494</sup> Stenen grondlagen voor tenthuizen. – Worden door K. herhaaldelijk vermeld, b.v. bij de drie koningen en te Ennon.

Melchisedek zou er gelegd hebben op menige plaats. Zijn mannen zouden er ondermeer gelegd hebben te Safed (nr. 1000).

We lezen in Géogr. Univ. “De tegenwoordige, eeuwenoude citadel te Safed is een van de oudste bouwwerken van Palestina.” (V, 94).

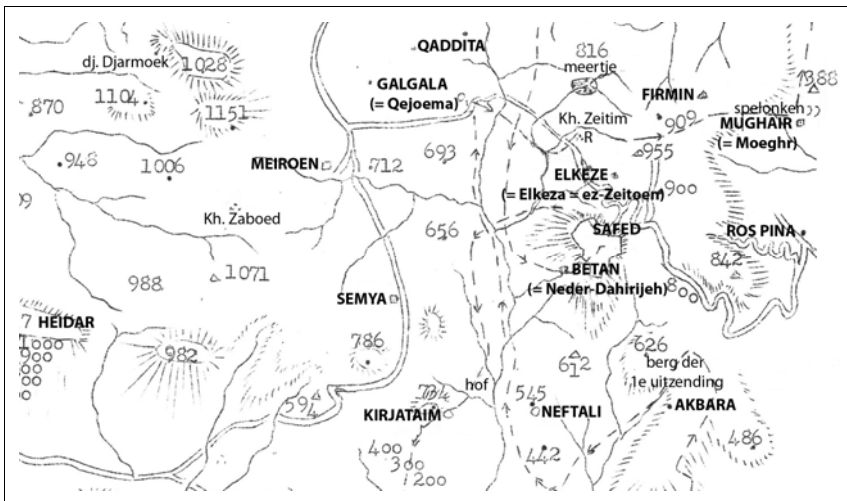
Zouden de door K. hier vermelde grondlagen er niets mee te maken hebben? Het is een eenvoudige suggestie?

## Jezus te Kirjataïm.

968.

**22 december.** –

Jezus is 's morgens met de leerlingen in de uiterste wijken van de wijd uit elkaar gelegen stad gegaan en *heeft vele zieken geheeld*, die men Hem vóór de huizen op de weg bracht (cfr. Mk. 6, 56). Reeds vroeg in de morgen waren één van de neven van Jozef van Arimatea en een zoon van Serafia (Veronika) naar Kirjataïm vooruitgegaan om daar de herberg in gereedheid te brengen.

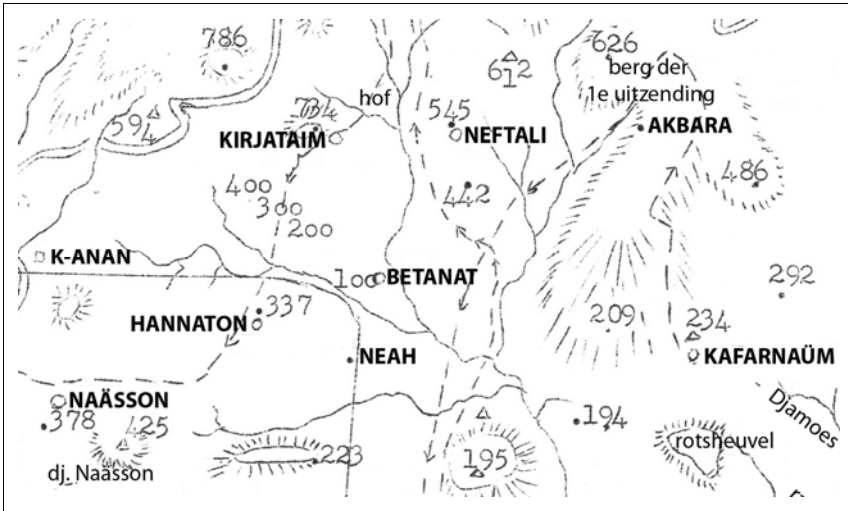


Kirjataïm ligt bijna 3 uren ten zuidwesten van hier. Jezus zelf begaf zich tegen de middag uit Safed daarheen. (Zie ligging na op een der kaarten; de afstand is onder invloed van de omwegen, het stijgen en dalen fel overdreven).

De leerlingen zijn ondertussen op missietocht hier en daar verspreid. *Ook Jezus leert en heelt op de plaatsen waar Hij maar even vertoeft.* Hij ging tussen Betan en Elkeza

westwaarts. Later (waarschijnlijk na over het ravijn gegaan te zijn) wendde Hij zich zuidwaarts.

Een weinig achter Elkeza, waarbij een schone bron is, ligt een klein meer<sup>495</sup>, zo groot als dit bij de baden van Betulië; het is eirond en een riviertje vloeit er uit naar zuidwaarts naar het dal dat vóór Kirjataïm in zuidoostelijke richting naar het dal van Kafarnaüm (vlakke van Gennezaret) afdaaft.



Het dal (dat vóór Kirjataïm loopt) is nu enger, dan breder en van hier tot Kafarnaüm wel 7 uren lang.

<sup>495</sup> Dit meertje of grote vijver is reeds vermeld in nr. 961 en besproken in voetnoot 485.

Het is treffend dat K. hier een geografisch detail vermeldt en beschrijft, dat men zelfs op grote kaarten niet vermeld vindt. Ik was er zeer blij om, wanneer ik dit meertje op de 16-delige kaart Pal. Grid aangetekend vond, en ook het riviertje dat er in en er weer uit vloeit en uitmondt in de rivier die zuidwaarts onder Safed en Kirjataïm naar de vlakke van Gennezaret vloeit.

Dit meertje is op het kaartje aangetekend; dit kaartje is zeer simpel gemaakt; de details vindt men op grote kaart 1. Voor de hier vermelde bron bij Elkeza, zie nr. 961, voetnoot 484.

Op de weg naar Kirjataïm moest Jezus over het riviertje gaan, dat uit het meertje komt. Op deze weg kwamen enige zieke, min of meer bezeten mensen tot Hem, die Hem smeekten om zijn hulp; zij klaagden dat de leerlingen hen niet geholpen hadden; zij hadden in hen overigens niet veel vertrouwen gehad en gemeend dat HIJ het wel beter kon.

*Jezus antwoordde hun: "Hebben de leerlingen U niet geholpen, dan is dit niet hun schuld geweest, maar de uwe, want gij hebt geen geloof gehad."*

*Hij beval hun naar Kirjataïm te gaan en te vasten, tot Hij hen zou willen genezen; Hij liet hen wachten om hen eerst de nodige boetvaardigheid te laten doen.*

969.

Ongeveer een half uur vóór Kirjataïm kwamen de levieten uit de stad en vele goede burgers en ook de onderwijzers met hun leerlingen Hem tegemoet. De beide leerlingen, die de herberg besteld hadden, waren er eveneens bij. Zij ontvingen Hem in een lustplaats, (even ten noordoosten van Kirjataïm), een hof met baden, die hun water door een kanaal uit het voormelde riviertje ontvingen. De lushof stond vol mooie bomen en loofhutten, had overdekte lovergangen, en was door een wal en een verbazend dikke haag omgeven; zij wassen Jezus en de leerlingen hier de voeten en vereerden Hem met de welkomsverversing.

*Jezus onderrichtte hier een korte tijd de kinderen en zegende ze; het kon naar 5 uur lopen, toen zij naar de stad trokken; deze ligt op een heuvel en ziet in het dal neer. Op de hele weg tot bij de synagoge heelde Hij in de straten vele zieken van alle aard. In de synagoge hervatte Hij zijn leer van de zaligheden en Hij leerde ook over de straf van de levieten, die de hand aan de Verbondsark hadden geslagen (II Sam. 6, 1-11), en hoe nog groter straf over hen zou komen, die de hand*

*aan de Mensenzoon zouden slaan, daar de Ark slechts een voorafbeelding van Hem was geweest.*

Hij woonde hier in zijn eigen gehuurde herberg; ze was ledig en ik zag dat de leerlingen ze met de naar hier gezonden huisraad van de Gemeente stoffeerden. Een huis in de stad, dat ook voor de zieken kookte, zorgde voor het ontvangstmaal, waaraan ook de levieten meeaten.

970.

### **23 december. –**

Kirjataïm is een levietenstad (van de Gersonieten in de stam Neftali; Jos. 21, 32; I Kron. 6, 76). Hier zijn geen Farizeeën, maar er wonen een paar families, die aan Zakarias verwant zijn.

Jezus bezocht die en zij gaven uiting aan hun bekommernis betreffende Joannes. *Jezus vertelde hun alles wat de geboorte van Joannes voorafgegaan was en vergezeld had, ook zijn wonderbare levenswandel en zending. Hij bracht hun ook veel van de geboorte van de Zoon van Maria in het geheugen en deed hun opmerken dan het lot van Joannes door God was bepaald (in Gods bedoeling lag en in zijn plannen en beschikkingen opgenomen was). Joannes zou sterven, wanneer zijn zending voleind was; hij bereidde die verwanten van Joannes voor op zijn dood.*

Jezus werd door de zieken, die Hij gisteren naar hier vooruit gezonden had, en door veel andere zieken bij de synagoge om genezing aangesproken; *Hij genas er vele, maar andere wees Hij af en legde hun vooraf zekere vastens en aalmoezen en gebeden op. Hier deed Hij dit méér dan waar elders ook, ik meen omdat in deze stad strenger aan de Wet werd gehouden.*

Daarna trok Hij met de leerlingen naar de lusthof, waarin men Hem gisteren ontvangen had; *hier leerde Hij en de leerlingen*

doopten. Hier in de nabijheid kampeerden in tenten enige karavanan van heidenen; zij wachtten hier op Hem, want zij waren reeds van Kafarnaüm naar hier gezonden. Ook enige genezen Joden werden gedoopt, in totaal wel een honderdtal mensen; zij stonden in het water rondom een bekken. Petrus en Jakobus de Mindere doopten; de andere legden de dopelingen de handen op.

‘s Avonds keerde Jezus naar de stad terug.

*Hij legde de acht zaligheden uit en maakte daarin ook gewag van de valse troost der valse profeten, die de bedreigingen van de ware profeten hadden tegengesproken (cfr. Jer. 14, 13-18; 23, 26-29; Ez. 13, 1-23), doch verzekerde dat hun voorzeggingen in vervulling waren gegaan. Hij herhaalde zijn dreigende voorspellingen tegen hen, die de Gezant van God niet zouden aannemen.*

Deze verwanten van Hem die levieten waren en andere aten samen met Hem.

## **Jezus te Abram (= ‘Ebron, Hebron).**

971.

### **24 december. –**

Heden is Jezus deze middag met de leerlingen uit Kirjataïm zuidwaarts gegaan. Bij zijn vertrek werd Hem door de levieten en schoolkinderen even feestelijk uitgeleide gedaan, als bij zijn aankomst. Hier leven de mensen gedeeltelijk van doorvoerhandel; ook bereiden zij allerlei priesterklederen en zijde, die uit de vreemde ingevoerd wordt; zij hebben ook aan de andere zijde van het dal op de zuidelijke hoogte, waar de stad Naässon ligt, een plantage van suikerriet, dat zij verkopen.

Jezus trok door het dal over de zuidelijke berg. De leerlingen verspreidden zich om die stad en enige andere, meer oostelijk in het dal (of: in een ander dal) gelegen steden, te bezoeken.

*Jezus leerde op een hoogte bij Naæsson; Hij trof er nog mensen aan die uit Kafarnaüm terugkwamen en ook heidenen; dikwijls trokken groepen mensen een heel eind ver met Hem mee; ik zag Hem ook bij herders. In het algemeen genas Hij heden vele zieken, ondermeer een paar mannen, die geheel misvormd aan de grote weg lagen met het ene been ingetrokken en het andere lang uitgestrekt; Hij nam hen bij de hand en beval hun op te staan; zij verlangden Hem te volgen, doch Hij verbood het hun.*



Hij ging nog door een dal (door het dal hetzij ten noorden of ten westen van de berg Hazzoer) en kwam op een hoogte (die) vóór een stad (gelegen is). Ik meen dat het Abram in Aser kan zijn (= 'Ebron uit Jos. 19, 28)<sup>496</sup>.

<sup>496</sup> Jezus' reis van Kirjataïm naar Abram wordt, zoals vaak, elliptisch, onvolkomen beschreven.

Zuidwaarts verder trekkend, doorkruist Hij de vallei die men op de kaart hiervoor en grote kaart 2 ten zuiden van Kirjataïm ziet. Hierna komt Hij op de berg Naæsson.

---

Hij wendt zich nu westwaarts en gaat over de bergtop of berghelling Hazzoer, daalt weer af in een vallei of volgt ze zelfs een tijdlang en komt op de djebel of berg Koemmaneh.

Hier bevindt Hij zich op een hoogte, d.i. berg, vóór de stad Abram. Jezus bevindt zich op de berg, niet de stad, die verder naar het westen ligt op een lager niveau; de stad ziet men vóór zich in de verte: Abram is het huidige Kabra.

### **Abram = 'Ebron = Hebron = Kabra. –**

Abram heet in het Hebreeuws 'EBRON, HEBRON.

Als grensstad ligt ze tussen twee andere grenssteden Kaboel en Rohob (Jos. 19, 28).

'EBRON heeft in het Hebreeuws een sterke aanblazing en deze wordt in het Galilees dialect, zoals in het Arabisch, gemakkelijk 'K'; men vindt deze in de naam Kabra. De eind-'on' verandert in 'a' (cfr. VOORREDE, nr. 4). Ook ligt Kabra op de lijn die door de grens van Aser gevolgd werd.

Voorbeelden van genoemde veranderingen in de namen zijn:

- Asmona = Hesmon of Chesmon,
- 'Ebron (ten zuiden van Jeruzalem) = Hebron, Chebron;
- Elusa = Khalasa, etc.
- Hebron = Habra, Habry, Keslon, Kesla.

“De boeren van Galilea verwarden de letters van het alfabet en hun onjuist gebruik van de letter 'K' was spreekwoordelijk; men beweerde dat men de door hen uitgesproken woorden immar, kamar, hamar en hamor (lam, wol, wijn, ezel) niet kon onderscheiden.” (D. Rops Jezus in zijn tijd, 379).  
Op zijn minst heeft Kabra dus veel kans Abram te zijn.

Een paar trekken die K. over Abram meedeelt, zijn moeilijk te verklaren. Zo schijnt ons geen zin te hebben de uitspraak dat Abram in de noordoosthoek van de stam Aser lag, omdat deze zich uitstreckte tot tegen de Leontes. Misschien is een oostelijke uitwijking van de grens bedoeld. In elk geval ligt het ter plaats waar drie grensgebieden, nl. van Aser, Neftali en Zabulon samentreffen.

Wat bedoeld is door een hoog bergterras dat door beide delen van de stad loopt, is onduidelijk, wellicht een terras langs de heuvelhelling?

Ook hebben wij aan de noordkant van Kabra de door K. vermelde vruchtbare vallei, ze heet Biqat Beit Kerem. Biqat = vallei ruim als een vlakke.



Hij verbleef vóór die stad in een herberg; er zijn prachtige tuinen en plantages en leibomen vóór de stad. Hij kwam nu slechts met twee leerlingen hier vóór de stad aan; de andere zullen Hem dus nog niet ontmoet hebben.

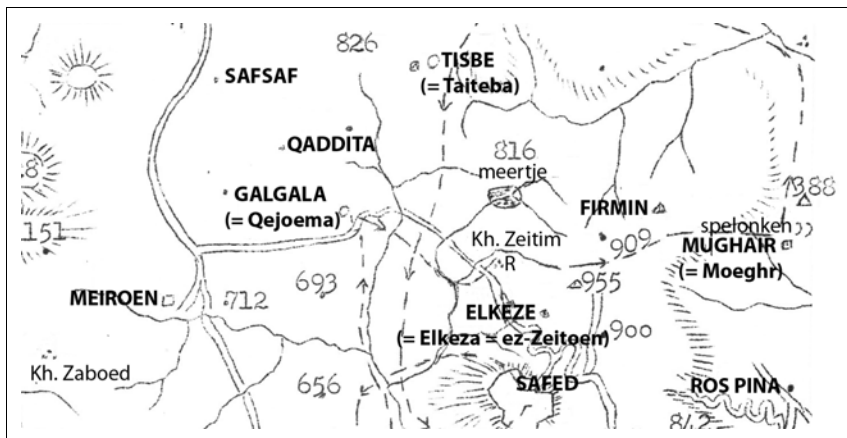
Deze hoogte (gebergte) strekt zich oostwaarts uit in de richting van het gewest tussen het dal van Magdalum (zuidelijke helft van de vlakte van Gennezaret) en het dorp van Serobabel (aan het noordeinde van die vlakte). Dit dal kan zowat 7 of 8 uren zijn van hier. Het gewest hier aan de oostzijde van dit hoog gebergte (centrale bergketen van Palestina) dat zich van de Libanon naar het dal van Zabulon afdalend uitstrekt, is zeer aangenaam en rijk aan weiden; in het HOGE gras weiden vele kamelen en ander vee. Oostelijker naar het Meer vindt men meer fruitbomen (nl. in het land van Gennezaret).

Op zijn weg van Betanat naar Galgala had Jezus Tisbe (nu Taiteba) ter rechterzijde (rechts vóór zich).

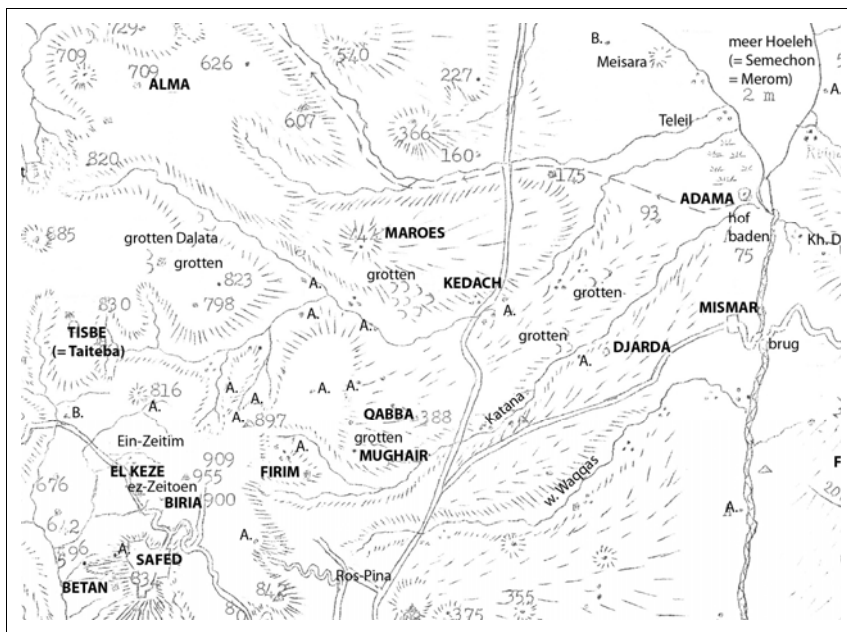
---

De vallei Beit Kerem is inderdaad buitengewoon vruchtbaar en ze vormt de scheidslijn tussen Opper- en Neder-Galilea (cfr. D.B. Palest. K. 1985; Arama, Guide bleu, 188).

De gebergten waarover Jezus hier getrokken is, vormen gezamenlijk een hoge bergrug die vanaf Naásson geleidelijk naar het Meer afdaalt. Ook naar het zuiden daalt de bodem, om weer te stijgen tot boven de 500 m en opeens te eindigen of onderbroken te worden door de vlakte van Zabulon.



Wanneer men van Safed naar Adama aan het meer Merom gaat, heeft men het links.



Abram ligt ongeveer 3 uren (of iets meer) ten zuiden (beter zuidwesten) van Kirjataïm, doch langs omwegen gaande heeft Jezus er wel 5 uren over gedaan.

Vele aanhangers van Herodes zijn reeds op weg naar Macherus voor het feest van de verjaardag van zijn geboorte. Ik vermoed dat Jezus weldra nog een grote preek in Galilea zal houden en dat Magdalena dan bekeerd zal worden (nrs. 986-988).

972.

### **25 december. –**

De stad waarvóór Jezus gisteren in de herberg aankwam, is Abram; ze ligt in de noordoosthoek van de stam Aser en dicht vóór de stad is het noordwestelijk einde van de stam Zabulon (zie hierboven).

In het dal ten noorden (de Biqat Beit Kerem) loopt van west naar oost de grens tussen Neftali en Zabulon. De stad ligt op de berg (of aanzienlijke heuvel) tegen de noord- en oostzijde, en een hoog bergterras loopt er tussendoor, die Aser van Zabulon scheidt.

‘s Avonds kwamen Tomas, Joannes en Natanael weer bij Jezus in de herberg. De andere leerlingen waren nog in de steden rondom. De grens tussen Neftali en Zabulon deelt de berg waarop Abraham ligt (de hoge heuvel) in de lengte.

*Jezus bleef gisterenavond in de herberg vóór de stad en leerde daar; er waren vele mensen verzameld.*

Deze morgen legde de baas van de herberg Hem een geschil ter beslechting voor; het ging over het recht om uit een naburige bron het vee te laten drinken (cfr. fasc. 16, nr. 644, voetnoot 299).

Die waard was met het toezicht over de bron belast.

Daar de stammen hier aan elkander grensden en hier, boven (op deze hoogte of gebergte) ook zo vele weiden waren, geraakten zij bij elke gelegenheid in twist voor deze bron.

De waard zei: “Heer! wij zullen U niet laten gaan, vóórdát Gij ons geschil hebt bijgelegd!”

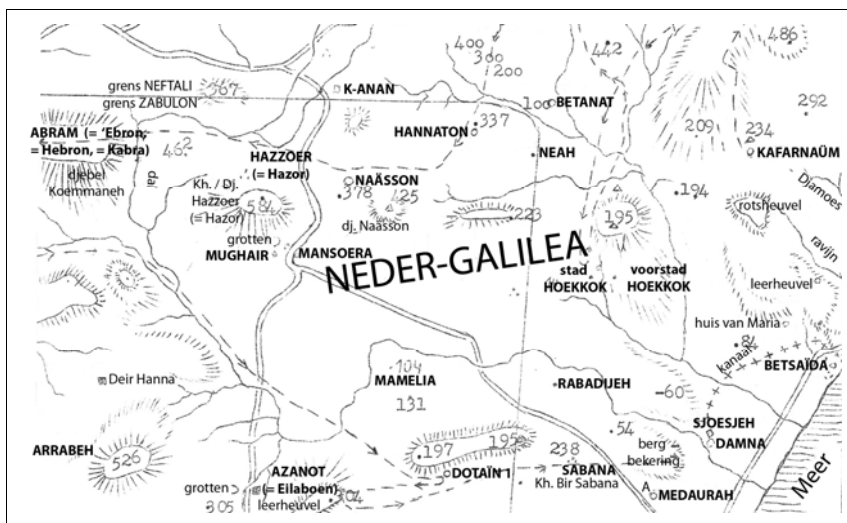
*Jesus gaf een uitspraak die ik niet meer nauwkeurig weet, maar ze luidde nagenoeg als volgt: zij moesten een gelijk aantal stuks vee van beide zijden los laten lopen, en aan de partij, wier vee het talrijkst ongedreven tot de bron liep, werd het grootste recht op de bron toegekend.*

*Hij leidde hieruit een zeer diepzinnige, geestelijke toepassing af, een verheven waarheid over het levende water, dat Hij hun wilde geven en dat toebehoort aan degenen, die er het hevigst naar verlangen.*

*Hier was zijn leer nog diepzinniger dan die welke Hij aan Dina, de Samarietin bij de Put van Jakob voorhiel. Hij zette vóór de stad zijn lering tot tegen 10 uur voort en ging er dan in.*

973.

Abram ligt in twee delen aan twee straten, gelijk twee grote dorpen en heeft vele tuinen en bij of tussen gebouwde gehuchten. Ook hier kwamen de inwoners en schooleraars Jezus vóór de stad tegemoet en wasten Hem de voeten; zij reikten Hem de gebruikelijke verversing aan en begeleidden Hem naar de synagoge.



Op de weg daarheen *genas Hij nog verscheidene zieken, meest kreupelen die aan de weg lagen, ook uitgeteerde, afgeleefde grijsaards, en enige halfbezeten zieken, die niet razend waren, maar bij zichzelf knorden en herhaaldelijk dezelfde woorden onduidelijk mompelden en ook wel al scheldende rondzwierven.* Zo ziet men nu niet zelden ook wel in onze steden onnozele abnormale personen in hun eentje rondlopen. Zij kwamen onwillekeurig op de plaats waar Jezus zich bevond en herhaalden overal onophoudelijk dezelfde woorden: “Jezus van Nazareth! Jezus de Profeet! Zoon van God! Jezus van Nazareth”. Steeds opnieuw hetzelfde! *Hij bevrijdde ze van hun manie door zijn zegen.*

*In de synagoge leerde Hij over de volgende der acht zaligheden, waaraan hij in zijn uiteenzetting gekomen was, en daarenboven over de passages uit de profeet Malakias, die betrekking hebben op Joannes de Doper, de Messias, de nieuwe offerande (cfr. nr. 961). Hier waren Farizeeën, Sadduceeën en levieten en in*

elk der twee stadsgedeelten een synagoge. De Sadduceeën hadden hun eigen synagoge, waarin Jezus zich niet vertoonde. De Farizeeën waren hier zeer inschikkelijk jegens Hem.

's Avonds begaf Hij zich naar zijn herberg; ze lag wel een goed kwartier van het zuidelijk einde van de stad.

974.

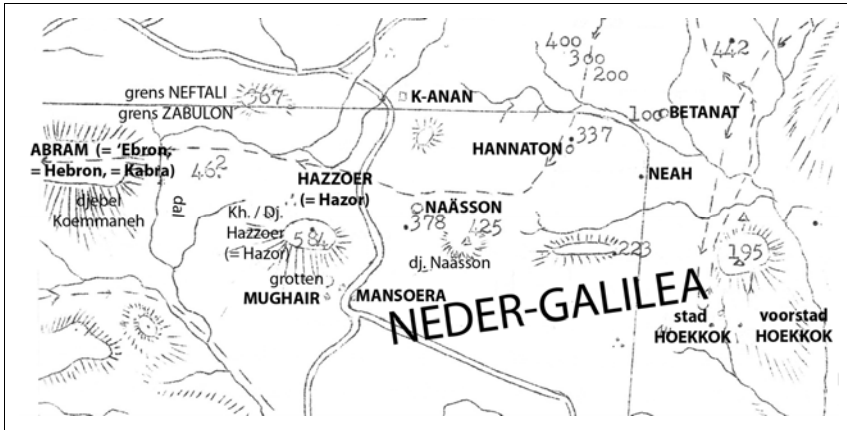
Het is een eigen herberg, door Lazarus voor Jezus en de leerlingen hier ingericht. Lazarus is hier onlangs geweest; hij is met Marta uit Judea naar Galilea ter bevoorrading eniger herbergen meegereisd, doch niet mee naar Kafarnaüm gegaan, maar teruggekeerd. De verzorgers van de herberg zijn verwanten van Jezus uit het dal Zabulon; zij behoorden tot de gehuwde Essenen; de man is een nakomeling uit de familie van die fameuze Zakarias, die tussen de tempel en het altaar vermoord werd; de vrouw is een kleindochter van een der zusters van Anna, maar haar naam valt mij nu niet in; zij hebben volwassen kinderen. Deze mensen zijn bezitters van kudden en hebben aan de overzijde van de Jordaan weiland; het ligt in de nabijheid van Jazer (thans Khirbet Sâr), bij het veld van Joakim, waar deze (na in de tempel versmaad en afgewezen te zijn) vóór Maria's ontvangenis gebeden heeft.

Nu dat zij minder drukke bezigheden thuis hebben, zijn zij naar hier gekomen; later zullen zij door anderen vervangen worden. Deze herberg was, gelijk al het overige, behoorlijk, doch sober ingericht; de spijs die zij ontvingen, was brood, honing, vruchten en vissen; de herberg heeft een hof, een akker en een bron.

Ook in de stad bestaan, zoals te Safed, verscheidene stenen fundamenteën, waarop tenthuizen opgericht kunnen worden. Enige zulke fundamenteën vindt men ook te Kirjataïm en te Naässon. Te Abram zijn geen heidenen, maar wel op de berghelling in enige gehuchten, naar de voet van de berg toe.

**26 december. –**

Heden vroeg zijn andere apostelen en leerlingen, die Jezus vóór Kirjataïm verlaten hadden, hier in de herberg tot Hem teruggekeerd.



Ook zijn van de zes andere Andreas en Matteüs gekomen, in wier plaats Tomas en Jakobus de Mindere naar Akzib-aan-Zee in Aser vertrokken zijn; daar bevinden zich nu de anderen. Deze stad ligt een uur of 10 of 12 ten westen van hier.

Met Andreas zijn 15 tot 20 man, vreemden en genezenen meegekomen, die de lering van Jezus wilden horen. De beide apostelen hebben hun missietocht uitvoerig verhaald, hoe het hun overal goed gegaan, en hoe alles hun meegevallen was: het genezen van zieken, het uitdrijven van duivelen, preken en dopen.

‘s Morgens kwamen tot Jezus in de herberg zeer vele mensen, die genezing of raad of troost van Hem verhoopden te bekomen, het waren weerom meest (gedeeltelijk) verlamden, met vertrokken ledematen, afgeleefde ouderlingen, ook van die gestadig mompelende halfbezetenen, ook zieke vrouwen, die in een kamer afgezonderd waren. De jichtigen die Jezus gisteren genezen

heeft, wilden Hem gisteren bij het genezen van de andere zieken behulpzaam zijn, doch *Hij weigerde hun dienst en zei dat HIJ het wilde doen, daar Hij gekomen was om te dienen en niet om gediend te worden* (cfr. Mt. 20, 28). *Jezus leerde en heelde de gehele morgen en kreeg ook nog eens een geschil betreffende een bron te beslechten.*

Daar het grondgebied van de drie stammen Aser, Neftali en Zabulon hier samenloopt (zie grote kaart 2), en de mensen op deze grenzen hier veel aan veeteelt doen, zo zijn de bronnen een voortdurende aanleiding tot onenigheid. Hier nu deed een man zijn beklag bij Jezus, dat anderen van de bron, die zijn voorvaderen gegraven hadden, gebruik maakten. Doch beide partijen verklaarden zich bereid, te doen wat Jezus zou zeggen, zijn beslissing te aanvaarden, doch zij wilden niet zo maar domweg de rechten van hun nakomelingen prijsgeven.

*Jezus nu beslechtte hun zaak aldus, maar de redenen ervan vergat ik: de klachtindiener moest voor zich een nieuwe bron op een ander veld boren. Jezus wees hem de gunstige plek aan en zei dat hij daar veel meer en beter water zou vinden.*

De leerlingen en Jezus namen hier in de herberg nog een kleine maaltijd en begaven zich dan naar de stad. *Onderweg en tot aan de synagoge genas Jezus nog vele zieken.*

Ik heb vergeten te zeggen dat er 's morgens wel 20 of 30 Joden gedoopt zijn; sommigen van hen waren met Andreas en Matteüs meegekomen. Hier was geen water om er in te staan; zij knielden in een kring en werden uit een bekken met de hand gedoopt.

*De mensen die Hij in de stad genas, hadden meest ziekten van de reeds beschreven aard. Hun toestand moet met de hoge ligging van de stad en met de levenswijze verband houden. Hij genas ook zieken in twee paar*



*huizen en Hij hield zich bij voorkeur met de kinderen bezig; deze stonden bij elkaar in rijen aan de hoeken der straten of waar plaats was, op Hem te wachten. Hij ondervroeg, onderrichtte en zegende hen.* De moeders brachten ook enige zieke kinderen die Hij genas; hier waren uit het gehele gewest zeer vele mensen te samen gekomen.

In de synagoge waren de Farizeeën zeer hoffelijk; zij ruimden aanstonds de ereplaats voor Hem in, lieten de leerlingen rondom Hem staan en legden Hem zelfs een schriftrol voor.

*Hij leraarde opnieuw over één der acht zaligheden en sprak ook over de grote vervolgingen, die over Hem en de zijnen zouden komen en kondigde de grote straffen en verwoestingen aan, die het land en Jeruzalem zouden treffen.* Midden in zijn toespraak verzochten de Farizeeën Hem af en toe om hun dit of dat nader te willen verklaren; dit is overigens gebruikelijk.

De mensen zijn hier zeer arbeidzaam; zij bereiden de boomwol zorgvuldig voor de verkoop, maken middelbaar-fijne, brede stoffen en verweven ook iets als vlas<sup>497</sup>. Het is een nogal dik riet; de stengel wordt in dunne vezels gespleten en deze worden over een sterk been of hout gekamd, in dier voege dat ze tot zeer fijne draden verdeeld worden of uiteen vallen; ze zijn geelachtig en blinkend; ze worden aan rokkens gesponnen; men doet dit al wandelend; het is geen vlas noch kemp gelijk het onze; zij vervaardigen ook tentdoek en lichte schermwanden van spinthout en biezen.

---

<sup>497</sup> Boomwol en 'iets als vlas'. – Aan deze twee planten is deze vlakke Biqat el-Keroem (= Biqat Beit Kerem) zeer rijk (cfr. nr. 971 en voetnoot 496).

Dit 'iets als vlas' is sesam of dotter. Het is een vlasachtige plant, maar grover dan vlas en men trekt er ook olie uit.

**27 december. –**

Jezus en de apostelen gingen de gehele morgen en een deel van de namiddag in enige huizen van het zuidelijk deel van de stad, *leerden, troostten, verzoenden en vermaanden tot onderlinge liefde, eendracht, vrede. Grote families onderrichtte Hij alleen, doch meest werden verscheidene bureu door de leerlingen rondom Jezus verenigd.*

Alle huisgenoten waren er tegenwoordig; alle geschillen werden bijgelegd; deze bezoeken geschieden meest in de huizen, waar bedlegerige ouderlingen waren, omdat dezen naar zijn lering in de synagoge niet waren kunnen gaan. Ook zag ik dat enige zulke oudjes de doop ontvingen op hun bed; twee van deze konden slechts ondersteund even recht blijven zitten; zij werden uit een bekken gedoopt.

**Jezus op trouwfeesten.**

*Reeds de eerste dag van zijn intrede in Abram onderrichtte Jezus twee bruidsparen en woonde hun trouw bij. Heden waren weerom drie paren in een huis tezamen. De ouders en naaste verwanten en ook de Farizeeën waren er aanwezig, en Jezus onderrichtte ze over het huwelijk. Hij sprak over de onderdanigheid der vrouwen uit gehoorzaamheid aan de Wet, die op de eerste zonde volgde. (Ef. 5, 25-35), maar dat daarentegen de mannen in de vrouwen de oerbefoete moesten eerbiedigen: "Het zaad van de vrouw zal de kop van de slang verpletteren."*

*Doch nu vooral, daar de tijd van de vervulling genaderd is, komt de genade in plaats van de Wet (cfr. Joa. 1, 17), en nu moeten de vrouwen uit eerbied en*

*ootmoed gehoorzamen, en moeten de mannen met liefde en billijkheid bevelen.*

*Ook kwam in deze uiteenzetting voor, dat zij zich niet moesten afvragen hoe de zonde in de wereld gekomen is; ze is er in gekomen door de ongehoorzaamheid, maar de zaligheid door de gehoorzaamheid en het geloof;*

ik kan echter niet identiek herhalen wat Hij zoal zei (cfr. Rom. 3, 21-4-5).

### **Romeinen 3**

#### **De Joodse voorrechten en Gods trouw**

1. Wat is dan het voorrecht van de Jood, of wat is het nut van de besnijdenis?
2. Velerlei in elk opzicht. In de eerste plaats [toch] dit, dat hun de woorden Gods zijn toevertrouwd.
3. Wat toch is het geval? Als sommigen ontrouw geworden zijn, zal dan hun ontrouw de trouw Gods tenietdoen?
4. Volstrekt niet! Maar het blijve: God waarachtig en ieder mens leugenachtig, gelijk geschreven staat: Opdat Gij gerechtvaardigd wordt in uw woorden, en overwint in uw rechtsgedingen.
5. Maar indien onze onrechtvaardigheid Gods rechtvaardigheid staaft, wat zullen wij dan zeggen? Is God, die zijn toorn doet voelen – ik spreek op menselijke wijze – soms onrechtvaardig?
6. Volstrekt niet! Hoe zal God anders de wereld oordelen?
7. Maar, indien de waarachtigheid Gods door mijn leugen des te overvloediger is gebleken tot zijn heerlijkheid, waarom word ik dan nog als zondaar geoordeeld?
8. Het is toch niet, zoals men van ons lastert en sommigen ons laten zeggen: Laten wij het kwade doen, opdat het goede eruit voortkome? Het oordeel over dezen is welverdiend.

#### **Alle mensen zondaars**

9. Wat dan? Worden anderen boven ons gesteld? In geen enkel opzicht: wij hebben immers tevoren Joden zowel als Grieken beschuldigd, dat zij allen onder de zonde zijn,
10. gelijk geschreven staat: Niemand is rechtvaardig, ook niet één,
11. er is niemand, die verstandig is, niemand, die God ernstig zoekt;
12. allen zijn afgeweken, tezamen zijn zij onnut geworden; er is niemand, die doet wat goed is, zelfs niet één.
13. Hun keel is een open graf, met hun tong plegen zij bedrog, addegerf is onder hun lippen;
14. hun mond is van vloek en bitterheid vol;
15. Snel zijn hun voeten om bloed te vergieten,
16. verwoesting en ellende zijn op hun wegen,
17. en de weg des vredes kennen zij niet.
18. De vreze Gods staat hun niet voor ogen.
19. Nu weten wij, dat de wet, bij al wat zij zegt, tot hén spreekt, die onder de wet zijn, opdat alle mond gestopt en de gehele wereld strafwaardig worde voor God,
20. daarom, dat uit werken der wet geen vlees voor Hem gerechtvaardigd zal worden, want wet doet zonde kennen.

## De gerechtigheid Gods en de dood van Jezus

21. Thans is echter buiten de wet om gerechtigheid Gods openbaar geworden, waarvan de wet en de profeten getuigen,
22. en wel gerechtigheid Gods door het geloof in [Jezus] Christus, voor allen, die geloven; want er is geen onderscheid.
23. Want allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid Gods,
24. en worden om niet gerechtvaardigd uit zijn genade, door de verlossing in Christus Jezus.
25. Hem heeft God voorgesteld als zoenmiddel door het geloof, in zijn bloed, om zijn rechtvaardigheid te tonen, daar Hij de zonden, die tevoren onder de verdraagzaamheid Gods gepleegd waren, had laten geworden –
26. om zijn rechtvaardigheid te tonen, in de tegenwoordige tijd, zodat Hijzelf rechtvaardig is, ook als Hij hem rechtvaardigt, die uit het geloof in Jezus is.
27. Waar blijft het roemen dan? Het is uitgesloten. Door welke wet? Der werken? Neen, maar door de wet van geloof.
28. Want wij zijn van oordeel, dat de mens door geloof gerechtvaardigd wordt, zonder werken der wet.
29. Of is God alleen de God der Joden? Niet ook der heidenen? Zeker, ook der heidenen.
30. Indien er namelijk één God is, die de besnedenen rechtvaardigen zal uit het geloof en de onbesnedenen door het geloof.

## Abraham door het geloof gerechtvaardigd

31. Stellen wij dan door het geloof de wet buiten werking? Volstrekt niet; veeleer bevestigen wij de wet.

\*\*\*

## Romeinen 4

1. Wat zullen wij dan zeggen, dat Abraham, onze voorvader naar het vlees, verkregen heeft?
2. Want indien Abraham uit werken gerechtvaardigd is, dan heeft hij roem, maar niet bij God.
3. Want wat zegt het schriftwoord? Abraham geloofde God en het werd hem tot gerechtigheid gerekend.
4. Nu wordt hem die werkt, het loon niet toegerekend uit genade, maar krachtens verplichting.
5. Hem echter, die niet werkt, maar zijn geloof vestigt op Hem, die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot gerechtigheid,
6. gelijk ook David de mens zalig spreekt, aan wie God gerechtigheid toerekent zonder werken:
7. Zalig zij, wier ongerechtigheden vergeven en wier zonden bedekt zijn.
8. Zalig de man, wiens zonde de Here geenszins zal toerekenen.
9. Geldt deze zaligspreking dan de besnedenen of ook de onbesnedenen? Wij zeggen immers: Het geloof werd Abraham tot gerechtigheid gerekend.
10. Hoe werd het hem dan toegerekend? Was hij toen besneden of onbesneden? Niet besneden, maar onbesneden.
11. En het teken der besnijdenis ontving hij als het zegel der gerechtigheid van dat geloof, dat hij in zijn onbesneden staat bezat. Zo kon hij een vader zijn van alle onbesneden gelovigen, opdat hun [de] gerechtigheid zou worden toegerekend,
12. en een vader van de besnedenen, voor hen namelijk, die niet alleen uit de besnijdenis zijn, maar die ook treden in het voetspoor van het geloof, dat onze vader Abraham in zijn onbesneden staat bezat.
13. Want niet door de wet had Abraham of zijn nageslacht de belofte, dat hij een erfgenaam der wereld zou zijn, maar door gerechtigheid des geloofs.
14. Want indien zij, die het van de wet verwachten, erfgenamen zijn, dan is het geloof zonder inhoud en de belofte zonder gevolg.
15. De wet immers bewerkt toorn; waar echter geen wet is, is ook geen overtreding.

16. Daarom is het (alles) uit geloof, opdat het zou zijn naar genade, en dus de belofte zou gelden voor al het nageslacht, niet alleen voor wie uit de wet, maar ook voor wie uit het geloof van Abraham zijn, die de vader van ons allen is,
17. gelijk geschreven staat: Tot een vader van vele volken heb Ik u gesteld – voor het aangezicht van die God, in wie hij geloofde, die de doden levend maakt en het niet zijnde tot aanzijn roept.
18. En hij heeft tegen hoop op hoop geloofd, dat hij een vader van vele volken zou worden, volgens hetgeen gezegd was: Zo zal uw nageslacht zijn.
19. En zonder te verflauwen in het geloof heeft hij opgemerkt, dat zijn eigen lichaam verstorven was, daar hij ongeveer honderd jaar oud was, en dat Sara's moederschoot was gestorven;
20. maar aan de belofte Gods heeft hij niet getwijfeld door ongelooft, doch hij werd versterkt in zijn geloof en gaf Gode eer,
21. in de volle zekerheid, dat Hij bij machte was hetgeen Hij beloofd had ook te volbrengen.
22. Daarom [ook] werd het hem gerekend tot gerechtigheid.
23. Echter niet om zijntwil alleen werd geschreven: het werd hem toegerekend,
24. maar ook om onzentwil, wie het zal worden toegerekend, ons, die ons geloof vestigen op Hem, die Jezus, onze Here, uit de doden opgewekt heeft,
25. die is overgeleverd om onze overtredingen en opgewekt om onze rechtvaardiging.

\*\*\*

## Romeinen 5

### De vrucht der rechtvaardiging

1. Wij dan, gerechtvaardigd uit het geloof, hebben vrede met God door onze Here Jezus Christus,
2. door wie wij ook de toegang hebben verkregen [in het geloof] tot deze genade, waarin wij staan, en roemen in de hoop op de heerlijkheid Gods.
3. En niet alleen (hierin), maar wij roemen ook in de verdrukkingen, daar wij weten, dat de verdrukking volharding uitwerkt,
4. en de volharding beproefdheid, en de beproefdheid hoop;
5. en de hoop maakt niet beschaamd, omdat de liefde Gods in onze harten uitgestort is door de heilige Geest, die ons gegeven is,
6. zo zeker als Christus, toen wij nog zwak waren, te zijner tijd voor goddelozen is gestorven.
7. Want niet licht zal iemand voor een rechtvaardige sterven – maar misschien heeft iemand nog de moed voor een goede te sterven –
8. God echter bewijst zijn liefde jegens ons, doordat Christus, toen wij nog zondaren waren, voor ons gestorven is.
9. Veel meer zullen wij derhalve, thans door zijn bloed gerechtvaardigd, door Hem behouden worden van de toorn.
10. Want als wij, toen wij vijanden waren, met God verzoend zijn door de dood zijns Zoons, zullen wij veel meer, nu wij verzoend zijn, behouden worden, doordat Hij leeft;
11. en dát niet alleen, maar wij roemen zelfs in God door onze Here Jezus [Christus], door wie wij nu de verzoening ontvangen hebben.

## Adam en Christus

12. Daarom, gelijk door één mens de zonde de wereld is binnengekomen en door de zonde de dood, zo is ook de dood tot alle mensen doorgedaan, omdat allen gezondigd hebben;
13. want reeds vóór de wet was er zonde in de wereld. Maar zonde wordt niet toegerekend, als er geen wet is.
14. Toch heeft de dood als koning geheerst van Adam tot Mozes, ook over hen, die niet gezondigd hadden op een gelijke wijze als Adam overtrad, die een beeld is van de komende.
15. Maar het is met de genadegave niet zo als met de overtreding; want, indien door de overtreding van die ene zeer velen gestorven zijn, veel meer is de genade Gods en de gave, bestaande in de genade van de ene mens, Jezus Christus, voor zeer velen overvloedig geworden.
16. En het is met het geschenk niet zo als door het zondigen van één; want het oordeel leidde van één overtreding tot veroordeling, maar de genadegave van vele overtredingen tot rechtvaardiging.
17. Want, indien door de overtreding van de ene de dood als koning is gaan heersen door die ene, veel meer zullen zij, die de overvloed van genade en van de gave der gerechtigheid ontvangen, leven en als koningen heersen door de ene, Jezus Christus.
18. Derhalve, gelijk het door één daad van overtreding voor alle mensen tot veroordeling gekomen is, zo komt het ook door één daad van gerechtigheid voor alle mensen tot rechtvaardiging ten leven.
19. Want, gelijk door de ongehoorzaamheid van één mens zeer velen zondaren geworden zijn, zo zullen ook door de gehoorzaamheid van één zeer velen rechtvaardigen worden.
20. Maar de wet is er bijgekomen, zodat de overtreding toenam; waar evenwel de zonde toenam, is de genade meer dan overvloedig geworden,
21. opdat, gelijk de zonde als koning heerste in de dood, zo ook de genade zou heersen door rechtvaardigheid ten eeuwigen leven door Jezus Christus, onze Here.

Uit: NBG-vertaling 1951

\*\*\*

*Hij sprak ook over de scheiding en wel er tegen: man en vrouw vormen één lichaam; zij kunnen niet meer gescheiden worden. Indien grote zonde door hun samenwonen en -leven ontstaat, dan mogen zij zich van mekaar afzonderen, maar zij kunnen niet hertrouwen. De (oude) wetten zijn gedeeltelijk afgestemd op de kindsheid en ruwheid van de volkeren, doch nu men weer de kindsheid ontgroeit, en de volheid der tijden begonnen is, is het hertrouwen van gescheidenen een overtreding en schending van de eeuwige natuurwet; de afzondering echter is geoorloofd als een middel tegen het gevaar van zonde, doch ook dit slechts na ernstige beproeving (cfr. Gal. 4, 1-5).*

Deze vermaning gaf Hij ten huize van een aanzienlijke familie, waaruit één van de trouwers was, maar alle huwelijksparen waren er verzameld, de bruiden door een gordijn van de bruidegoms gescheiden. Gedurende zijn onderricht stond Jezus aan het einde van het gordijn; de moeders en de vaders luisterden ook toe, ieder achter zijn geslacht. Enige leerlingen en Farizeeën stonden bij Jezus. Deze huwelijkslering was het eerste geval, waarin Hij hier te Abram enige tegenspraak van de kant der Farizeeën ontmoette; zij kwamen nochtans met hun tegenspraak niet hier, maar 's avonds na de sabbatlezing in de synagoge voor de dag.

977.

*In de synagoge leerde Jezus over de verdrukking van de kinderen van Israël in Egypte.*

*Uit Jesaja verklaarde Hij een passage, waarin het woord van de kostbare Hoeksteen voorkomt (Jes. 28, 16): "Zie! in Sion leg Ik een steen, een stevige steen, een kostbare Hoeksteen als grondslag.*

*Wie er op steunt, zal niet wankelen!"*

Ik weet niet meer welk een gelijkenis van een mantel Hij in zijn uiteenzetting te pas bracht, maar ik zag die gelijkenis, terwijl Hij ze verhaalde, in beeld. Ik zag eerst een rechthoekig stuk of mantel, die gedurig ruimer werd en eindelijk een ganse wereld omvatte. Dit tafereel werd voor mij, terwijl ik het beschouwde, een zinnebeeld tot op de dag van heden; ik zag enige geestelijken een scheur in de mantel maken en naar buiten kijken; ik kende er vele van. Ik zag ook in beeld de gelijkenis van de Hoeksteen, maar deze weet ik niet meer nauwkeurig.

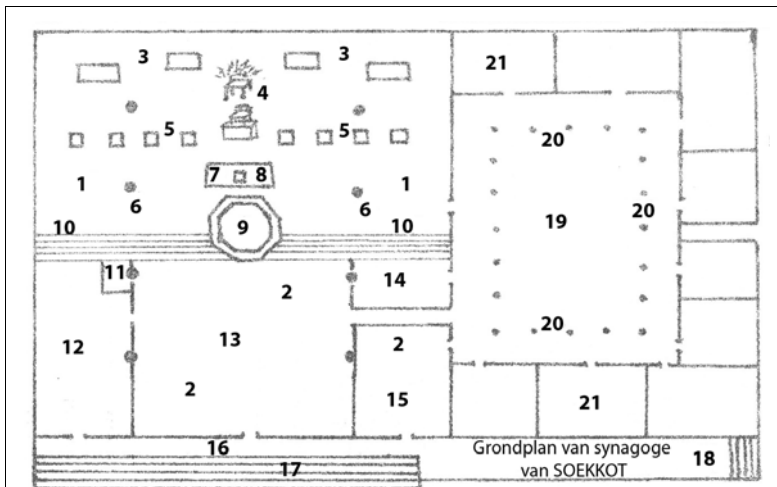
In de synagoge begonnen de Farizeeën nog zijn uiteenzetting van heden over het huwelijk aan te vallen; ze was hun, wat de onderdanigheid der vrouwen betreft, te laks, te toegevend, en inzake scheiding te streng. Zij hadden vooraf allerlei geschriften nageslagen, en ook na zijn herhaalde uiteenzetting konden zij zich

bij zijn leer niet neerleggen. Hun verzet evenwel, ofschoon vinnig, bleef binnen de palen der welvoeglijkheid.

Jezus was heden met de leerlingen bij de trouw van de huwelijksparen als getuige tegenwoordig geweest; zij werden vóór de kast van de Wet onder de blote hemel getrouwd, want het DAKLUIK of koepel van de synagoge was opengelegd.

(De kast der Wet kan tegen de achtermuur of meer naar 't midden zijn en vaak tevens op een verhoog; cfr. fasc. 18, nr. 744.

Voor 'luik in het dak' of 'onder de blote hemel' zie fasc. 9, nr. 222, voetnoot 29).



Plattegrond van de synagoge van Soekkot om de beschrijving van de zienster te vergemakkelijken; het blijft maar een voorstelling, daar sommige details op meerdere manieren verstaan kunnen worden.

- verheven deel van de synagoge (1, 1);
- tafels (3, 3);
- reukaltaar (4), waarboven een opening in het dak is;
- in het midden een hoger zetel (podium) voor de leraar (5, 5);
- acht zuilen (6, 6);
- voorhangsel (7) & tafel (8), waar omheen een afgezonderde ruimte kan worden gemaakt;
- hier staat vooraan in het midden een versierde zuil (9) met kastjes voor de wetsrollen;
- in het middengedeelte van de synagoge is plaats van de mannen (2);
- links is de plaats van de vrouwen (12); ze is me tralies afgezonderd;
- rechts is de plaats van de schoolkinderen (14, 15).
- gangen (20, 20);
- levietenwoningen en schoollokalen (21, 21, enz.).



Ik zag dat beide partijen bloed uit de ringvinger in een glas wijn lieten druipen en het dronken, dat zij ringen wisselden en nog andere gebruiken onderhielden. (cfr. fasc. 12, nr. 382, laatste alinea).

Na de synagogedienst begon de bruiloft met dans, maaltijd en spel, waarop Jezus en de leerlingen uitgenodigd werden; ze had plaats in het feesthuis, een prachtig openbaar gebouw dat met zuilen ondersteund was.

De huwelijksparen waren niet alle uit de stad; verscheidene, waaronder ook arme, waren uit nabijgelegen dorpen, allen vierden hun bruiloft heden hier gezamenlijk, omdat zij, op de tijding van Jezus' bezoek, dit met elkander zo hadden afgesproken. Een deel van de jonge mannen en der ouders waren tegenwoordig geweest bij Jezus' prediking in Kafarnaüm. De lieden waren hier in het algemeen goed van aard, menslievend en de bruiloften der arme paren werden nu door die van de rijken luisterrijker en nochtans beterkoop.

Ik bemerkte dat de gasten zekere giften brachten<sup>498</sup> en dat ook Jezus voor zichzelf en zijn leerlingen geld ten geschenke gaf, maar zij stuurden het Hem, met toevoeging van enige korven fijne feestbroden, naar zijn herberg terug. *Aanstonds liet Hij daar alles onder de armen uitdelen.*

Hier had in het begin een bruiloftsdans plaats; het ging er zeer matig toe en met langzame schreden; de bruiden waren gesluierd; de paren stonden tegenover elkaar, en elke bruidegom danste eenmaal met elke bruid; zij raakten elkander niet aan, maar vatten

---

<sup>498</sup> Giften. – In een uitvoerige beschrijving van de huwelijksgebruiken in het Overjordaanse onder de bedoeïenen, zegt P. Gerrits: "De bruidegom zit nu te midden van zijn vrienden op een tapijt en ontvangt verschillende geschenken." ('t H. Land, 3<sup>e</sup> jg. blz. 93).

het einde van doeken, die zij in de handen hadden<sup>499</sup>.

De dans duurde, aangezien ieder met allen eenmaal danste, en dan allen tezamen, en alles zeer langzaam geschiedde, een uur lang.

Dan ging men aan tafel voor de maaltijd, mannen en vrouwen gescheiden. De muzikanten waren kinderen, jongens en meisjes met wollen kransjes aan de armen en op het hoofd; zij hadden fluiten, ook kromme hoorntjes en andere instrumenten.

De tafels, waaraan men at, waren zo gescheiden, dat men mekaar kon horen, niet zien.

978.

*Doch Jezus naderde tot de tafel van de bruiden en vertelde hun een parabel in de aard van die der tien maagden, waaronder vijf dwaze, en Hij maakte er een praktische huiselijke en tevens geestelijke toepassing van. Hij zei aan elke bruid hoe zij dit of dat in haar nieuwe staat en in haar huishouding in orde brengen en in voorraad houden moest, en dit had telkens verder een zinnebeeldige betekenis en doelde op de inborst en de gebreken van iedere bruid. Ook het zinnebeeld van de lamp kwam er in voor.*

Na de maaltijden werden er raadselspelen gehouden (cfr. fasc. 14, nr. 527, voetnoot 247). De raadsels vielen in beurzen, door de gaten van een plank, waarop ze geworpen werden, en ieder moest het raadsel oplossen, dat in zijn beurs terecht gekomen was of een boete betalen. De onopgeloste raadsels kwamen terug in het spel tot iemand de oplossing vond en deze bekwam wat reeds op dat raadsel verloren was.

*Jezus zag toe en maakte telkens aangename, verrassende, duidelijke en leerrijke toepassingen.*

---

<sup>499</sup> Dans met doeken. – Over de dans is een nota en beschrijving geplaatst in fasc. 12, nr. 379, voetnoot 141.

Helaas! ik ben zo ziek en door bezoek verward, dat ik de nadere bijzonderheden vergeten ben, want het is mij, alsof ik heden nacht had meegespeeld.

Na het feest ging Jezus met zijn leerlingen naar zijn herberg vóór de stad terug. Vele mensen deden Hem uitgeleide en waren voorzien van fakkels om Hem voor te lichten.

De stad heeft dikke muren en torens.

Van donderdagavond tot het begin van de sabbat (die nu begonnen is), was het een vastendag geweest<sup>500</sup>, en heel de dag zag ik geen eigenlijk eten; zij dronken wat en namen een verkwikking.

979.

**28 december = 9 Tebet; Sabbat. –**

*Jezus leraarde 's morgens in de synagoge en bezocht dan de klassen van de jongens, ondervroeg en leerde hen, en nam ook van verscheidene personen afscheid.*

's Namiddags, op het uur dat anders de (sabbat)wandeling gehouden wordt, bezocht Hij met twee leerlingen een meisjesschool, die tevens een gesticht of een soort van fabriek voor borduurwerk was. De meisjes bekwaamden zich hier van hun 6<sup>e</sup> tot hun 14<sup>e</sup> jaar. Er waren er zeer vele en heden waren zij alle zeer mooi opgesmukt. Ook waren daar twee leraren tegenwoordig, die er dagelijks onderricht in de Wet kwamen geven. Ook zij hadden hun feestklederen aan, droegen brede gordels en hadden aan hun mouwen lange, harige streken of banden. Dit instituut werd door een tiental vrouwen bestuurd. Buiten het onderwijs in het lezen van de Wet, in het schrijven en rekenen, vervaardigden de meisjes borduurwerk voor de verkoop.

---

<sup>500</sup> Heden is het 8 Tebet en op deze datum tekent de joodse kalender een vastendag aan wegens de vertaling van de boeken van Mozes door de 70 vertalers in het Grieks.

Door een rij van zalen waren lange banen van verschillende stoffen van een el breed, en ook smallere tot de breedte van brede gordels uitgespannen en het afgewerkte einde werd regelmatig opgerold. De op stoffe geschilderde patronen, waarnaar de arbeidsters werkten, stonden vóór hen; het waren bloemen en bladeren en boompjes en kronkellijnen in grote figuren (arabesken). De stof was een zeer fijn wollen weefsel in de aard van die der lichte mantels der heilige drie koningen, doch wat sterker en met meer verscheidenheid van kleuren. Zij gebruikten geen naalden, maar kleine haakjes. Enige werkten ook op witte stoffe, maar de banen van deze stoffe waren smaller. Andere werkten gordels af, door er letters in te borduren; onder het werk stonden de meisjes op één rij naast elkander, werkend aan dezelfde baan. Hun arbeid was verdeeld; zij schoven op, naar gelang zij ouder en bekwamer werden. Sommige van de kleinste zag ik draden bereiden; andere de wol strijken; andere spinnen, en nog andere, van de kleinste, zag ik aan de borduursters de draden en werktuigen, naar gelang zij die nodig hadden, aanreiken.

Heden werkten zij niet, doch terwijl de kinderen hun werken aan Jezus toonden, en Hij met de bestuursters de zalen doorwandelde, werd mij (in een bijvisioen) hun gehele werkwijze en het bedrijf van de inrichting getoond.

Ik zag dat enige meisjes grote en kleine figuren, die op afzonderlijke vlakken of stukken geborduurd waren, toonden. Deze werken werden op bestelling of ook voor de verkoop uitgevoerd. De heidenen ruilen die ook voor grondstoffen en allerlei andere voorwerpen.

Een deel van die meisjes waren in dit gesticht in de kost; andere kwamen hier werken uit de stad. Het huis had twee verdiepingen en alles was er voor het werk doelmatig georganiseerd. Tot dit huis behoorde een leerzaal en Jezus onderwees en ondervroeg er de kinderen, die hun kleine rollen in de hand hadden. De kleinste stonden vooruit, de meesteressen er achter. Zij gingen in volgorde, ieder op haar beurt, een trede omhoog tot Jezus op de

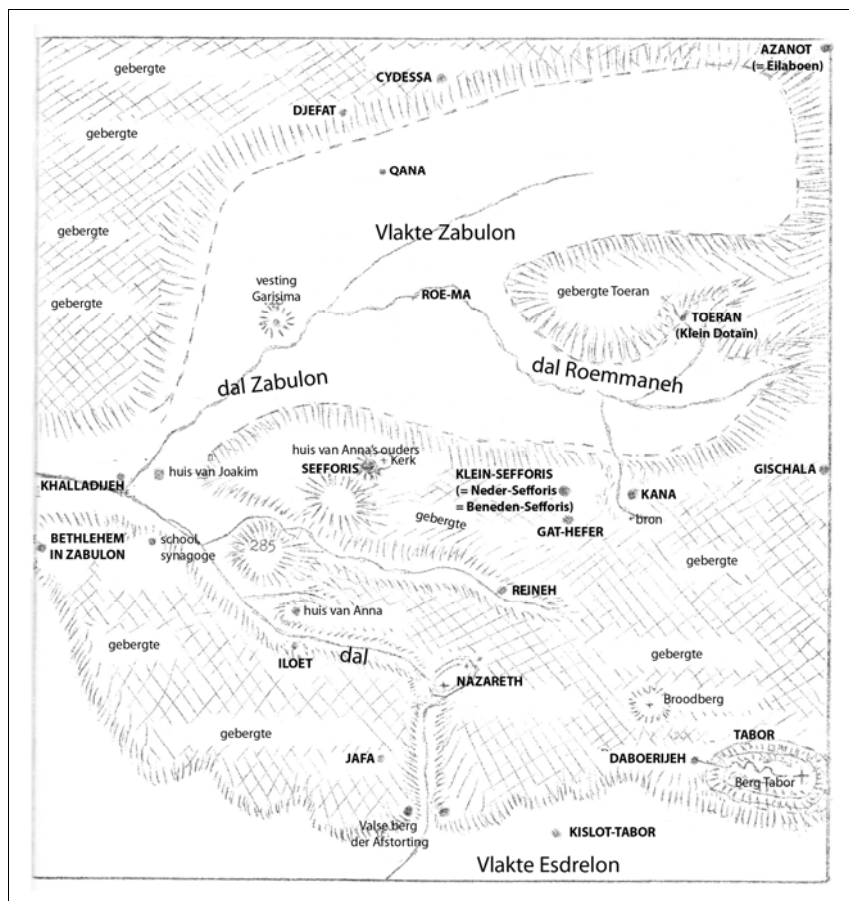
leerstoel. *Nadat Hij de kinderen gezegend en in gelijkenissen, die Hij (naar gewoonte) aan hun bezigheden ontleende, onderwezen had,* verliet Hij het huis en zij deden Hem een geschenk van stoffen en gordels, die zij voor Hem naar zijn herbergen zonden en *die Hij later weer aan de synagogen ten geschenke gaf.*

*Jezus sloot nu nog de sabbatlering in de synagoge.* De stad liep vol mensen, want de hele omstreek was er samengestroomd. Verscheidene leerlingen waren heden nog in de omgeving van de stad in afzonderlijke huizen geweest. *In de synagoge nam Jezus van alle aanwezigen afscheid en herhaalde samenvattend alles wat Hij tot hiertoe geleerd had.* De mensen waren zeer ontroerd en wensten dat Hij nog langer blijven mocht.

Nu ging Jezus opnieuw tot de bruiloft. *Er werd geleerd,* gespeeld en nogmaals gegeten, en hierna alles wat van gisteren en heden over was, aan de armen uitgedeeld, want morgen zouden geheel verse en nieuwe gerechten klaargemaakt worden. Er werd niet gedanst, maar wel door de kinderen muziek gemaakt; deze waren lief uitgedost in gele rokjes uit één stuk met van voren bonte banden en riemen van stoffe en leder, waarmee ze vastgehecht waren. *Ook hier nam Jezus afscheid en zegende de bijeenkomst* en keerde naar zijn herberg terug.

Onmiddellijk na de sabbat zijn twee apostelen met een boodschap naar Kafarnaüm vertrokken, twee andere naar Cydessa, zo ik meen, zuidoostwaarts. Andere leerlingen zijn eveneens vooruitgegaan.

Jezus heeft slechts Matteüs, Andreas en twee van de jongste nieuwe leerlingen bij zich gehouden.



Ik vermoed dat Jezus binnenkort op een berg, die niet verre van Kana ligt, een grote volkspredicatie zal houden, (nl. op de heuvel 2 km ten oosten van Eilaboen-Azanot, zie grote kaart 2). Deze berg ziet omneer op het dal van het meer der baden van Betulië en ligt een paar uren ten noorden van de Tabor.

\*\*\*

Te Macherus zijn reeds zeer vele gasten aangekomen en het feesten is al begonnen. Ook is bezoek gekomen voor de bijzit van



Ik zag Hem met enkele leerlingen gaan. Een deel van de leerlingen was noordoostwaarts naar Neftali, een ander deel naar Arbel<sup>501</sup>, 2 uren ten zuidwesten van Abram gegaan.

Onderweg zag ik vele halfnaakte, krankzinnige mensen uit berghoeken, bos en struikgewas te voorschijn komen en tegen Jezus steeds met dezelfde woorden knorren: “Zoon Gods! Gij zijt de Zoon Gods! Gij zijt een Profeet! de Profeet Jezus van Nazareth, de Zoon Gods!” *Jezus genas hen niet en beval hun te zwijgen.*

Onderweg gingen dikwijls mensen een eind ver met Hem mee. Hier en daar hield Hij stil om te leren. Eindelijk zag ik Hem vóór Dotaïn aangekomen en door vele mensen omringd. Deze schijnen mij Hem uit de stad tegemoet gekomen te zijn. Er waren vele Farizeeën onder en de mensen van hier hielden zich vrij onverschillig jegens hen.

### 30 december. –

Waar Jezus gisterenavond introk, is Dotaïn; het ligt op een effen hoogte en is door twee heuvelen omringd; er groeien olijfbomen en wijngaarden. De stad is groot, maar niet aaneengesloten; er liggen vele tuinen tussen. De talrijke mensen die ik gisteren om

---

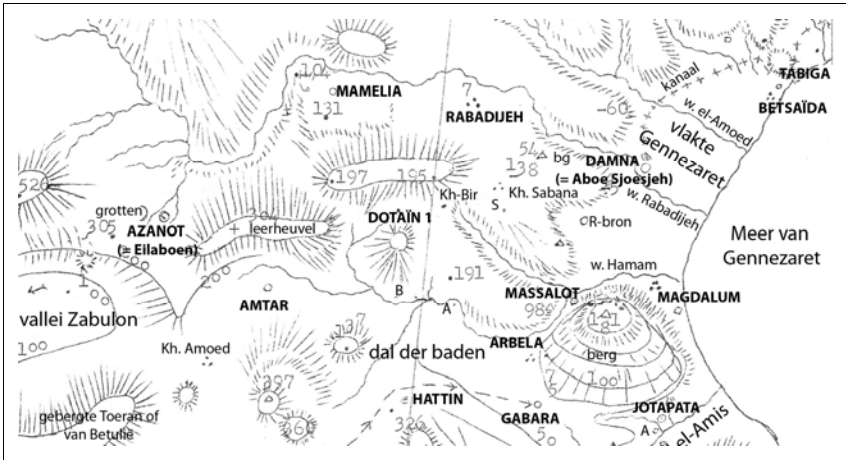
<sup>501</sup> **Arbel.** – Is natuurlijk niet het Arbela bij het Meer. In het bedoelde gewest, iets meer dan een paar uren ten zuidwesten van Abram, vindt men geen Arbel of het zou moeten zijn dat Katarina zich niet de juiste naam herinnerde en Abilin heeft willen zeggen.

Ook het in dit verhaal genoemde Dotaïn is onbekend. Wij kunnen het alleen maar bij benadering aanduiden, b.v. te Kh. Bir Sabana (onderaan op kaart hiervoor of in de omgeving.)

“Hier lag,” zegt Guérin van Sabana, “op een hoogte, die een vruchtbare vallei of vlakte beheerst, een groot dorp; het ligt plat, afgezien van enkele onbewoonde hutten, die slechts in de oogst- en dorstijd door oogstarbeiders betrokken worden; men ziet er resten van huizen en waterbakken uit de oudheid.” (Gal. I, 182).



Jezus zag vóór Dotaïn, waren uit Galilea van ver in het rond, omdat Jezus hier in de nabijheid een volkspredicatie wilde doen.



Dotaïn ligt een paar uren van Magdalum (afstand iets overdreven, zoals gewoonlijk, nl. 7 km en dit in rechte lijn, 10 km ten noordwesten van Tiberias), 2,5 tot 3 uur van Kafarnaüm, een uur van Damna. Voorts ligt Dotaïn zowat een half uur ten noordoosten van (de voet van) de berg Betulia, en ongeveer 3 uren ten noorden van de stad Betulia. (Over Betulië, zie fasc. 9, nr. 218, voetnoot 18). Op het gebergte Betulië ligt Cydessa<sup>502</sup>. Een deel van de strijdkrachten van Holofernes heeft op die berg gelegerd.

981.

Marta is met haar dienstmaagd tot Magdalena gegaan en Maria is met de andere vrouwen naar hier gekomen. Van Jezus' handelingen heden weet ik niets meer, dan *dat Hij reeds heden met de leerlingen toebereidselen trof tot de grote lering, die Hij morgen op een naburige hoogte wil houden*. Hij verbleef hier in een eigen herberg, waar Hij

<sup>502</sup> Op het gebergte Betulië ligt Cydessa. – Zie voetnoot hierna.

een ontmoeting had met Lazarus. (Eigen herberg: cfr. fasc. 14, nr. 535, voetnoot 254). Lazarus was uit Jeruzalem met twee leerlingen, zonen van een broer zijner moeder, naar hier gekomen; ik weet niet of ik reeds eenmaal van die verwanten gesproken heb, misschien wel naar aanleiding van een zekere Obed (genoemd in de nrs. 251, 259, 530, 561).

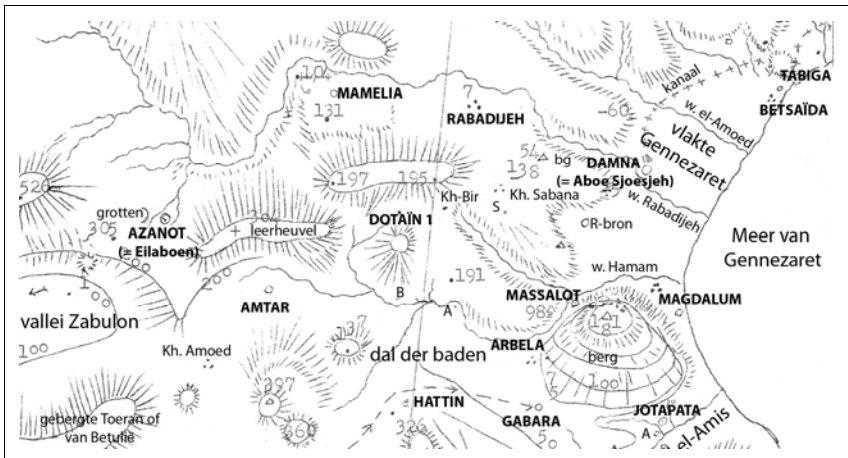
Met Lazarus als begeleider waren ook de vrouwen van Jeruzalem gekomen, enige om de herbergen na te zien, andere uit bezorgdheid voor Magdalena, om haar van nut te zijn.

## Tweede bekering van Magdalena. – Jezus op de leerberg bij Azanot.

982.

**31 december.** –

Deze morgen is Jezus naar een kleine stad gegaan, ongeveer een uur van Dotain, dat zelf even ver ligt van Magdalum.



De stad heeft een school en ligt langs een heuvel, waarop een schone plaats met een leerstoel is. Ze ligt ongeveer een uur

zuidwestelijk van Dotaïn aan de voet van de berg van Betulië, waarop ook Cydessa ligt<sup>503</sup>. Als ik me niet bedrieg, komt in haar naam de klank ‘Aza’ of ‘Asa’ voor; ik dacht daarbij nog aan de naam van de engel uit het boek Tobias: ‘Azaria’ (cfr. Tob. 5, 18); haar naam valt mij nu in: de stad heet Azanot. Ze ligt aan het noordoosteinde van de berg om een hoogte, die boven de omgeving uitsteekt. Boven is er een leerstoel, waar reeds in vroeger tijden profeten gepredikt hebben. Azanot is de laatste stad van het gebied of district Sefforis naar die zijde. Wanneer men uit zuidwestelijke richting van Sefforis over de berg (Betulië) naar hier gaat, heeft men een weg van 3 à 4 uren, en men laat Cydessa links (zie kaart 2).

Bij Azanot zijn zeer vele grafspelonken; ik geloof dat de doden uit vele omliggende steden hier begraven worden<sup>504</sup>.

---

<sup>503</sup> **Cydessa.** – Berg van Betulië, waarop ook Cydessa ligt. –

Dit was al gezegd in nr. 981. Het bergensysteem vormt hier een soort hoefijzer, dat naar het westen open is en gesloten ten oosten. In het hoefijzer ligt de grote vlakte Zabulon.

- Betulië ligt op het zuidelijk gedeelte.
- Cydessa op het noordelijke.

Aangezien de twee gebergten zich ten oosten verenigen, kan men het noordelijk gedeelte tot het gebergte Betulië rekenen.

Katarina zegt dat Kana in noord- of noordwestelijke richting uitzicht heeft op Cydessa. Zo moet het ongeveer liggen daar waar wij het aangetekend hebben; overigens is zijn ligging onbekend en de stad niet teruggevonden.

<sup>504</sup> **Azanot = Eilaboën.** – Ook Azanot is onbekend en te onderscheiden van het Azanot-Tabor uit Jos. 19, 34.

Wellicht is de tweede naam Tabor ter onderscheiding er aan toegevoegd; het laatste lag nabij de zuidoostvoet van de Tabor.

Ons Azanot menen wij bij benadering te mogen aanwijzen te Eilaboën en dit om meerdere redenen. Vooreerst vinden wij daar voorname grotten, aangetekend op de grote kaart Pal. Grid. Overigens zijn er nog andere groepen grotten in de omstreken, cfr. Gal. I, 361, 457, 458, 461; ook te Mughair.

De stad gelijkt door haar menigvuldige tuinen en dreven treffend op Betanië, en ik heb daarom vroeger, wanneer ik Magdalena's bekering op zichzelf, buiten haar levensverband zag, welke bekering hier geschied is, menigmaal gemeend dat ze te Betanië had plaats gehad.

Hier wordt veel aan tuinbouw gedaan; het weer is hier nu wonderschoon, en naar de Tabor toe is alles reeds in bloei. (cfr. fasc. 2, nr. 60, voetnoot 129). Hier waren zeer vele mensen verzameld, ook zieken en bezetenen van verscheidene uren ver in het rond.

Op zijn weg naar hier ontmoette Jezus zijn Moeder Maria en de H. Vrouwen, die van Damna op weg waren naar Jezus' lering. Ook Lazarus was hier en de zes apostelen en vele leerlingen.

Maria zei tot Jezus dat Marta bij Magdalena was geweest en deze voornemens was mee te komen met Marta naar de lering.

Met de H. Maagd waren hier ook nog meer dan 12 vrouwen vergaderd, onder wie:

1. Anna Kleofas,
2. Suzanna Alfeüs,
3. Suzanna van Jeruzalem,
4. Veronika,
5. Joanna Chusa,
6. Maria Joanna Markus,

---

Een goed bekende, thans in Israël verblijvend, wist te vertellen, dat men bij Eilaboen niet alleen grotten vindt, maar dat daar een tunnel begint die 1,5 km lang is en bij Kh. Natif, 1,5 km ten zuidwesten van Eilaboen, uitkomt.

Voor Eilaboen pleit ook het gezegde van K. dat men van op de heuvel bij Azanot, waar Magdalena ten tweeden male bekeerd werd, een onbelemmerd overzicht heeft op heel het dal van de baden van Betulië. Dit is het geval met de heuvel 2 km ten oosten van Eilaboen. Geheel de omgeving is zeer vruchtbaar (cfr. Gal. I, 359, 361, Kaart Pal. Grid).

7. Maria de Sufanietin,
8. Dina,
9. Maroni van Naïm en
10. Marta's dienstmeid.

Maria van Kleofas was er niet bij; ze waren in een herberg verschillend van die der mannen en in deze herberg nam ook Marta later haar intrek, terwijl Magdalena, die door Marta afgehaald en meegebracht was, met andere wereldse vrouwen in een bijzondere herberg achterbleef.

Magdalena was in al haar ondeugden geheel verdraaid en onzinnig geworden en had Marta zeer trots en liefdeloos, ja, bot en uitdagend ontvangen. Slechts met de meeste moeite was het Marta gelukt Magdalena naar hier mee te krijgen; deze had zich in de aanstotelijkste en buitensporigste klederdracht gestoken.

## **Marta haalt Magdalena af.**

Bemerking van Brentano.

De volgende beschrijving van Marta's bezoek bij Magdalena is getrokken uit K.'s visioenen op Magdalena's bekering, welke zij had in juli en augustus 1821, gedurende en na het octaaf van haar feest, 22 juli.

Het verhaal dat de zienster er toen van deed, wordt hier ter aanvulling ingelast.

983.

Met Magdalena was het ten uiterste gekomen. Sedert haar terugval na haar bekering bij Gabara was zij door zeven duivelen in bezit genomen; haar gezelschap was met de dag slechter geworden; de H. Vrouwen en inzonderheid de H. Maagd, hadden niet opgehouden vurig voor haar te bidden, en zo was dan Marta met haar dienstmeid (zondagnamiddag laatst) tot haar te Magdalum gekomen; zij werden niet gastvriendelijk ontvangen en

men liet de beide vrouwen wachten. Juist was een zwerm van schaamteloze mannen en lichtzinnige vrouwen uit Tiberias bij Magdalena voor een braspartij binnengetrokken. Magdalena was met haar opschik bezig; zij liet de bezoeksters zeggen dat zij belet was en hen nu niet kon ontvangen of met hen spreken. Marta bleef al biddend wachten met onuitsprekelijk geduld.

Na een hele tijd kwam de ongelukkige Magdalena eindelijk, opgewonden, trots, aanstellerig en met minachting tot Marta; zij was zeer verlegen en schaamde zich over de eenvoudige kleding van Marta; zij vreesde dat de gasten haar te zien mochten krijgen en gaf dus haar verlangen te kennen, dat zij weer vertrekken zou.

Marta vroeg ootmoedig slechts een hoek om wat te rusten. Dan werd zij met haar dienstmeid in een verlaten, verwaarloosde kamer van een zijgebouw gebracht, en daar zonder spijs of drank gelaten, om niet te zeggen, vergeten. Dit geschiedde in de namiddag. Ondertussen voltooide Magdalena haar opschik en zat dan gedurende het feestmaal op een pronkzetel, terwijl in hun vergeten hoek Marta en haar dienstmeid zeer bedroefd tot God baden.

Aan het einde van de braspartij kwam Magdalena met wat spijs op een bordje en ook met wat drank tot Marta; het bordje had een blauwe rand; zij sprak haar zuster zonder zelfbeheersing en verachtend toe; geheel haar voorkomen was trots en schaamteloos, en toch was zij ook beangstigd en inwendig verscheurd.

Marta nodigde haar met grote liefde en ootmoedigheid uit om Jezus' grote prediking in de buurt te komen aanhoren: "Alle vriendinnen, die Gij onlangs bij zulk een gelegenheid ontmoet hebt," sprak Marta, "zult Gij daar weervinden, en hoe gelukkig zullen zij zijn U bij zich te zien.

Gijzelf toch hebt reeds blijk gegeven van een grote verering voor Jezus; Gij moogt mij en Lazarus toch de vreugde niet weigeren, er heen te komen; Gij zult zo spoedig de gelegenheid niet meer

hebben de wonderbare Profeet op zulk een nabije plaats te kunnen zien en horen en meteen al uw vriendinnen daar weer te vinden; Gij hebt onlangs door de zalving van Jezus op het gastmaal te Gabara, bewezen dat Gij al wat verheven en heerlijk is, weet te waarderen, waar het zich ook vertone. Gij moogt toch nu ook weer Degene komen groeten, die Gij eens zo edelmoedig en zonder mensenvrees de schoonste openbare hulde hebt bewezen.”

Het is niet te zeggen met welke liefde en geduld Marta haar toesprak en Magdalena's woedende reacties verdroeg.

Tenslotte antwoordde Magdalena: “Wel! ik zal gaan! maar niet met U! Gij kunt vooruitgaan, want ik wil niet zo verwaarloosd gekleed daar verschijnen; ik kleed en versier mij overeenkomstig mijn stand en ik zal mij van mijn vriendinnen laten vergezellen.”

Hierop scheidden zij van elkander; het was reeds laat in de nacht.

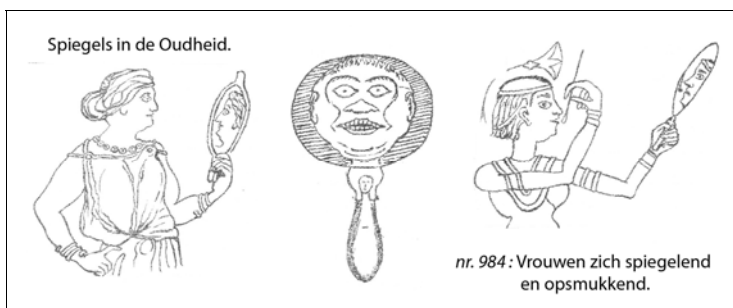
984.

De volgende morgen zag ik hoe het toilet van Magdalena in orde werd gebracht. Zij liet Marta roepen en sprak in haar tegenwoordigheid altijd verachtend, bijtend en kortaf.

Marta liet het over zich heengaan, oefende groot geduld en bad ondertussen ononderbroken tot God, opdat Hij zou maken dat zij meeinging en van leven veranderde.

Ik zag hoe Magdalena zich door haar twee dienstmeiden liet wassen en zalven. Zij zat op een lage stoel, had een fijn wollen voorschootje aan tot tegen de knieën en had een fijnwollen doek met een halsopening over haar rug en borst hangen. Twee dienstmeiden wasten haar voeten en armen en zalfden die met reukwerk. Ook haar haren, in drie delen boven de oren en van achteren gescheiden, werden zeer glad gelegd, gekamd, gezalfd en gevlochten. Zij trok dan een zeer fijn wollen hemd aan en daarover een groen kleed met gele bloemen, waarvan ik een stuk bezit, en hierboven nog een vrouwenrijk gewaad.

Op het hoofd had zij een kroeze, hoge muts, boven het voorhoofd vooruitstaande; haren en muts waren met parelsnoeren doorvlochten; zij droeg lange oorhangers. Haar mouwen waren van boven wijd tot bij de elleboog, maar aan de onderarm nauw toegehaald door brede, glanzende spangen of ringen. Het gewaad was gekroesd; het onderkleed was op de borst open en met blinkende snoeren toe gebonden. Zij had, terwijl zij gekleed werd, een ronde, glanzende spiegel met handgreep in de hand;



zij had van voren een borststuk dat overdadig met goud en allerlei hoekige gesteenten en parelen versierd was en haar borst geheel bedekte<sup>505</sup>.

985.

Boven het onderkleed met enge mouwen droeg zij een bovenkleed met korte, wijde mouwen, dat van achteren wijd wegvloog en sleepte; het was van zijde en had een purperen weerschijn en was met vele grote, bonte en gouden bloemen doorwerkt. Haar haarvlechten waren met rozen van ruwe zijde, met parelsnoeren en met een doorzichtige, vooruitstaande stof, als

<sup>505</sup> Dit borststuk beantwoordde aan de borstopening van het onderkleed, paste er in en was met snoeren er aan vastgehecht. Het beantwoordde aan het 'rationale' of 'borstgewaad van de hogepriester' en werd algemeen gedragen.

We zouden nog moeten terugwijzen naar de vroeger gemaakte bemerkingen op de onmatige zucht bij de oosterse vrouwen naar versierselen, enz.



kant, doorvlochten. Van het haar zelf was tussen al die sieraden al niet veel meer te bemerken. Haar en hoofdopschik vormden van voren een hoge rand om het aangezicht. Op of boven dit hoofdtoilet was nog een doorzichtige, fijne, rijke kap, die van voren in de hoogte ging, en van achteren samengetrokken neerhing en ook naast de wangen op de schouderen neerdaalde.

Aldus buitensporig opgedirkt, vertoonde zij zich aan Marta om bewonderd te worden. Daarna legde zij weerom enige van die kledingstukken af, en hing een reismantel om, en haar dienstmeiden moesten haar klederen inpakken en op het lastdier laden. Hierop begaf zij zich met haar gevolg naar Azanot. Marta en haar dienstmeid verlieten haar en gingen te voet vooruit naar de baden van Betulië.

Magdalena was bij dit alles zo opvliegend en moedwillig geweest, doch Marta verloor geen enkele keer haar grote ootmoed en hemels geduld. De duivel pijnigde Magdalena hevig, om haar te beletten naar Jezus' lering te gaan, en zij zou het ook niet gedaan hebben, indien de andere zondaressen uit Tiberias, die bij haar waren, onderling niet afgesproken waren om mee te gaan; van dit spektakel, zoals zij zeiden, wilden zij ook eenmaal getuige zijn. Zij maakten nu de toebereidselen voor de reis; zij reden op ezels; zij waren vergezeld van hun dienstmeiden en hadden nog andere ezels mee die met hun reisgoed beladen waren, want Magdalena liet haar prachtige zetel meevoeren en zo hadden ook de andere vrouwen hun zetels en kussens en tapijten mee.

Zij reden heden slechts tot aan de vrouwenherberg bij het meer der baden van Betulië. Hier legde Magdalena weerom haar reismantel af en tooide zich op om met haar gezellinnen een maal te gebruiken; zij overnachtten hier en het verwonderde mij dat Magdalena 's nachts in de herberg toch tot Marta ging, over wie zij zich voor de andere vrouwen schaamde. Marta had ook alleen gegeten en Magdalena liet, om haar zuster te bezoeken, haar gezellinnen alleen achter.

## **Boetepreek op de berg bij Azanot. – Magdalena van boze geesten bevrijd.**

986.

Bemerking.

Het voorgaande, dit is de afhaling van Magdalena door Marta, welk gezicht Katarina op een andere tijd gehad heeft, zal op 30 december hebben plaats gehad.

Nu zijn we al 31 december en het verhaal van nr. 982 gaat verder:

Heden, dinsdag (31 december) kwamen zij in een uurtje op de leerplaats boven Azanot. Marta begaf zich tot de H. Vrouwen en vertelde hoe het haar gelukt was haar zuster naar hier mee te brengen.

Nadat Magdalena met haar gezellinnen haar reismantel in een herberg had afgelegd en zich weer in haar fantastische pronkkledij uitgedost had, verschenen ook zij nu op de leerplaats. Door hun lawaai, gesnater, verwaande houding en onbeschaamd rondkijken trokken zij de aandacht op zich. Zij gingen vooraan zitten, ver vóór de H. Vrouwen en vormden een aparte groep. Bij hen waren ook mannen van hun soort; zij hadden een open tent laten oprichten en hieronder zaten nu die rijke, opgedirkte, zondige, wereldse vrouwen op zachte stoelen, kussens en tapijten in het zicht van allen.

Magdalena zat zeer schaamteloos, vrijpostig en hovaardig vooraan; zij was de oorzaak en het voorwerp van een algemeen gemompel en afkeuring, want in deze omstreken (van Azanot, waar zij landerijen bezat), werd zij nog meer gehaat en verfoeid dan te Gabara.

De Farizeeën en andere mensen, die getuige waren geweest van haar eerste opvallende bekeringsdaad bij de maaltijd te Gabara en die van haar herval op de hoogte waren, ergerden zich buitengewoon aan haar, en gaven mekaar hun verbazing er over te kennen dat zij het waagde hier te verschijnen.

*Nadat Jezus eerst vele genezingen bewerkt had, begon Hij een grote en strenge lering. Ik herinner me niet meer alle bijzonderheden, doch ik weet nog dat Hij wee over Kafarnaüm, Betsaida en Chorazin riep (cfr. Mt. 11, 20-24; Lk. 10, 13). Ook geloof ik gehoord te hebben dat Hij zei: “De koningin van Saba is van ver uit het zuiden gekomen om de wijsheid van Salomon te horen, maar hier is meer dan Salomon.” (cfr. Mt. 12, 42).*

Bovendien gebeurde hier iets wonderbaars. Onder Jezus' rede riepen af en toe uit verschillende richtingen kinderen die nog nooit gesproken hadden. Men hoorde ze van op de armen der moeders luid en verstaanbaar roepen: “Jezus van Nazareth! Heiligste Profeet! Zoon van David! Zoon van God!”

Dit ontstelde vele mensen en onder meer ook Magdalena. Ik herinner me ook dat Jezus, met het oog op Magdalena, *eens zei dat, nadat de duivel uitgedreven en het huis schoon geveegd was, hij met zes gezellen terugkeerde, zijn prooi weer in bezit nam en dat de bezetenheid dan erger was dan te voren. Ik zag dat Magdalena hierbij van schrik was aangegepen. (cfr. Mt. 12, 43).*

*Nadat Jezus op deze wijze vele harten ontroerd had, gebod Hij in het algemeen, terwijl Hij zich naar alle zijden wendde, aan de duivel uit diegenen te gaan, die naar bevrijding verlangden; zij echter die met hem verbonden wilden blijven, moesten hem maar van daar met zich weer mee nemen, wanneer zij de plaats verlieten. Op dit bevel riepen de bezetenen rondom in de kring: “Jezus! Zoon van God! enz.”, terwijl hier en daar mensen in onmacht vielen.*

Ook Magdalena die op haar pronkzetel aller ogen op zich getrokken had, zonk onder geweldige kramp trekkingen ineen. De andere zondaressen rondom haar wreven haar in met reukwaters en wilden haar wegdragen en ondertussen van de gelegenheid

profiteren om zichzelf zonder beschaming uit de voeten te maken, want zij wilden hun duivel behouden.

Daar nu het volk rondom riep: “Houd op, Meester, houd op, hier sterft een vrouw!”, *onderbrak Jezus even zijn lering en zei: “Zet haar terug op haar stoel! de dood die zij nu sterft, is een goede dood; hij zal haar het leven schenken!”*

987.

Na enige tijd trof haar weer een woord van Jezus; zij zonk opnieuw in kramptrekkingen ineen, en ik zag donkere gestalten, gelijk bij bezetenen, uit haar wijken. Nu was gedurig een groot rumoer en gedrang rondom haar, doordat haar gezelschap poogde haar tot zichzelf terug te brengen, maar zij zette zich welhaast weer op haar zetel, en deed alsof zij in een gewone bezwijming gevallen was. De opschudding werd echter nog groter, toen ook andere bezetenen achter haar op dezelfde wijze in elkander zakten en bevrijd werden.

Toen Magdalena nu voor de derde maal in hevige stuiptrekkingen neerviel, werd de ontsteltenis nogmaals groter; Marta ijldde op haar toe. Na het bewustzijn herkegen te hebben, was zij als van haar zinnen; zij weende hevig en wilde naar de zitplaats van de H. Vrouwen lopen. Haar gezellinnen hielden ze met geweld tegen en zeiden haar dat ze zich nu toch niet als een zottin moest gaan aanstellen en men droeg haar van de berg naar de stad.

Nu gingen Lazarus, Marta en enige anderen tot haar en namen haar bij zich op in de herberg van de vrouwen, die eveneens allemaal van de berg afdaalden. Maar het werelds gespuis, waarmee Magdalena hierheen gekomen was, had zich reeds van het toneel verwijderd.

*Jezus genas nu ook nog verscheidene blinden en andere zieken, en daalde dan van de berg naar zijn*

*herberg af. Hij genas ook de zieken die in Azanot lagen en leraarde dan nog in de school.*

Magdalena was ook hier weer tegenwoordig; zij was nog niet geheel bekomen, maar in haar binnenste nog omgewoeld, en niet meer zo overdadig en vreemd opgesierd; haar overtollige sieraden had zij afgelegd; dit waren voornamelijk spits uitgebekte, rijk geplooidesierstoffen die men wegens haar broosheid nauwelijks enige keren kon aandoen; ook was zij nu gesluierd.

*Jesus nam haar in zijn rede in de school nogmaals op de korrel, en toen Hij op een gegeven ogenblik haar doordringend aanblikte (cfr. fasc. 12, nr. 407, voetnoot 166), viel zij nog eens in onmacht en weerom verliet haar een boze geest. Haar dienstmeiden droegen haar weg.*

Marta en Maria ontvingen haar vóór de synagoge en brachten haar in de herberg. Maar zij was als volkomen uitzinnig; zij riep en weende en rende door de straten, roepend tot de mensen dat zij een slechte vrouw, een zondares was, het uitveegsel van de mensheid. De H. Vrouwen hadden de grootste moeite om ze tot bedaren te brengen; zij rukte haar pronkklederen van zich af, trok de sieraden uit haar haren, die nu los uit elkander vielen, en hulde zich gans in haar sluier.

988.

Toen Jezus daarna met de leerlingen en enige Farizeeën in zijn herberg was, waar zij staande iets aten, wist Magdalena zich van de vrouwen te verwijderen; zij kwam met loshangende haren en onder groot gejammer in de herberg van Jezus, drong tussen alle aanwezigen door, wierp zich vóór zijn voeten en vroeg jammerend en zuchtend of er nog redding voor haar was?

Dit ergerde de Farizeeën en leerlingen die tot Jezus zeiden, dat Hij toch niet langer zou dulden dat dit verworpen wijf overal onrust veroorzaakte en dat Hij haar voorgoed weg zou sturen.

*Maar Jezus sprak: "Laat haar wenen en jammeren, want gij weet niet wat met haar aan het gebeuren is!" Hierop wendde Hij zich tot Magdalena met deze woorden van troost, dat zij van harte berouw moest hebben, geloven en hopen, want dat zij weldra rust en vrede zou vinden en dat zij nu met vertrouwen kon terugkeren.*

Ondertussen waren de dienstmeiden en Marta haar gevolgd en haalden de buitenzinnige weer naar huis, maar zij deed niets dan de handen wringen en jammeren, want zij was nog niet geheel bevrijd, en de duivel verscheurde en pijnigde haar nog met de schromelijkste gewetensknaging en bekoring tot vertwijfeling; er was nog geen rust in haar en zij waande zich verloren.

Lazarus ging op het verzoek van Magdalena aanstonds naar Magdalum, om er het hare in bezit te nemen en aan haar verblijf aldaar en aan al haar betrekkingen een einde te maken; zij had bij Azanot en zowat overal in de omstreken velden en wijngaarden, waarop Lazarus reeds vroeger, met het oog op haar verkwistingen, de hand had gelegd.

Het gedrang was heden zo groot, dat Jezus met de leerlingen in de nacht ongeveer 1,5 uur noordoostwaarts ging, *om zijn preek op een andere hoogte voort te zetten.*

## **Jezus zet zijn preek bij Damna voort. – Magdalena wordt van nog drie duivelen verlost.**

989.

**1 januari 1823. –**

Jezus is reeds in de nacht, wegens het groot gedrang, met de leerlingen van Azanot naar het oostelijk einde gegaan van de hoogten waarop Dotaïn ligt, in de nabijheid van Damna.



*en alle schandelijkheden der ontucht heersen, die het vuur op Sodoma en Gomorra hebben afgeroepen. Maar Hij sprak ook van de barmhartigheid Gods en van de tegenwoordige genadetijd en smeekte de mensen bijna deze genade aan te nemen.*

*Driemaal blikte Hij in deze boetepreek Magdalena scherp aan en driemaal zag ik haar neerzinken en een donkere damp uit haar wijken. Maar de derde maal droegen de vrouwen haar weg, zij was verbrijzeld, bleek als een afgeteerde en nauwelijks nog te herkennen; haar tranen vloeiden onophoudelijk; zij was totaal veranderd; zij jammerde en was vol ongeduld om haar zonden aan Jezus te belijden en er vergiffenis van te bekomen.*

*Jezus kwam nu ook tot haar op een afgezonderde plaats; Maria zelf en Marta leidden ze Hem tegen; zij lag met los en verward haar wenend vóór Hem op haar aangezicht. Jezus troostte haar, en, nadat de andere zich teruggetrokken hadden, riep zij om vergiffenis, bekende haar menigvuldige misdaden en vroeg telkens opnieuw: “Heer, is er nog redding voor mij?”*

*Jezus vergaf haar haar zonden, en zij smeekte Hem haar te verlenen dat zij niet meer zou hervallen. Jezus beloofde het haar, zegende ze en weidde tegen haar uit over de schone deugd van zuiverheid.*

*Hij sprak haar van zijn Moeder, die vrij was van alle vleselijke zonden en Hij prees haar hoog en uitverkoren, wat ik anders nooit uit zijn mond gehoord heb. Hij raadde Magdalena aan haar toevlucht tot Haar te nemen, zich innig aan Haar te hechten en alle raad en troost van Haar te verhoppen.*

*Toen zij met Jezus weer tot de vrouwen kwam, zei Hij: “Zij was een diepgevallen zondares, maar zij zal ook het voorbeeld van alle boetvaardigen zijn ten*



*eeuwigen dage.*” Magdalena was door haar hevige ontroeringen en door haar hevig berouw en tranen niet meer als een mens, maar als een waggelende schim, doch in weerwil van haar tranen en vermoeidheid, het gevolg van haar schokkende emoties, was haar ziel nu gerust. Allen troostten haar met liefde en zij smeekte allen om vergeffenis.

Toen nu de andere vrouwen naar Naïm vertrokken en zij te zwak was om te volgen, gingen Marta, Anna Kleofas en Maria de Sufanietin met haar naar Damna, om, na enige rust, de volgende morgen te volgen. De overige H. Vrouwen gingen over Kana naar Naïm; ik geloof dat zij Kana heden bereikten en daar overnachtten.



*Jezus leerde en heelde heden nog* en ging dan met de leerlingen om 3 uur in de namiddag zuidwestwaarts dwars door het dal van het meer der baden, 4 of 5 uren verder naar Gat-Hefer, een grote stad die tussen Kana en Sefforis op een heuvel ligt; zij heeft geen uitzicht naar het zuiden.

Jezus ging 's avonds nog niet in de stad, maar iets westelijker in een herberg, bij een spelonk, die de Joannes-spelonk genoemd

wordt<sup>506</sup>. Hier overnachtte Hij met de leerlingen; zij waren laat aangekomen en hadden nog in de maneschijn gewandeld. (Overmorgen, 15 Tebet, is het volle maan).

## Jezus te Gat-Hefer.

990.

### 2 januari. –

Jezus naderde 's morgens tot Gat-Hefer en ik zag de schoolbestuurders en Farizeeën Hem tegemoet komen en ontvangen; zij deden Hem allerlei verklaringen en baden Hem de rust in de stad niet te storen en vooral het samenlopen en roepen der vrouwen en kinderen niet te dulden; zij wilden Hem gaarne in de synagoge laten leren, maar het stootte hun tegen de borst dat Hij het volk onrustig maakte. *In zijn zeer ernstig en streng antwoord gaf Jezus hun te verstaan dat Hij juist*

---

<sup>506</sup> **Gat-Hefer = Hefer = (thans) el-Mesjed.** – Reeds is iets over Gat-Hefer gezegd, maar te weinig, in fasc. 14, nr. 506, voetnoot 241.

Thans heet de plaats el-Mesjed, d.i. 'moskee'.

Hierin wordt het graf van Jonas vereerd, dat reeds door de H. Hiëronymus aangewezen wordt als gelegen te Gat-Hefer. De moskee verheft zich ten westen van het huidige dorp op de heuvelhelling en beheerst het dorp dat aan de voet van de heuvel gelegen is naar het oosten toe.

Wanneer wij aannemen dat reeds in Jezus' tijd de stad zich naar de voet van de heuvel verplaatst had – wat met menige stad het geval was – dan zijn alle mededelingen van K. gerechtvaardigd.

Jezus komt in een herberg bij een spelonk, die men de Joannes-spelonk noemt, iets westelijker dan de stad. De Joannes-spelonk is de spelonk van de profeet Jonas, zijn grafspelonk, die nog bestaat in de moskee.

De moskee staat even ten westen van het dorp en hoger op de heuvelhelling. Daar de stad niet meer op de top van de heuvel lag, had zij ook niet langer uitzicht naar het zuiden.

Wat de naam betreft, men aanvaardt dat Jona of Jonas de samentrekking is van Joanna, Jochanna.

Petrus wordt door Jezus genoemd: Bar Jona, wat hetzelfde is als Bar Joanna of Jochanna. De toegevoegde 'S' kwam tot ons langs het Grieks.

*kwam voor degenen, die naar Hem riepen en verlangden en Hij ontmaskerde hun schijnheiligheid.*

Deze Farizeeën hadden, op het bericht dat Jezus naar hier zou komen, aan de bevolking bekend laten maken, dat de vrouwen er zich voor wachten moesten met de kinderen op de straat te verschijnen, de Nazareeër tegemoet te trekken en te roepen, want geschreeuw als “Zoon van God! Christus! enz.” is absoluut misplaatst, ergerlijk en verkeerd, daar men hier zeer goed weet van waar Hij is en wie zijn ouders en zusters en broeders zijn.

De zieken mochten zich vóór de synagoge verzamelen en zich laten genezen, maar om het even welk groep, gerucht of wanordelijkheid zouden zij niet dulden.

Ook hadden zij zelf de zieken naar hun goeddunken om de synagoge gerangschikt, als hadden zij hier te beschikken over alles wat Jezus zou doen.

Toen zij nu met Jezus in de stad kwamen, zagen zij tot hun grote ergernis dat de moeders met hun kinderen om zich heen, en met hun zuigelingen op de armen de straat vervulden en dat de kinderen hun handjes tot Jezus uitstaken en riepen: “Jezus van Nazareth! Zoon van David! Zoon van God! Heiligste Profet!” De Farizeeën wilden de vrouwen en kinderen teruggedrijven, maar het was te laat en te vergeefs: zij kwamen uit alle straten en huizen te voorschijn en de Farizeeën verlieten geërgerd het gevolg van Jezus.

De leerlingen die rond Jezus gingen, waren ook een weinig schuchter en bang en wensten dat het stiller, kalmer en ongevaarlijker mocht verlopen, en ook zij wilden de kinderen wegzenden en kwamen bij Jezus met bezwaren (tegen zijn handelwijze) voor de dag, *maar Jezus berispte hen over hun kleinmoedigheid, wees hen achteruit en liet de kinderen dicht rondom zich komen en was er zeer lief en vriendelijk voor.*

Op heel deze weg tot op het plein vóór de synagoge hielden de kinderen niet op te roepen: “Jezus van Nazareth! Heiligste Profeet!” enz. Ook de zuigelingen die nooit gesproken hadden, juichten Hem de een na de ander toe: “Zoon van God!” en dit ongehoord wonder en getuigenis uit de mond van zuigelingen trof, verbaasde en overtuigde het volk. Vóór de synagoge stelden de kinderen zich in rijen op, jongens en meisjes gescheiden en de moeders met de zuigelingen achter hen. *Jezus leerde en zegende de kinderen. Hij onderrichtte ook de moeders en hun dienstpersioneel, dat eveneens naderbij kwam en van wie Hij zei dat ook zij hun kinderen waren.*

*Hij onderwees ook de leerlingen over de waarde van de kinderen in Gods oog. Menige uitspraak van Hem bij deze gelegenheid hier kwam treffend overeen met die welke Hij volgens het Evangelie bij andere gelegenheden over de kinderen gedaan heeft (Mt. 18, 1-14).*

## Matteüs 18

### De grootste in het Koninkrijk der hemelen – Verleiding

1. Op dat ogenblik kwamen de discipelen bij Jezus en vroegen: Wie is wel de grootste in het Koninkrijk der hemelen?
2. En Hij riep een kind tot Zich, plaatste dat in hun midden,
3. en zeide: Voorwaar, Ik zeg u, wanneer gij u niet bekeert en wordt als de kinderen, zult gij het Koninkrijk der hemelen voorzeker niet binnengaan.
4. Wie nu zichzelf gering zal achten als dit kind, die is de grootste in het Koninkrijk der hemelen.
5. En een ieder, die zulk een kind ontvangt in mijn naam, ontvangt Mij.
6. Maar een ieder, die één dezer kleinen, die in Mij geloven, tot zonde verleidt, het zou beter voor hem zijn, dat een molensteen om zijn hals was gehangen en hij verzwolgen was in de diepte der zee.
7. Wee de wereld om de verleidingen tot zonde. Want er moeten verleidingen komen, maar wee die mens, door wie de verleiding komt.
8. Indien uw hand of uw voet u tot zonde verleidt, houw hem af en werp hem weg. Het is beter voor u verminkt of kreupel ten leven in te gaan, dan met twee handen of twee voeten in het eeuwige vuur geworpen te worden.
9. En indien uw oog u tot zonde verleidt, ruk het uit en werp het van u. Het is beter voor u met één oog ten leven in te gaan, dan met twee ogen in het hellevuur geworpen te worden.

10. Ziet toe, dat gij niet één dezer kleinen veracht. Want Ik zeg u, dat hun engelen in de hemelen voortdurend het aangezicht zien van mijn Vader, die in de hemelen is.  
11. [Want de Zoon des mensen is gekomen om het verlorene te behouden.]

### Het verloren schaap

12. Wat dunkt u? Indien een mens in het bezit is gekomen van honderd schapen en één ervan raakt verdwaald, zal hij dan niet de negenennegentig op de bergen laten en heengaan om het dwalende te zoeken?  
13. En gebeurt het, dat hij het vindt, voorwaar, Ik zeg u, dat hij zich over dat ene meer verblijdt dan over de negenennegentig, die niet verdwaald waren.  
14. Zó bestaat bij uw Vader, die in de hemelen is, de wil niet, dat één dezer kleinen verloren gaat.

Uit: NBG-vertaling 1951

\*\*\*

Dit veroorzaakte de Farizeeën een groot misnoegen en de zieken moesten wachten. *Daarna evenwel ging Hij tot hen, van wie Hij er vele genas.*

*Vervolgens leerde Hij in de synagoge over Jozef en sprak nogmaals over de waarde van de kinderen, omdat de Farizeeën Hem opnieuw de stoornis van heden te laste legden.*

Toen Jezus uit de synagoge ging, kwamen ook nog drie vrouwen tot Hem, die met Hem alleen wilden spreken. Nadat Hij zich afgezonderd had, vielen zij vóór Hem neer en deden Hem hun beklag over hun mannen; zij baden Hem hen toch te helpen, daar zij door onzuivere geesten geplaagd werden en ook zichzelf, wanneer zij tot hun mannen naderden, er door aangevochten werden. Zij hadden gehoord dat Hij Magdalena geholpen had, en zij smeekten Hem zich nu ook over henzelf te erbarmen. *Jezus stuurde ze heen en beloofde dat Hij hen ten huize zou komen bezoeken.*

Nu ging Hij nog met de leerlingen in het huis van een zekere Simeon, een eenvoudig man, die, naar ik meen, tot de gehuwde Essenen behoorde. Hij was, gelijk zijn vrouw, van middelbare leeftijd en de zoon van een Farizeeër van Dabrat bij de Tabor. Hier nam Jezus met de leerlingen al staande een verversing.

*Deze Simeon wilde zijn vermogen aan de Gemeente geven en Hij sprak daarover met Jezus.*

*Jezus ging nu nog in de huizen van de vrouwen en sprak met hen en met hun mannen.* Maar het was anders dan zij zeiden; zij hadden de schuld op hun mannen willen schuiven, maar werden zelf door onzuivere bekringen aangevochten. *Jezus vermaande de mannen en de vrouwen tot eendracht en gebed, tot vasten en aalmoezen.* Na de sabbat trokken deze zieke vrouwen Hem achterna tot de prediking op een berg een weinig noordelijk van de Tabor<sup>507</sup>.

---

<sup>507</sup> Hier is bedoeld de zogenaamde broodberg.

Men lette erop dat K.E. hem aanwijst een weinig noordelijk van de Tabor, versta: noordwestelijk en wel 3 km er van verwijderd; het is ook de berg van de tweede uitzending.

Bij nr. 1002 zal Brentano een nota plaatsen die de indruk zou kunnen maken dat die berg bij de zuidvoet van de Tabor gelegen is, doch dit is maar schijn, en aan de zuidvoet van de Tabor ligt geen berg of heuvel. Zijn ligging ten noordwesten van de Tabor blijkt overigens nog uit de nrs. 991 (nl. hier) alsook de nrs. 996, 999, 1385; het niveau van de bergtop is 440 m.

Het is een mooie, hoge heuvel met gelijkmatige hellingen, goed uitkomend op grote kaart 2. Van op de top geniet men een heerlijk panorama op de kleine Hermon, Naïm, Endor en de Esdrelonvlakte in het zuidwesten (cfr. Guide, 548).

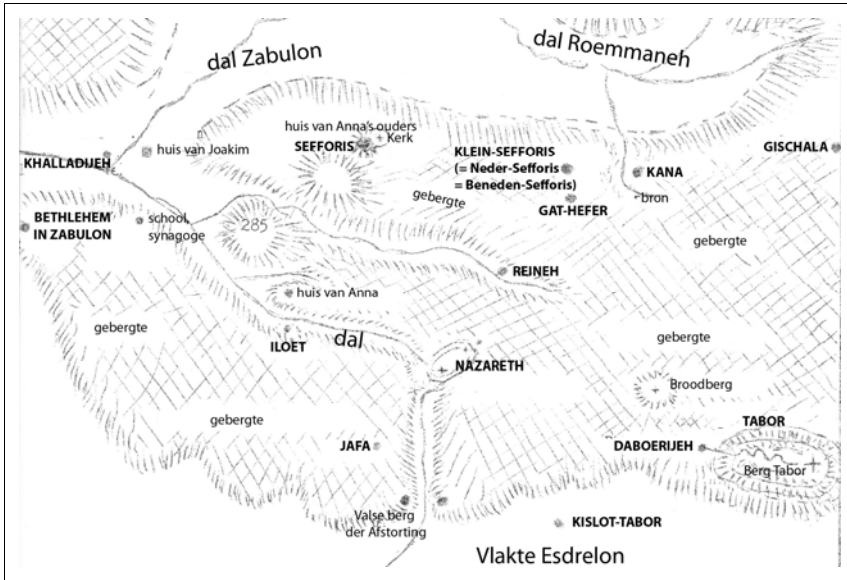
De Géramb, van Nazareth langs een omweg naar de Tabor rijdend, vermeldt eveneens die heuvel: "De berg Tabor vertoonde zich als eenzaam gelegen. Nochtans verheft zich nabij zijn voet ten noordwesten een zeer hoge heuvel, die men evenwel niet bemerkt, als men ten zuiden van Nazareth van het gebergte in de Esdrelonvlakte afdaald." (nl. door het ravijn tussen de twee toppen van de berg der afstorting.) (II, 193-194).

Vrouwen zullen Jezus achternakomen na de sabbat, hoorden wij K. zeggen; bedoeld is: in de toekomst, na de volgende sabbat op 4 januari; zie laatste regels van nr. 999.

## Jezus te Kislot-Tabor. – Jeugdmakers uit Egypte bij Hem.

992.

Jezus bleef niet te Gat-Hefer maar ging nog zuidwaarts naar Kislot, waar de H. Vrouwen op weg naar Naïm, en ook de met Magdalena achtergebleven vrouwen heden reeds doorgetrokken waren.



*Hij onderrichtte onderweg nogmaals de apostelen die bij Hem waren, over hetgeen hen te wachten stond en hoe zij zich moesten gedragen, nu zij naar Judea gingen, waar zij niet zo goed als tot nu toe (hier in Galilea) onthaald zouden worden. Hij gaf hun opnieuw richtlijnen voor hun gedrag en voorschriften hoe zij te werk moesten gaan hij het opleggen der handen en het uitdrijven van duivelen, en hij gaf*

*hun nogmaals zijn zegen als een nieuwe versterking en vermeerdering van genade.*

Ik heb vergeten te zeggen dat met Lazarus 2 leerlingen van Jeruzalem, die verwanten van Lazarus waren, ik meen van de broeder zijner moeder, naar hier gekomen waren, en dat zij zeer grote vreugde over de bevrijding van Magdalena lieten blijken.

Ook waren met Lazarus 3 leerlingen uit Egypte te Dotaïn bij Jezus gekomen. *Jezus had ze daar aangenomen, na hun alle bezwaren (die aan zijn dienst verbonden waren,) voor ogen gelegd te hebben.*

Één van hen heette Cyrinus; zij waren speelkameraden van Jezus in Egypte geweest en nu ongeveer 30 jaren oud. Hun ouders hadden daar de woning en de bron van de H. Familie als een heilige herinneringsplaats in ere gehouden; zij hadden Bethlehem en Betanië bezocht en waren nu ook op bezoek gekomen bij Maria te Dotaïn, aan wie zij de groeten van hun ouders overmaakten<sup>508</sup>.

993.

### **3 januari. –**

‘s Morgens kwamen Farizeeën van Nazareth tot Jezus te Kislot, om Hem uit te nodigen naar zijn vaderstad. Die Farizeeën die Hem de vorige keer van de rots hadden willen neerstorten, waren er niet meer, andere uit een groter stad, waar er zeer vele van die sekte zijn, waren in hun plaats gekomen; zij uitten de hoop dat Hij toch in zijn vaderstad zou komen en ook daar tekenen en wonderen zou doen. Allen waren er immers benieuwd naar zijn

---

<sup>508</sup> Uit deze mededeling is op te maken op welk een manier vele lokale tradities zijn ontstaan en bewaard gebleven.

Uit dit gegeven kunnen wij inzonderheid een argument halen voor de juistheid van de traditie van Matarea.

Over Matarea is genoeg gezegd in fasc. 7, nr. 180, voetnoot 383 en nr. 185, voetnoot 398.



woord. Meteen kon Hij ook zijn zieke stadgenoten genezen, maar zij verzochten Hem, eens voor goed, geen genezingen op de sabbat te doen. *Jezus antwoordde dat Hij komen zou en de sabbat onderhouden, maar dat zij zich aan Hem zouden ergeren; en wat het genezen betreft, dat Hij zich naar hun verlangen zou schikken, doch tot hun nadeel.* Toen keerden zij naar Nazareth terug en Jezus trok hen even later achterna. *Onderweg onderrichtte Hij zijn leerlingen.*

## **Jezus te Nazareth.**

Jezus kwam 's middags vóór Nazareth aan. Vele nieuwsgierigen en ook talrijke goede mensen kwamen Hem tegemoet, wasten de aankomenden de voeten en heetten hen met de gebruikelijke verversing welkom. Onder Jezus' leerlingen waren er 2 van Nazareth: Parmenas en Jonadab.

Hij nam met zijn gezelschap zijn intrek in het huis van Jonadabs moeder, die weduwe was. Deze leerlingen waren vrienden geweest van Jezus in zijn jeugd; het waren dezelfde, die op zijn eerste reis uit Nazareth naar Hebron, na Jozefs dood Hem vergezeld hadden; ik meen dat zij daarna een tijdlang van Hem vervreemd zijn geweest; *Hij zond hen veel met allerlei boodschappen uit.*

*Jezus ging nu tot enige zieken, die Hem door anderen om hulp gebeden hadden, en van wie Hij wist dat zij die nodig hadden en dat zij gelovig waren.*

*Op zijn weg ging Hij ook menige zieken voorbij, zonder hen te genezen,*

- *omdat zij tot Hem kwamen alleen maar om het eens te proberen (zonder vast geloof), of*

- omdat zij vol pretentie waren en hoopten dat een wonderbare genezing hun later tot roem kon strekken.

Toen echter een Essener-jongeling, die van zijn geboorte af aan zijn ene zijde gans lam was en die men Hem tegenbracht, Hem om hulp smeekte, *genas Hij hem op de straat, alsook een paar blinden. Daarna ging Hij in enige huizen en genas er verscheidene zwaarzieke bewoners en ook ouderlingen, mannen en vrouwen. Daaronder waren wat waterzuchtigen in de hoogste graad, ook nog een vrouw, die verschrikkelijk opgezwollen was. In totaal genas Hij er toch niet méér dan 15.*

Hier telde K. hen op haar vingeren, terwijl zij ze zich één na één in het geheugen terugriep en zei: “Hier zoveel blinden, daar zoveel stommen, ginds zoveel lammen, enz.”

Jezus ging vervolgens naar de synagoge, waar zich ook zieken verzameld hadden, *maar Hij ging hen voorbij:* Hij onderhield en vierde de sabbat (door, zoals Hij hun gezanten beloofd had, geen zieken op de sabbat te genezen), en ik herinner mij geen tegenspraak of stoornis.

*De sabbatlezing was uit het Oud Testament, hoe God tot Mozes in Egypte sprak, en uit Ezechiël, hoofdstukken 28 en 29.*

#### **Ezechiël 28** **Profetie over de vorst van Tyrus**

1. Het woord des HEREN kwam tot mij:
2. Mensenkind, zeg tot de vorst van Tyrus: zo zegt de Here HERE: omdat uw hart hoogmoedig geworden is en gij zegt: ik ben een god, een godenwoning bewoon ik midden in zee, – terwijl gij een mens zijt en geen god – en gij in uw hart uzelf gelijkstelt met een god;
3. voorzeker, gij zijt wijzer dan Daniël, geen geheim is voor u verborgen; 4. door uw wijsheid en uw inzicht hebt gij u een vermogen verworven en goud en zilver verzameld in uw schatkamers;
5. door uw wijs beleid bij de handel hebt gij uw vermogen vermeerderd, en uw hart is trots geworden op uw vermogen.
6. Daarom, zo zegt de Here HERE, omdat gij in uw hart uzelf gelijkgesteld hebt met een god,
7. daarom, zie, Ik breng vreemdelingen over u, de gewelddadigste der volken; die zullen hun zwaarden trekken tegen de luister van uw wijsheid en uw glans ontwijden.

8. In de groeve zullen zij u doen neerdalen, gij zult de bittere dood der gesneuvelden sterven, midden in zee.
9. Zult gij dan nog zeggen: Ik ben een god – terwijl gij een mens zijt en geen god – als gij staat tegenover hem die u doodt en in de macht zijt van wie u neerslaan?
10. De dood der onbesnedenen zult gij sterven door de hand van vreemdelingen, want Ik heb het gesproken, luidt het woord van de Here HERE.

### **Klaaglied over de vorst van Tyrus**

11. Het woord des HEREN kwam tot mij:
12. Mensenkind, hef een klaaglied aan over de koning van Tyrus en zeg tot hem: zo zegt de Here HERE: Volmaakt zijt gij van gestalte, vol van wijsheid, volkomen schoon.
13. In Eden waart gij, Gods hof; allerhande edelgesteente overdekte u: rode jaspis, chrysoliet en praseem, turkoois, chrysopraas en nefriet, lazuursteen, hematiet en malachiet. Van goud was het werkstuk, waarin zij waren gevat en aan u vastgehecht; toen gij geschapen werdt, waren zij gereed.
14. Gij waart een beschuttende cherub met uitgespreide vleugels; Ik had u een plaats gegeven: gij waart op de heilige berg der goden, wandelend te midden van vlammende stenen.
15. Onberispelijk waart gij in uw wandel, vanaf de dag dat gij geschapen werdt, totdat er onrecht in u werd gevonden:
16. door uw uitgebreide handel zijt gij vervuld geraakt met geweldenarij en kwaamt gij tot zonde. Van de berg der goden verbande Ik u en deed u weg, gij beschuttende cherub, van tussen de vlammende stenen.
17. Trots was uw hart op uw schoonheid – met uw luister hebt gij ook uw wijsheid teniet doen gaan. Ter aarde wierp Ik u neer, en maakte u tot een schouwspel voor koningen om met leedvermaak naar u te zien.
18. Door uw vele ongerechtigheden, door het onrecht bij uw koophandel, hebt gij uw heiligdommen ontwaard. Vuur deed Ik oplaaien uit uw midden – dat verteerde u! Ik maakte u tot as op de grond voor de ogen van allen die u zagen.
19. Allen die onder de volken u kennen, ontzetten zich over u; een verschrikking zijt gij geworden, verdwenen zijt gij – voor altijd!

### **Profetie tegen Sidon**

20. Het woord des HEREN kwam tot mij:
21. Mensenkind, keer uw gelaat naar Sidon, profeteer daartegen en zeg:
22. zo zegt de Here HERE: zie, Ik zal u, Sidon! In uw midden zal Ik Mij verheerlijken; en zij zullen weten, dat Ik de HERE ben, wanneer Ik gerichten aan die stad voltrek en Mij aan haar de Heilige betoon.
23. Ik zal daarin de pest zenden, bloed op haar straten; doden zullen daar vallen door het zwaard dat aan alle kanten tegen haar gericht is. En zij zullen weten, dat Ik de HERE ben.
24. Maar het huis Israëls zal geen wondende doorn noch pijndoende distel meer hebben onder alle omwonenden die hen verachten. En zij zullen weten, dat Ik de Here HERE ben.
25. Zo zegt de Here HERE: Als Ik het huis Israëls bijeenverzamel uit de natiën, in wier land zij verstrooid zijn, dan zal Ik Mij ten aanschouwen van de volken aan hen de Heilige betonen, en zij zullen wonen in hun land, dat Ik aan mijn knecht Jakob gegeven heb.
26. Zij zullen daar veilig wonen en huizen bouwen en wijngaarden planten; ja veilig zullen zij wonen, terwijl Ik gerichten voltrek aan allen uit hun omgeving, die hen veracht hebben. En zij zullen weten, dat Ik, de HERE, hun God ben.

\*\*\*

### **Ezechiël 29 Profetie tegen Egypte**

1. In het tiende jaar, in de tiende maand, op de twaalfde der maand, kwam het woord des HEREN tot mij:

2. Mensenkind, keer uw gelaat naar Farao, de koning van Egypte, en profeteer tegen hem en tegen geheel Egypte.
3. Spreek en zeg: zo zegt de Here HERE: zie, Ik zal u, Farao, koning van Egypte! gij machtig monster, dat ligt te midden van uw Nijlarmen, dat zegt: van mij zijn mijn Nijlarmen, zelf heb ik ze voor mij gemaakt.
4. Haken ga Ik slaan in uw kaken, de vissen van uw Nijlarmen zal Ik aan uw schubben doen vastkleven; dan zal Ik u ophalen uit uw Nijlarmen met al de vissen van uw Nijlarmen, die aan uw schubben vastkleven;
5. en Ik zal u neerwerpen in de woestijn, u met al de vissen van uw Nijlarmen. Op het open veld zult gij neervallen; gij zult niet opgeraapt noch weggehaald worden; aan het gedierte der aarde en aan het gevogelte des hemels geef Ik u tot spijs.
6. En alle inwoners van Egypte zullen weten, dat Ik de HERE ben, want zij zijn voor het huis Israëls een rietstaf:
7. grijpt dit u met de hand vast, dan knakt gij en rijt hun allen de schouder open; leunen zij op u, dan breekt gij en brengt hun aller heup aan het wankelen.
8. Daarom, zo zegt de Here HERE, zie, Ik breng een zwaard over u, Ik ga mens en dier uit u uitroeien,
9. zodat het land Egypte wordt tot een woestijn en een puinhoop, en zij zullen weten, dat Ik de HERE ben. Omdat gij gezegd hebt: Van mij is de Nijl, zelf heb ik hem gemaakt,
10. zie, daarom keer Ik Mij tegen u en tegen uw Nijlarmen en zal Ik het land Egypte tot een volkomen puinhoop maken, een wildernis van Migdol af tot Syene toe, tot aan de grens van Ethiopië.
11. Geen mensenvoet zal erdoorheen trekken, zelfs geen dierepoot zal erdoorheen trekken; het zal onbewoond blijven, veertig jaar.
12. Ik zal het land Egypte maken tot een woestijn te midden van verwoeste landen; zijn steden zullen een woestijn zijn te midden van verdeelde steden, veertig jaar; Ik zal de Egyptenaren onder de volken verstrooien en hen verspreiden over de landen.
13. Want zo zegt de Here HERE: na verloop van veertig jaar zal Ik de Egyptenaren bijeenverzamelen uit de volken, in wier land zij verstrooid zijn.
14. En Ik zal een keer brengen in het lot der Egyptenaren en hen doen terugkeren naar het land Patros, naar hun land van herkomst, en daar zullen zij een onbeduidend koninkrijk zijn.
15. Het zal het onbeduidendste onder de koninkrijken zijn, zodat het zich niet meer boven de volken verheffen kan. Ik zal hen klein maken, zodat zij niet heersen over de volken.
16. Dan zal het niet meer het vertrouwen kunnen uitmaken van het huis Israëls, een vertrouwen, dat aan schuld herinnert, wanneer zij zich achter hen scharen. En zij zullen weten, dat Ik de Here HERE ben.
17. In het zevenentwintigste jaar, in de eerste maand, op de eerste der maand, kwam het woord des HEREN tot mij:
18. Mensenkind, Nebukadressar, de koning van Babel, heeft zijn leger een zware strijd laten voeren tegen Tyrus: alle hoofden zijn kaal geworden en alle schouders ontveld, maar noch hem noch zijn leger is uit Tyrus enig loon ten deel gevallen voor de strijd die hij daartegen gevoerd heeft.
19. Daarom, zo zegt de Here HERE, zie, ik ga aan Nebukadressar, de koning van Babel, het land Egypte geven, om daaruit de rijkdom weg te voeren, buit te behalen en roof te plegen: dat zal het loon zijn voor zijn leger.
20. Als vergoeding voor zijn dienst zal Ik hem het land Egypte geven, want zij hebben voor Mij gewerkt, luidt het woord van de Here HERE.
21. Te dien dage zal Ik voor het huis Israëls een hoorn doen uitspruiten, en aan u zal Ik vrijmoedigheid geven om te midden van hen te spreken. En zij zullen weten, dat Ik de HERE ben.

**Uit: NBG-vertaling 1951**

\*\*\*

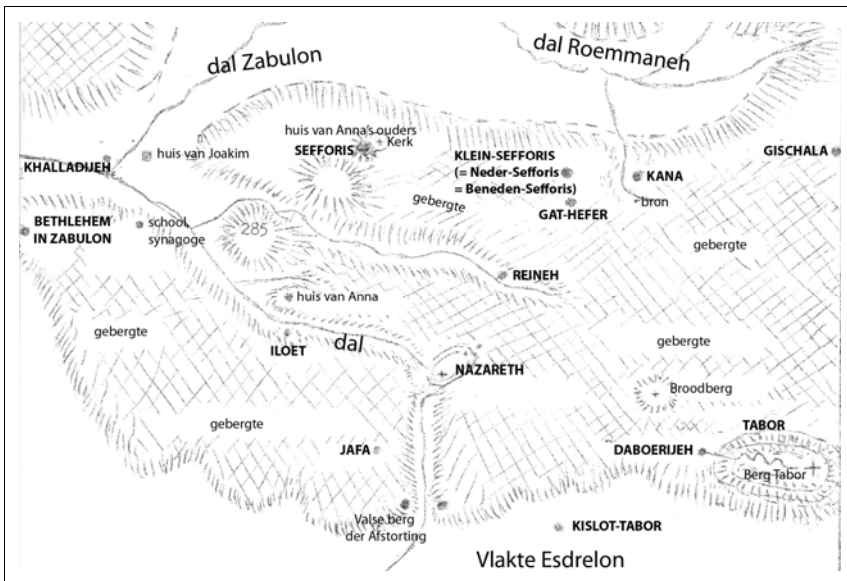
Jezus heeft in het huis van de leerling Jonadab gegeten en geslapen. De ouders van Parmenas waren de H. Familie gevolgd, toen deze Nazareth verliet (fasc. 9, nr. 208).

994.

#### 4 januari; Sabbat. –

*Ik zag Jezus 's morgens in de synagoge leren, maar niemand meer genezen.*

's Middags zag ik Hem met leerlingen en enige goede mensen op de weg van Nazareth naar Sefforis toe, een wandeling doen; hun weg bracht hen tot in een nabij gelegen kleine stad (misschien het oude Jafa, geboorteplaats van Jakobus en Joannes, dat men met waarschijnlijkheid met er-Reineh kan identificeren, 2 km ten noordoosten van Nazareth); het was de op sabbat gebruikelijke wandeling.



De weg van Nazareth naar Sefforis loopt tamelijk effen naar het noorden toe; nabij Sefforis klimt de weg ongeveer een kwartier ver. Ik hoorde toevallig dat Jezus nooit meer naar Sefforis zal gaan<sup>509</sup>.

*Op deze wandeling zag ik Jezus in de kleine stad enige groepen mensen onderrichten. Enige huisgezinnen, waarin twist en onenigheid heerste, vielen voor Hem neer en Hij herstelde de vrede tussen man en vrouw en burens, maar Hij deed geen genezingen.*

Ook naderden tot Hem op deze weg nogmaals de 2 jongelingen, die reeds dikwijls tot zijn leerlingen aangenomen hadden willen worden; maar *Hij vroeg hun nog eens of zij huis en ouders verlaten, hun goed aan de armen uitdelen, blindelings gehoorzamen en vervolging lijden wilden; zij trokken de schouders op en verwijderden zich.*

In Nazareth zag ik Jezus nog het huis van zijn ouders bezoeken; het was net opgeschikt, maar onbewoond; Hij bezocht ook Maria's oudste zuster, de moeder van Maria van Kleofas, die op het huis toezicht hield, zonder er in te wonen; ik meen dat die oude vrouw nog eens hertrouwd is; zij woont hier, doet aan veeteelt en schapenkweek.

995.

---

<sup>509</sup> De weg van Nazareth naar Sefforis. – Zijn weg naar de kleine stad loopt naar het noordnoordoosten.

Na de bestijging van de heuvelenkring die Nazareth omgeeft, daalt de weg regelmatig en zacht naar Sefforis in noordwestelijke richting tot op de bodem van de wadi, waar de beroemde bronnen van Sefforis ontspringen (cfr. fasc. 15, nr. 582, voetnoot 277).

Hier, 2 km van Sefforis, begint de weg weer te stijgen naar de stad op de heuvel; hij loopt nu recht naar het noorden.

Jezus ging vervolgens met de leerlingen naar de synagoge om de sabbat te sluiten. *Hij hield een strenge en scherpe redevoering, noemde daarin God zijn hemelse Vader en kondigde strafgerichten aan over Jeruzalem en ook over allen die Hem niet aannemen zouden.*

*Ook tot zijn leerlingen richtte Hij openlijk het woord en maakte gewag van een aanstaande vervolging en vermaande hen tot geduld, getrouwheid en volharding.*

Toen nu de Farizeeën hoorden dat Hij niet langer wilde blijven, noch iemand genezen, begonnen zij de vrije loop aan hun ergernis te geven en vroegen opgewonden onder elkander: “Wie is Hij dan? Wie meent Hij dat Hij is? Van waar heeft Hij zijn leer en wetenschap? Hij is toch van hier? Zijn vader was de timmerman; zijn verwanten, zijn broeders en zusters zijn van hier.”

Onder deze laatsten verstonden zij ook Maria Heli, Anna’s eerste dochter en haar kinderen, Jakob, Heliakim, Sadok, die leerlingen van Joannes waren, en Maria van Kleofas, met haar zonen en dochters, enz. (Mt. 13, 55-57; Mk. 6, 3).

*Jezus antwoordde hun niet en ging door met zijn toespraak tot de leerlingen.* Maar een vreemde Farizeër uit het gewest van Sefforis wond zich op en viel ongewoon driest tegen Jezus uit: “Wie zijt Ge dan? Bent U dan vergeten dat U nog vóór enkele jaren, kort vóór uw vaders dood, met hem in mijn huis houten schermwanden gemaakt hebt?”

*Ook nu antwoordde Jezus niet,* doch zij schreeuwden Hem toe: “Antwoord! Zijn dat manieren niet te antwoorden aan eerbiedwaardige mannen?”

*Hierop sprak Jezus tot de overmoedige man zoveel als: “Ik heb toen uw hout bewerkt en u doorschouwd en het betreurd dat Ik u zelfs niet van de harde korsten van uw hart zou kunnen bevrijden, zoals het nu uit dit voorval blijkt. Gij zult geen aandeel aan mijn*

*Rijk hebben, hoewel Ik uw kamer op aarde heb helpen bouwen.”*

*Ook zei Jezus bij deze gelegenheid nog: “Nergens is een profeet ongeëerd, tenzij in zijn vaderstad, in zijn familie, bij zijn verwanten.” (cfr. Lk. 4, 24).*

Maar waarover zij zich vooral ergerden, was een groot deel van zijn onderrichtingen voor zijn leerlingen, die in het Evangelie in één bladzijde samen geplaatst zijn; het waren meest zulke als:

- *“Ik zend u als lammeren onder de wolven.*
- *Het zal Sodom en Gomorra in het oordeel beter vergaan dan hun die u afwijzen.*
- *Ik ben niet de vrede, maar het zwaard komen brengen.” (Mt. 10).*

#### **Matteüs 10**

##### **De roeping en uitzending der apostelen**

1. En Hij riep zijn twaalf discipelen tot Zich en gaf hun macht over onreine geesten om die uit te drijven en om alle ziekte en alle kwaal te genezen.
2. En dit zijn de namen van de twaalf apostelen: vooreerst Simon, genaamd Petrus, en Andreas, zijn broeder; en Jakobus, de zoon van Zebedeüs, en Johannes, zijn broeder;
3. Filippus en Bartolomeüs; Tomas en Matteüs, de tollenaar; Jakobus, de zoon van Alfeüs en Taddeüs;
4. Simon de Zeloot en Judas Iskariot, die Hem ook verraden heeft.
5. Deze twaalf heeft Jezus uitgezonden en Hij gebod hun, zeggende: Wijk niet af op een weg naar heidenen, gaat geen stad van Samaritanen binnen;
6. begeeft u liever tot de verloren schapen van het huis Israëls.
7. Gaat en predikt en zegt: Het Koninkrijk der hemelen is nabijgekomen.
8. Geneest zieken, wekt doden op, reinigt melaatsen, drijft boze geesten uit. Om niet hebt gij het ontvangen, geeft het om niet.
9. Voorziet u niet van goud of zilver of koper in uw gordels,
10. van geen reiszak voor onderweg, geen twee hemden, geen sandalen, geen staf, want de arbeider is zijn voedsel waard.
11. Welke stad of welk dorp gij ook binnenkomt, onderzoekt wie het daarin waard is, en blijft daar tot uw vertrek.
12. Als gij het huis binnentreedt, geeft het de vredegroet;
13. en indien het huis het waard is, zo kome uw vrede daarover; doch indien niet, zo kere uw vrede tot u terug.
14. En indien iemand u niet ontvangt of uw woorden niet hoort, verlaat dat huis of die stad en schudt het stof uwer voeten af.
15. Voorwaar, Ik zeg u, het zal voor het land van Sodom en Gomorra draaglijker zijn in de dag des oordeels dan voor die stad.
16. Zie, Ik zend u als schapen midden onder wolven; weest dan voorzichtig als slangen en argeloos als duiven.



17. Maar wacht u voor de mensen; want zij zullen u overleveren aan de gerechtshoven en zij zullen u geselen in hun synagogen;
18. gij zult ook geleid worden voor stadhouders en koningen om Mij nentwil, tot een getuigenis voor hen en voor de volken.
19. Wanneer zij u overleveren, maakt u dan niet bezorgd, hoe of wat gij spreken zult; want het zal u in die ure gegeven worden wat gij spreken moet;
20. want gij zijt het niet, die spreekt, doch het is de Geest uws Vaders, die in u spreekt.
21. Een broeder zal zijn broeder overleveren ten dode en een vader zijn kind, en kinderen zullen opstaan tegen hun ouders en hen ter dood brengen.
22. En gij zult door allen gehaat worden om mijns naams wil; maar wie volhardt tot het einde, die zal behouden worden.
23. Wanneer men u vervolgt in deze stad, vlucht naar de andere; want voorwaar, Ik zeg u, gij zult niet alle steden van Israël zijn rondgekomen, voordat de Zoon des mensen komt.
24. Een discipel staat niet boven zijn meester, of een slaaf boven zijn heer.
25. Het is genoeg voor de discipel te worden als zijn meester, en voor de slaaf als zijn heer. Indien men aan de heer des huizes de naam Beëlzebul heeft gegeven, hoeveel te meer aan zijn huisgenoten!
26. Vreest hen dan niet, want er is niets bedekt, of het zal geopenbaard worden, en verborgen, of het zal bekend worden.
27. Wat Ik u zeg in het donker, zegt het in het licht; wat gij u in het oor hoort fluisteren, predikt het van de daken.
28. En weest niet bevreesd voor hen, die wel het lichaam doden, maar de ziel niet kunnen doden; weest veeleer bevreesd voor Hem, die beide, ziel en lichaam, kan verderven in de hel.
29. Worden niet twee mussen te koop aangeboden voor een duit? En niet één daarvan zal ter aarde vallen zonder uw Vader.
30. En de haren van uw hoofd zijn ook alle geteld.
31. Weest dan niet bevreesd: gij gaat vele mussen te boven.
32. Een ieder dan, die Mij belijden zal voor de mensen, hem zal ook Ik belijden voor mijn Vader, die in de hemelen is;
33. maar al wie Mij verloochenen zal voor de mensen, die zal ook Ik verloochenen voor mijn Vader, die in de hemelen is.
34. Meent niet, dat Ik gekomen ben om vrede te brengen op de aarde; Ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard.
35. Want Ik ben gekomen om tweedracht te brengen tussen een man en zijn vader en tussen een dochter en haar moeder en tussen een schoondochter en haar schoonmoeder;
36. en iemands huisgenoten zullen zijn vijanden zijn.
37. Wie vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mij niet waardig; en wie zoon of dochter liefheeft boven Mij, is Mij niet waardig;
38. en wie zijn kruis niet opneemt en achter Mij gaat, is Mij niet waardig.
39. Wie zijn leven vindt, zal het verliezen, maar wie zijn leven verliest om Mij nentwil, zal het vinden.
40. Wie u ontvangt, ontvangt Mij, en wie Mij ontvangt, ontvangt Hem, die Mij gezonden heeft.
41. Wie een profeet ontvangt als profeet, zal het loon van een profeet ontvangen; en wie een rechtvaardige ontvangt als rechtvaardige, zal het loon van een rechtvaardige ontvangen.
42. En wie één van deze kleinen, omdat hij een discipel is, ook maar een beker koud water te drinken geeft, voorwaar, Ik zeg u, zijn loon zal hem geenszins ontgaan.

**Uit: NBG-vertaling 1951**

\*\*\*

De zieneres noemde nog verscheidene zulke uitspraken, die men vindt bij Matteüs, 10, 5-42; zij zei enige daarvan nog niet gehoord te hebben.

Wat Jezus hier zei was ook slechts bedoeld voor die leerlingen, die thans met Jezus naar Judea reisden, waar Hij vervolgelingen tegemoet zag.

996.

Na de sabbat verlangden nog vele aanwezige zieken genezen te worden, maar tot grote ergernis van de Farizeeën genas Hij niemand meer, en hier en daar volgden enigen de onbeschaamdheid na van de Farizeeën in de synagoge en riepen: “Weet U nog dit? weet U nog dat?”, een herinnering uit hun vroeger leven oprakelend. De Farizeeën zeiden Hem ook dat Hij ditmaal een kleiner gevolg meehad dan de eerste maal en zij vroegen of Hij dan ook niet weer zijn intrek bij de Essenen wilde nemen; zij konden dezen niet lijden.

De Essenen gingen in het algemeen niet veel luisteren naar de openbare predikingen van Jezus en *Deze sprak ook zelden over hen*. De verlichten onder de Essenen gingen later naar Jezus' Gemeente over; zij spraken Jezus niet tegen en erkenden Hem als de Zoon van God. Jezus bezocht inderdaad ook nog de Essenen, bij wie Hij de laatste maal geweest was en nam daar met zijn leerlingen een kleine maaltijd en *leerde er nog tot in de nacht*.

Omstreeks 10 uur kwamen de Apostelen, die in Opper-Galilea arbeidden, Petrus, Matteüs en Jakobus de Meerdere terug; zij hadden hun medeapostelen in het gewest van Seleucia, ten oosten van het meer Merom, achtergelaten.

Andreas, Tomas en Saturninus, die onlangs aangekomen was, en nog een apostel, meen ik, keerden in hun plaats terug.

Jezus verliet om één uur in de nacht met de leerlingen de stad Nazareth en ging omtrent 2 uren in de richting van de Tabor, naar het stadje, waar Hij onlangs, kort na de opwekking van de jongeling van Naïm, op zijn terugweg naar Kafarnaüm, de melaatse kasteelheer genezen had (fasc. 20, nr. 881).

Tegen morgen is er op een hoogte aan de zuidwestzijde van de Tabor (moet zijn noordwestzijde, zie nr. 991, voetnoot 507), ongeveer een half uur van de voet van de Tabor zelf, reeds sedert enige dagen, een bergprediking aangekondigd; in mijn krankheid heb ik vergeten dit te vermelden. Op de gehele nachtelijke weg naar hier (naar het stadje) kwamen enige mensen Jezus om hulp verzoeken. Jezus nam weer zijn intrek in het huis van de plaatselijke onderwijzer, die, in afwachting van Jezus' komst, reeds meerdere zieken in zijn huis opgenomen had. *Hier genas Hij een stomme; het jongetje, dat toen met zulk een vaardigheid de boodschap van zijn melaatse heer aan Jezus overgebracht had, bevond zich ook nu weer bij de schoolleraar; Jezus sprak met dit knaapje; het heet Samuel, en eens zal het nog een leerling worden.*

## **Jezus op de leerberg (broodberg, berg der 2<sup>e</sup> uitzending). – Genezingswijzen. – Uitzending van apostelen en leerlingen.**

997.

### **5 januari. –**

Ook kwam hier nog tot Jezus de bezitter van de plaats, die op 22 november van zijn melaatsheid genezen was geworden en nogmaals bedankte Hij Jezus voor de ontvangen weldaad. Hij sprak tevens bij Hem ten beste voor verscheidene melaatsen, voor wie hij, nabij het dorp op de weg waar Jezus voorbijkwam, een tenthut had laten bouwen. Hij gaf ook zijn voornemen te kennen een deel van zijn vermogen ten beste te geven om de onkosten te dekken van de prediktochten van Jezus en zijn leerlingen.

Nauwelijks brak de morgenschemering aan, of Jezus begaf zich uit het huis op de weg. Hij wist wel dat daar enige verlegen zondaars op Hem wachtten; het waren 5 mannen en vrouwen, die,

een weinig ter zijde van de weg staande, Hem om hulp smeekten. *Jezus ging tot hen;* zij wierpen zich vóór zijn voeten en een vrouw onder hen sprak: “Heer, wij zijn van Tiberias, wij waagden het niet tot nog toe U om hulp te komen smeken. De Farizeeën hadden ons gezegd, dat Gij hard en streng tegen de zondaars zijt, maar wij hebben vernomen hoe Gij U zelfs over Magdalena erbarmd, haar bevrijd en haar zonden vergeven hebt. Toen hebben wij moed gevat en zijn U tot hier gevolgd. Heer! erbarm U over ons; ook ONS kunt Gij genezen en ons onze zonden vergeven.”

De mannen en vrouwen stonden gescheiden; zij waren ten gevolge van ontucht, de enen met melaatsheid; de overige met andere ziekten geslagen en de ene vrouw (woordvoerster) was door een onzuivere geest gekweld en leed aan stuiptrekkingen.

*Jezus stelde hen gerust en trad met ieder afzonderlijk ter zijde om hun nadere bekentenissen te aanhoren, naar gelang dit tot vermeerdering van hun berouw en vermorzeling dienstbaar was. Bij andere deed Hij dit niet, wanneer Hij namelijk wist, dat zij het niet nodig hadden. Hij genas hen dan, verleende hun de vergiffenis van hun zonden en zij smolten in tranen van dankbaarheid en baden Hem om zijn bevelen. Hij beval hun, niet naar Tiberias terug te keren, maar naar een andere plaats te trekken.* Ik hoorde daarbij ook dat Hij nooit naar Tiberias zal gaan, waar ik Hem inderdaad nooit heb gezien. Hierop gingen zij naar de berg waar Hij wilde prediken.

998.

Jezus begaf zich nu tot de tent van de melaatsen; ze waren ten getale van 4 of 5. *Hij genas hen, gaf hun een heilzame vermaning en beval hun zich aan de priesters te Nazareth te gaan vertonen.*

*Bij zulke genezingen gaat Jezus vlug te werk, maar toch hebben die genezingen ook nooit iets*

*overhaastigs en alles geschiedt waardig, voornaam, gematigd, zonder overtollige woorden; Hij gaat doeltreffend te werk, zeker van zijn zaak.*

*In troost en vermaning is Hij zachtmoedig en voldoende streng, in geduld en liefde overvloeiend, onuitputtelijk. Hoewel niet gehaast, handelt Hij zeker en beslist, weet wat Hij wil en wijkt niet af van zijn doel.*

*Menige zieke gaat Hij tegemoet, ja, van de weg afwijkend schijnt Hij hen tegemoet te snellen, gelijk een liefdevolle mensenvriend, die wil redden wat en waar Hij kan. Anderen ontwijkt Hij, stelt Hij uit, laat hen terugkomen, Hem langer volgen en nog lang hun smeekbede herhalen.*

Uit deze bergprediking heb ik door ziekte geen bijzonderheden onthouden. Het is een mooie bergplek waar Jezus leerde, voorzien van een stenen leerstoel, waarop eertijds ook profeten geleerd hebben. Van deze plaats ziet men over het dal Esdreton (nr. 991, voetnoot 507) en ook tot in het gewest van Megiddo.

Hier waren zeer vele mensen uit de omliggende steden, ook vele zieken en onder deze waren er verscheidene uit Nazareth, die Jezus daar niet genezen had, maar nu hier genas. *Ook waren bezetenen gekomen, die Hij bevrijdde en die Hem verkondigden. Hij onderwees hier weer over de zaligheden en wel over de eerste vier, verhaalde parabelen en predikte boete en de komst van het Rijk. Zo groot was zijn liefde dat Hij hen bad de genade aan te nemen, eer het te laat was.* De apostelen luisterden toe, omdat zij deze prediking op hun naaste apostolaatstocht op eigen hand en manier voort moesten leren.

's Middags zag ik dat Jezus de apostelen en leerlingen alleen aan de voet van de berg rondom zich verzamelde. *Hij zond hen uit, ter uitzondering van Petrus en Joannes en enige leerlingen die bij hem moesten blijven; zij moesten op drie wegen twee en twee gaan* (cfr. Lk. 10, 1),

- een groep door het Jordaandal,
- de 2<sup>e</sup> groep door het dal (Esdrelon en Arrabeh of Dotan) naar de stad Dotan toe, en
- de 3<sup>e</sup> groep aan de westzijde van het land (door de kust- of Saronvlakte) naar Jeruzalem toe.

*Hier heb ik Jezus horen zeggen: zij moesten reizen zonder geld, zonder reiszak en slechts van één kleed voorzien; zij mochten een gaanstok gebruiken, hun kleed opschorten en moesten tot de verloren schapen van Israël gaan* (Mt. 10, 5-6), *maar niet tot de heidenen en Samaritanen.*

*Hij gaf hun richtlijnen, hoe zij zich in de huizen moesten gedragen, hoe zij boetvaardigheid moesten preken en (in de steden waarin men hen niet ontving), het stof van hun voeten moesten schudden* (Mt. 10, 9; Mk. 6, 10-11; Lk. 9 en 10). Dit geschiedde omdat zij naar een vijandige provincie van het land gingen, en omdat, nu het einde van Joannes naderde, de vervolging ook tegen hen gericht zou zijn.

Hier in de omstreken waren vele herbergen voor hen ingericht; daarom hadden zij geen geld nodig (fasc. 14, nr. 535, voetnoot 254). Maar de apostelen die in Opper-Galilea en verder aan gene zijde uitgezonden werden, hadden enig geld, doch zeer matig ontvangen<sup>510</sup>.

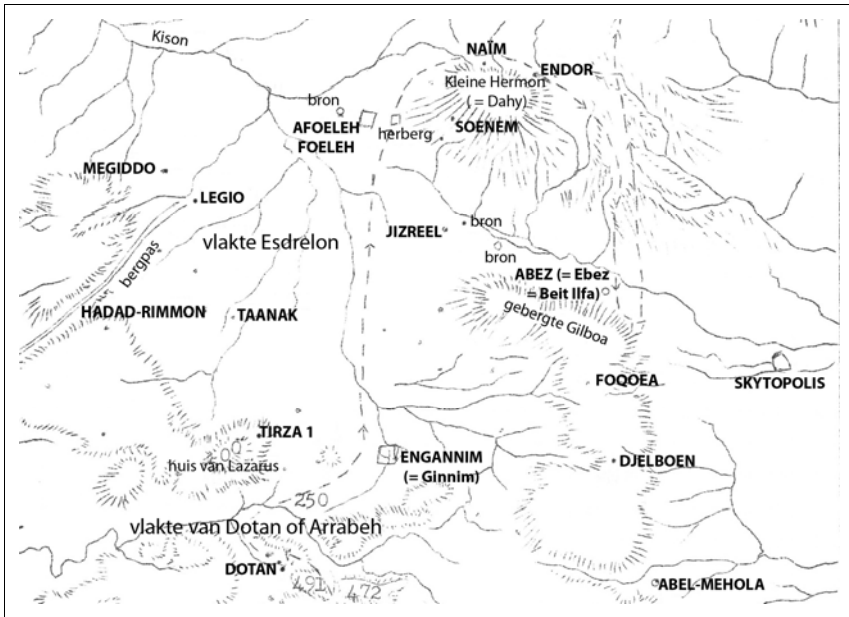
---

<sup>510</sup> Anderen hadden evenwel wat geld ontvangen. – Hieruit blijkt dat Jezus' uitspraken niet altijd en niet onvoorwaardelijk letterlijk te verstaan en na te komen zijn; men moet rekening houden met de omstandigheden waarin ze

Nu ving een nieuwe tijd voor hen aan, nu gingen zij naar een ander land.

*Eer zij vertrokken, zegende Jezus hen en gaf hun nogmaals enige instructies over het genezen van zieken en het uitdrijven van de duivelen en Hij zegende de olie die zij bij het genezen van zieken aanwenden moesten. Aan enigen zei Hij ook waar zij met Hem weer tezamen komen moesten.*

*Jezus genas dan nog verscheidene zieken, nam afscheid van het volk en ging met Petrus, Joannes en de leerlingen ongeveer 3 uren zuidwaarts naar Soenem.*



uitgesproken werden, tot wie ze gericht waren, enz. en niet minder met de omstandigheden waarin ze hier en nu toegepast moeten worden.

Verscheidene burgers uit Soenem vergezelden Hem, ondermeer een man die reeds eenmaal tot Hem gekomen was, toen Hij nl. de laatste maal van Samaria naar Galilea trok. In de herberg, niet ver van Endor (juister: te Foeleh, 3 km ten westen van Soenem, zie fasc. 19, nr. 820, voetnoot 409) was die man tot Hem gekomen, Hem smekend met hem naar Soenem mee te willen gaan om zijn zieke zoon te genezen. Deze man bad Jezus heden weer hierom en nu ging Jezus met hem mee.

*Ik heb vergeten te zeggen dat die 2 half bezeten vrouwen van Gat-Hefer Jezus hierheen naar zijn bergprediking gevolgd zijn en dat Hij ze door handoplegging genezen heeft.* (Over deze vrouwen, reeds ter sprake gekomen, zie nr. 991, laatste alinea).

## **Iets over de broodberg. – En over Melchisedek en zijn voorbereidingswerken.**

1000.

In de vroegste tijd, lang vóór Abrahams komst, zag ik hier in de spelonken drie mannen wonen, die van een bruiner kleur dan Abraham waren. Voor kleding droegen zij slechts huiden en zij bonden tegen de zon een groot blad op hun hoofd.

Ik vermoed dat zij reeds ten tijde van de torenbouw te Babel in leven waren, want ik herinner mij, hoewel slechts vaag, dat een van hen er niet bij geweest was; zij zullen wel uit het land van de grote jager afkomstig geweest zijn, die op de berg woonde.

“Zo noemt zij, noteert hier Brentano, gewoonlijk Nimrod of Belus.”  
(Gen. 10, 9).

Het waren mensen van het type van Henoeh; zij leidden een heilig leven, hadden een eenvoudige geheime godsdienst en bezaten allerlei openbaringen (of geopenbaarde waarheden) en zij verrichtten eenvoudige bezigheden. In hun godsdienst wilde God



zich met de mensen verenigen en moesten zij hem tot dat doel zoveel mogelijk uitbreiden. Zij offerden ook met het derde deel van hun spijzen in de zon te laten verteren, of wellicht legden zij die spijzen daar voor hongerigen, die ze konden wegnemen, wat ik ook wel gezien heb.

Deze mensen zag ik volslagen eenzaam leven, afgezonderd van de nog niet talrijke landbewoners; deze woonden verre van elkaar in enige steden, die op de wijze van de vaste tentsteden gebouwd waren. Ik zag die mannen in de verschillende gewesten van het land rondgaan, bronnen graven, enige wildernissen vruchtbaar maken en op enige plaatsen grondstenen leggen, waar later steden gebouwd werden (cfr. nr. 967, voetnoot 494).

Ik zag hen boven ganse gewesten de boze geesten uit de lucht verdrijven en ze naar andere slechte, zompige, nevelige plaatsen verbannen<sup>511</sup>. Ik zag toen weer dat de boze geesten zich meestal in zulke onvruchtbare gewesten ophouden. Ik zag die mannen vaak tegen die geesten worstelen en strijd leveren.

In het begin was ik verwonderd dat op die plaatsen, waar zij stenen legden, die weldra weer door de wilde natuur overwoekerd en verborgen zouden worden, later steden moesten ontstaan.

---

<sup>511</sup> K.'s uitdrukkingen 'boze geesten in het luchtruim' en 'zompige, nevelige plaatsen' herinneren:

- de eerste aan het woord 'in coelestibus' van Paulus,
- de tweede aan Jezus' woord: "*Als de duivel van iemand is uitgegaan, zwerft hij rond in onvruchtbare plaatsen.*" (Ef. 6, 12; Mt. 12, 43).

"De plaatsen of gewesten, waar de boze geesten machtig zijn", zegt K. ergens nog, "zie ik steeds donker en nevelig."

"Te Nazareth, werkten deze drie mannen aan de spelonk van de boodschap", zegt K. nog in dit nummer.

Over die spelonk zegt Abel in zijn 'Géographie de la Palestine', blz. 439: "Ze is te kunstmatig om tot de natuurlijke grotten van Nazareth gerekend te kunnen worden."

En toch gebeurde het zo, want ik zag in een bijvisioen een menigte steden, die boven hun stenen gebouwd zijn geworden; ik noem Safed, Betsaïda, Nazareth, waar zij ook aan de spelonk werkten, waarin later de boodschap van de Engel aan Maria plaats had; verder Gat-Hefer, Sefforis, ook in het gewest van het latere huis der H. Anna bij Nazareth; voorts Megiddo, Naïm, de bron te Ennon, de spelonken van Bethlehem. Stenen zag ik ook bij Hebron en Mikmetat. Al deze en nog vele andere steden die ik vergeten ben, zag ik hen grondvesten (door het leggen van stenen).

Maar op deze berg zag ik hen om de maand met Melchisedek samenkomen en deze bracht hun dan een groot, vierhoekig brood; dit brood was wel drie vierkante voet groot; het was tamelijk dik, had regelmatige kerven, zodat het in vele gelijke stukken verdeeld of gebroken kon worden; het was bruinachtig en onder de asse gebakken.

*1001.*

Ik zag Melchisedek altijd alleen tot hen komen. Dikwijls zag ik hem het brood met groot gemak als iets zeer licht dragen, als zweefde het gewichtloos in zijn hand. Andere malen droeg hij het, wanneer hij in hun nabijheid kwam, moeizaam op zijn nek, als was het zeer zwaar. Ik geloof dat de reden daarvan was dat hij, hen benaderend, hun een mens wilde toeschijnen; zij gedroegen zich jegens hem zeer eerbiedig en wierpen zich op hun aangezicht neer. Melchisedek bezocht hen met het brood om de maand en telkens alleen. Ook toen reeds zag ik hem aan de Jordaan in een tentkasteel wonen, doch nog niet met allerlei dienaren. Ook eerst later legde hij grondstenen en bouwde hij enig muurwerk op de Tempelberg te Jeruzalem.

Melchisedek leerde deze mannen ook de wijnteelt aan, die zij op de Tabor beoefenden, en zij strooiden op vele plaatsen van het land verschillende zaadsoorten van gewassen uit, die hij hun gaf, en die nu nog daar in het wilde groeien.

Ik zag hen met de bruine spade, waarmee zij arbeidden, dagelijks een deel van het brood afsnijden; zij aten ook vogelen, die in benden tot hen gevlogen kwamen.

Zij hadden feest- en vierdagen en kenden de sterren; zij vierden de achtste dag met offer en gebed en enige dagen bij de jaarwisseling.

Ik zag hen ook in het nog zeer ongebaande land verscheidene wegen banen naar de plaatsen, waar zij de stenen gegrondvest, de bronnen gegraven en de planten gezaaid hadden, zodat de latere inwijkelingen, die deze wegen volgden, van zelf bij de bronnen, op de vruchtbaar en bewoonbaar gemaakte plaatsen kwamen en zich daar vestigden.

*1002.*

Ik zag hen bij hun arbeid dikwijls door scharen van boze geesten omringd; zij konden ze waarnemen en ik zag hoe zij ze door gebed en bevel naar moerassige, wilde plaatsen verbanden, en hoe die geesten weken en hoe die mannen hun ontginningen rustig voortzetten en alles ruimden en reinigden.

Naar Kana, Megiddo en Naïm baanden zij wegen; ook bereidden zij op die manier het ontstaan voor van de geboortesteden van de meeste profeten.

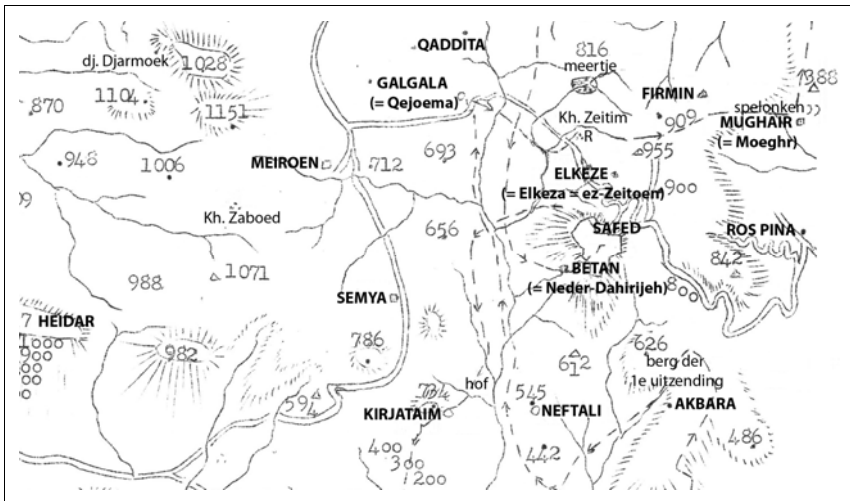
Van Abel-Mehola en Dotaïm legden zij de grondvesting en maakten de mooie badvijver van Betulië.

Melchisedek trok toen nog als een vreemde alleen door het land en men wist niet waar hij zich ophield. Deze mensen waren oud, maar nog zeer levenskrachtig. Aan de latere Dode Zee en in Judea bestonden al steden, ook enige bovenin (in het noorden van) het land maar nog gene in het midden.

Deze mannen hebben zelf hun graf gemaakt en er zich in neergelegd;

- de ene bij Hebron,
- een andere hier aan de Tabor,

- de derde in de spelonken niet verre van Safed, (waar er vele zijn, cfr. nr. 962, voetnoot 486).



Zij waren in het algemeen hetzelfde voor Abraham, wat Joannes voor Jezus is geweest;

- zij maakten door reiniging en bewerking het land en de wegen gereed, zaaiden goede vruchten en leidden het water uit de grond voor de stamvader van Gods volk,
- maar Joannes bereidde de harten voor tot de boetvaardigheid en tot hun wedergeboorte in Jezus Christus; zij deden voor Israël wat Joannes deed voor de Kerk.

Enige zulke mannen heb ik ook nog op andere plaatsen gezien en ik meen dat zij door Melchisedek daarheen gezonden waren<sup>512</sup>.

<sup>512</sup> Bij deze passage plaatst Brentano de volgende nota:

“De monnik Brochardus die in 1238 Palestina bereisde, zegt in zijn reisverhaal: “Aan de zuidvoet van de Tabor wordt tegenover Endor de plaats getoond, waar Melchisedek Abraham ontmoet en brood en wijn geofferd zou hebben.” Men vindt deze mening ook in latere reisbeschrijvingen terug.

Ik heb vergeten te zeggen dat Jezus, toen Hij na zijn bergrede afdaalde, nog eer Hij de beek Kison overschreed (of één van haar bovenlopen) *een arme melaatse genas*, die geheel verwaarloosd en verlaten was; hij verkeerde reeds 20 jaren in die ellendige toestand; niemand had hem tot Jezus willen brengen. Alleen had men hier aan de weg een tenthut voor hem gemaakt. *Jezus ijldde naar hem toe, genas hem en zond hem de andere achterna naar Nazareth, om zich daar aan de priesters te vertonen.*

## **Genezing te Soenem van 4 zieken uit een familie.**

1003.

Jezus kwam in de avondschemering te Soenem en bezocht er met Petrus en Joannes het huis van de man, die Hem tot zijn zieke kinderen geroepen had. Alle kinderen van deze man waren ellendig.

Een zoon van ongeveer 16 jaren en zeer groot, was doofstom; hij lag plat op de aarde en kreeg de vreselijkste stuiptrekkingen, zodat hij zich geheel krom wroog en zijn hoofd tot tegen zijn hielen trok; niettemin kon hij niet gaan en was volkomen lam.

Een 2<sup>e</sup> zoon was waanzinnig en door schrikbeelden beangstigd en twee dochters waren onnozel en mensenschuw, *Jezus genas de stomme krampelijder nog deze avond.*

Petrus en Joannes waren in de stad gegaan.

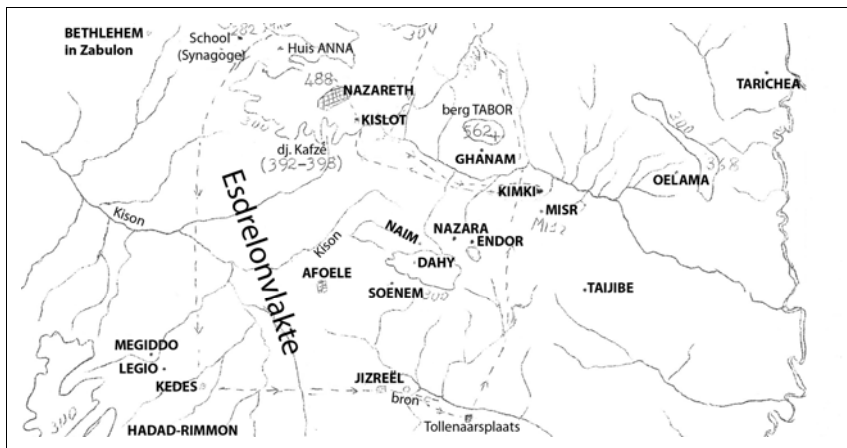
---

Ze is zeker niet houdbaar, maar steunt wellicht op een vage herinnering aan deze broodberg." Tot hier Brentano, maar wij moeten doen opmerken dat aan de zuidvoet van de Tabor geen berg of heuvel ligt.

Deze nota zou de lezer kunnen doen geloven of vermoeden dat de broodberg ten zuiden van de Tabor ligt, maar in nr. 991, voetnoot 507, benadrukten wij dat K. die berg aanwijst 'noordelijk van de Tabor'.

Jezus was met de ouders alleen in de kamer. *Hij knielde op de grond neer bij het bed van de zoon, bad en boog zich over zijn aangezicht heen, terwijl Hij op de hand steunde, als zei Hij iets, of als ademde Hij hem in de mond. Dan nam Hij hem bij de hand vast, stond op en ook de jongeling richtte zich op, stond kaarsrecht en lang op zijn voeten geheel overeind, en Jezus leidde hem enige stappen op en neer in de kamer. Daarna leidde Hij hem in een andere kamer, waar Hij met hem alleen was, maakte een zalf van speeksel en aarde, en streek hem die met de vingers in de oren, en bracht de twee eerste vingers zijner rechterhand onder de tong van de jongeling.* Toen verhief deze zijn stem, die buitengewoon helder klonk en riep: “Ik hoor! ik kan spreken!” Nu stormden de ouders en de dienstboden binnen, omarmden de genezene en weenden en riepen van vreugd.

De ouders wierpen zich met hun zoon vóór Jezus' voeten op de grond, kromden zich voor Hem en weenden en snikten van geluk. *Jezus sprak 's avonds nog met de vader alleen, omdat een schuld op de man drukte.* De man vroeg Jezus of zij dan gestraft zouden worden tot in de vierde graad? *Jezus antwoordde hem: “Indien gij u door boetvaardigheid met God verzoent, kunt gij de schuld delgen en de straf van u afwenden!”*



1004.

**6 januari. –**

*'s Morgens genas Jezus door handoplegging ook de andere zoon en de 2 dochters van zijn gastheer.*

Nu zij genezen waren, stonden zij gans verwonderd en waren als uit een droom ontwaakt; zij hadden te voren altijd geloofd dat men hen wilde ombrengen en hadden een grote schrik voor het vuur gehad.

*Nadat Jezus gisteren de jongeling genezen had, zei Hij tegen zijn gewoonte in, dat Hij in de stad moest gaan en aan allen verhalen wat hem geschied was.*

Het gevolg daarvan was een grote toeloop van mensen en zieken en deze morgen zag ik Jezus nog het volk op de straat onderrichten, vele kinderen genezen en zegenen.

Daarna zag ik Hem met Petrus en Joannes de gehele dag (6 januari) en de volgende nacht door de Esdrelonvlakte in de richting van Ginnim (= Engannim, aan de zuidrand der vlakte) snel voortstappen. Ternauwernood rustten zij af en toe een weinig.

*Ik hoorde Jezus onderweg zeggen dat het einde van Joannes nabij was (na twee dagen, op 8 januari zou plaats hebben) en dat men daarna ook Hem zou belagen, maar dat het niet billijk was zich zo maar aan zijn vijanden over te geven.*

Ik meen verstaan te hebben dat zij naar Hebron zullen trekken, om de verwanten van Joannes te troosten en opstand te voorkomen. Ik heb Jezus zich op deze reis naar verscheidene gewesten (ter zijde van zijn weg) zien begeven, en veel gehoord wat ik me nu niet meer herinner.

(Verder zien wij dat Jezus ook nog met een omweg naar het zuiden te Taänat-Silo komt; het ligt derhalve voor de hand, dat Hij ten westen van de Gerizzim voorbijgekomen is en om deze berg gedraaid heeft).

## **Oogslag op de H. Vrouwen.**

Deze nacht zag ik de H. Vrouwen te Dotan bij (3 uren ten noorden van) Samaria; het waren Maria, Veronika, Suzanna, Magdalena en Maria de Sufanietin; zij verblijven bij de (gewezen) zieke echtgenoot Issakar, die Jezus onlangs (op 2 november) genezen heeft (nr. 813).

Deze vrouwen gaan nooit naar de herbergen, maar Marta, Dina, Joanna Chusa, Suzanna Alfeï, Anna Kleofas, Maria Joanna Markus en Maroni doen twee en twee een omreis om na te zien wat in de herbergen ontbreekt. Er zijn een 12-tal zulke herbergverzorgsters.



## Openbaar Leven van Jezus

### **Hoofdstuk XIV – Jezus in Judea. – Onthoofding van Joannes de Doper (van 7 tot 29 januari 1823).**

#### **Jezus gaat naar Taänat-Silo.**

1005.

##### **7 januari. –**

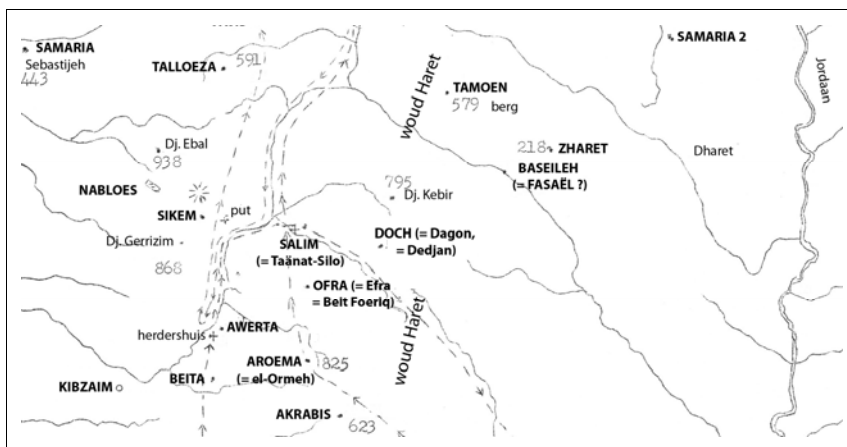
Heden vroeg in de morgen zag ik Jezus en de beide apostelen reeds ten zuiden van Samaria en ik zag de (3) nieuwe Egyptische leerlingen en de zoon van Joanna Chusa uit oostelijke richting hier tot hen komen. Deze Egyptische leerlingen zijn reeds wel meer dan een jaar te Hebron geweest, waar zij gestudeerd hebben; zij waren reeds lang te Bethlehem en te Betanië met Lazarus en de andere leerlingen van Jezus in betrekking, zodat zij zeer goed onderricht en van alles op de hoogte zijn.

Later zag ik Jezus met zijn gezelschap bij de herdershuizen aankomen, waar de H. Vrouwen met Jezus samenkwamen, *nadat Hij zijn eerste gesprek met de Samaritain gehad had en waar Hij de zieke jongen van zijn gastheer toen genezen heeft.*

Ik meen altijd dat die jongen één van de drie gezellen is, die Jezus op zijn reis naar het land der heilige Driekoningen zal meenemen.

(Dit vermoeden is een vergissing; die jongen was bij zijn genezing slechts 9 jaar. Een jaar later kan hij geen van Jezus toenmalige reisgezellen zijn, wier leeftijd de zienster op 18 jaren schatte).

Jezus en zijn reisgezellen namen hier, zo vervolgt K. haar verhaal, een verversing en rustten een weinig. (Jezus zien wij nu na een omweg om de Gerizzim aangekomen te Awerta).



Later zag ik in een visioen hoe *Jezus de veldarbeiders uit dit gewest bij een bron onderrichtte en hun de parabeln vertelde van de schat in de akker en van de verloren en weer gevonden drachme* (Mt. 13, 44; Lk. 15, 3-10). Om deze parabel lachten enige toehoorders, omdat de vrouw voor een armzalig drachme haar gehele huis uitkeerde, terwijl zij (zo lachten de spotters) dikwijls meer verloren hadden zonder zoveel moeite te doen om het terug te vinden<sup>513</sup>.

*Maar toen Jezus hun hun onverstand verweet en hun verklaarde welke schat dit drachme betekende en welke deugd dat uitvegen,* hielden zij beschaamd op met lachen.

De arbeiders waren aan het werk om graan, dat in hopen op het veld was blijven liggen, uit te dorsen. Dit geschiedde met houten hamers, die door middel van een rol omhooggingen en neervielen. De schoven werden er door verscheidene mannen ondergeschoven en dan weer weggeveegd. Dit dorstuig was

<sup>513</sup> In K. Emmericks leven vinden wij een mooie verklaring van de parabel van het verloren drachme, dat ook volgens Jezus' verklaring hier een schat verzinnebeeldt (zie verder in dit nr. 1005).

aangebracht en ingericht in een schoon bekken, dat uitgehouwen was in rots van bontgeaderd steen; een grote boom overdekte heel deze inrichting<sup>514</sup>.

*Jesus leerde en vermaande nog hier en daar op de akkers de mensen, en begaf zich dan met enige veldarbeiders naar het niet ver van hier gelegen Taānat-Silo, van waar deze arbeiders waren. De inwoners ontvingen Hem zeer vriendelijk vóór de stad, boden Hem de welkomsverversing aan, wasten Hem de voeten en wilden Hem andere klederen geven, maar Hij aanvaardde die niet.*

*Hij vertelde en verklaarde hier in de synagoge de parabel van de koning, die velen op een grote maaltijd uitnodigt (Mt. 22, 1-14; Lk. 14, 15-24).*

(Dit geschiedde nog in de morgen of voormiddag van heden, 7 januari, cfr. nr. 1009, begin).

## **Een verloren drachme.**

(Uit vroeger visioenen van K. op de evangeliën van de zondagen).

Ik zag een huis, zoals in het Beloofde Land. (Dus zonder vensters, waarin alleen door de openstaande deur, wellicht ook nog door een luchtgat hoog in de muur een karig licht binnendringt).

---

<sup>514</sup> De boom en de dorsvloer hier beschreven zijn wel dezelfde als in fasc. 17, nr. 707. Het zijn die van Gideon.

In nr. 768 zegde de zienster: "De boom van Gideon staat niet ver van het herdershuis."

Overigens hebben wij reden om Gideons geboortedorp Efra te vereenzelvigen met Beit Foeriq, 4 km ten noordoosten van Awerta of het herdershuis en ten oosten van de bron. Van Foeriq ligt Taānat-Silo ook slechts 4 km noordelijk (zie grote kaart 3, beneden).

Binnen was het donker en ik zag een joodse vrouw er in, in het donker; zijzelf was donker om zich en in zich. Ook was zij bedroefd en onrustig.

*Daar kwam een man die ik in de huisdeur zag gaan staan; zij naderde tot hem en nauwelijks had deze iets tot haar gezegd, of zij hield ook een brandende lamp in haar hand; het was als had die man haar licht gebracht en als was Hij dezelfde Herder die het verloren schaap gevonden en teruggebracht had; Hij scheen mij een beeld van Jezus te zijn.*

*Zodra Hij weer vertrokken was, plaatste de vrouw de lamp midden in het huis op een kandelaar; nu werd het klaar en ook de vrouw werd helderder, reiner en doorzichtiger.*

Zij nam nu een bezem met fijn, lang borstelhaar en veegde uit alle hoeken van het huis het stof en de vuilnis in het midden op een hoop naar de schijn van de lamp toe. *Nu doortastte zij het met de vingers en ontdekte het drachme, dat nu ook helder was en licht uitstraalde.*

*Opeens scheen het lichtende drachme midden in haar borst en binnenste geplaatst, en hierop was zijzelf nogmaals helderder, ja, het licht van de lamp en van het drachme en haar eigen licht verenigden zich in haar tot één licht; zij was door en door helder en ook in het huis was het klaar.*

*Dan zag ik een andere vrouw tot haar komen en ook deze buurvrouw werd door het licht van de huisvrouw helder.*

*Nog meer andere kwamen, die op dezelfde manier het licht ontvingen en helder werden. Geheel verlicht waren zij vol vreugde en loofden God.*

**(Het drachme is dus het zinnebeeld van het reddende geloof.)**

Ik zag nu verscheidene gevallen hoe sommige vurige geestelijken, ja, ook leken, waarvan ik sommige ken, andere niet, een aantal medemenssen uit onze tijd **door een goed woord of door een gelukkige biecht innerlijk ten goede opwekten, zodat zij hun gebreken erkenden, zich beterden en hun verbetering aan anderen meedeelden, en zo dezen op hun beurt ijverig maakten voor het goede.**

Dit visioen scheen mij een voorstelling te zijn van het goede, dat door wijze zielenleiding tot stand wordt gebracht (en ook van de vruchtbaarheid van ijverig apostolaatswerk).

## **Onthoofding van Joannes de Doper. – Feest te Macherus op de vooravond van Herodes' verjaardag.**

*1006.*

**7 januari. –**

Al sedert ruim veertien dagen zag ik vele gasten en lieden van stand naar Herodes te Macherus komen. In het bijzonder zag ik veel gespuis van hoge rang van Tiberias over Ennon aan de andere zijde van de Jordaan naar Macherus trekken.

(Voor de ligging van Macherus, 9 km ten oosten van de Dode Zee en 23 km ten zuiden van haar noordoosthoek, zie grote kaart 1; alle nodige bijzonderheden en interessante wetenswaardigheden zijn reeds gegeven in fasc. 14, nr. 522.

Zeer aanbevolen die bladzijden eens te herlezen, alvorens met de lezing van onderhavig verhaal te beginnen.)



Ook zag ik vele bevriende vrouwen tot Herodias komen en ik was getuige van een aaneenschakeling van feesten en zwelgerijen. Dicht bij het kasteel was ook een rond open gebouw (met arena in de open lucht), waar dieren en kampvechters ten aanzien van de feestgenoten tegen elkander worstelden; het gebouw had vele zitplaatsen. Ik zag ook dansers en danseressen, die allerhande wulpse dansen uitvoerden en ik zag dat Salome, de dochter van Herodias, zich vóór metalen spiegels in de tegenwoordigheid van haar moeder met deze in het dansen oefende.

Serobabel en Kornelius van Kafarnaüm kwamen niet naar het feest; zij hadden zich verontschuldigd. Joannes had in de laatste tijd vrij in het kasteel mogen rondgaan en om zijnentwil liet men ook zijn leerlingen in en uit. Hij had ook enige malen in het kasteel openlijk geleerd en Herodes had hem aanhoord.

Men had hem zelfs de vrijheid beloofd, indien hij het onwettig huwelijk van Herodes wilde goedkeuren, of ten minste ophield het aan de kaak te stellen, maar deze voorspiegeling had hem niet belet het voort te brandmerken als overspel.

In weerwil daarvan dacht Herodes erover Joannes ter gelegenheid van zijn geboortedag in vrijheid te stellen, maar zijn bijzit hield er

heimelijk andere plannen op na. Herodes wenste dat Joannes zich gedurende het feest openlijk zou laten zien, om zich voor de gasten wit te wassen; hierdoor zouden zij de indruk krijgen dat Joannes een lichte gevangenschap genoot en Herodes het goed met hem bedoelde. Doch nauwelijks namen de gastmalen en spelen een aanvang en gingen te Macherus alle ondeugden aan het broeien, of Joannes verliet zijn kerker niet meer en beval hij ook zijn leerlingen van daar weg te blijven; de meesten begaven zich toen naar Hebron en omstreken, vanwaar zij afkomstig waren.

Ik zag dikwijls gedurende dit feest en ook op andere tijden bij de schandelijke Herodias een zeer drieste, verleidelijke man, die zelfs gedurende de nacht soms bij haar bed kwam, en ik zag als was dit de duivel in de gedaante van een minnaar of van Herodes.

Ik heb die hoere steeds in alle ondeugden gedompeld gezien, overgegeven aan de ontucht en de verleiding in al hun vormen.

Haar dochter, door haarzelf naar haar model gevormd, haar helpster en medeplichtige van jongsaf, was ook reeds een wulpse verleidster. Zij was jong en schoon en in de bloei harer jeugd; zij had een volle, wulpse, verleidelijke gestalte, bewoog zich zonder schaamte zeer dartel en was ook dito gekleed.

Herodes bekeek haar sedert lang met genotzuchtige ogen en met het oog op dit zwak van hem smeedde de moeder haar plannen. Ook deze had een zeer bekoorlijk, dartel, verleidend, in het oog vallend voorkomen; zij wendde alle kunstmiddelen aan om haar aantrekkelijkheid nog te verhogen; zij was niet meer jong, maar behield iets ongewoon bekoorlijks, prikkelends, ja duivels in haar aangezicht en lijn en vorm, iets wat het gewetenloos, lichtzinnig en wulps mannavolk gaarne zag, maar wat mij walg en verdriet inboezemde, zoals de verschrikkelijke schoonheid van een slang. Ik kan mijn indruk niet beter vertolken dan door te zeggen dat zij er uitzag als een godin, geheel gelijk de godinnen.

Nota van Brentano: "Dit is geen kinderachtige uitdrukking, als men weet dat de zienster de verafgode Derketo, de moeder van Semiramis, dergelijke andere godinnen en vele personages uit de

dochteren der mensen als godinnen ziet; zij ziet dat zogenaamde goden en godinnen mensen zijn, die onder toverachtige invloeden en door mysterieuze tussenkomst van de hel voortgebracht werden en die, uitgerust met wonderbare macht, bedreven zijn in de toverkunst en door de duivel bestuurd worden.”

1007.

Hedenavond (nog 7 januari) zag ik het feest van Herodes' geboorte beginnen.

Herodias woonde in een vleugel van het kasteel, aan een zijde van een groot hof (binnenhof, waarschijnlijk in de achtervleugel aan het einde van het binnenhof). Haar verblijf ligt even hoger dan de tegenovergelegen grote zaal (der mannen), waarin het eigenlijke feest plaats had (van Herodes en zijn mannelijke genodigden).

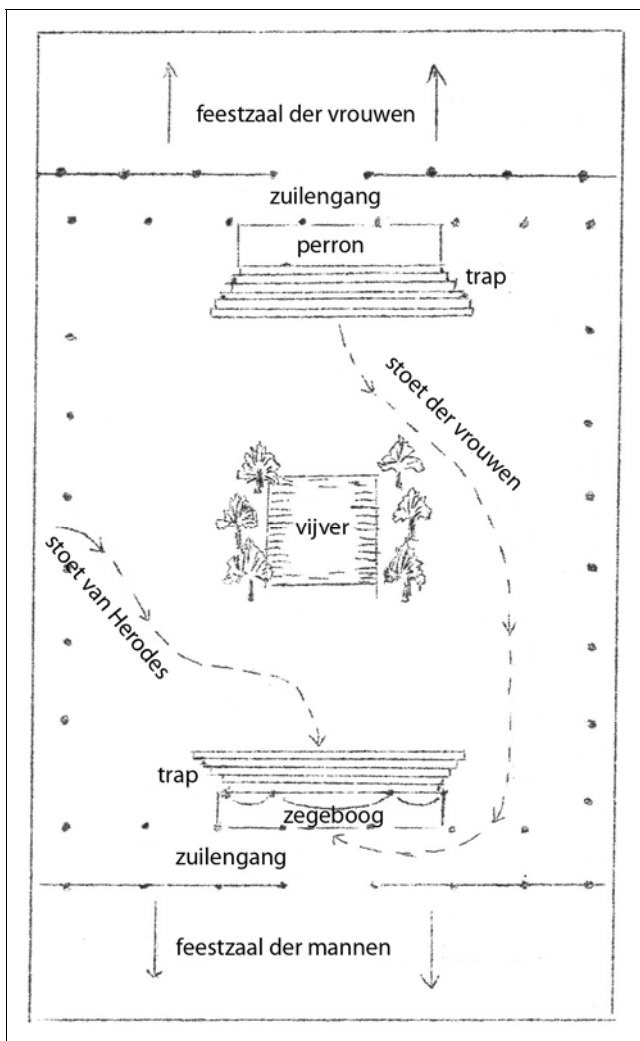
Uit de open zuilengangen van de vleugel, waarin Herodias woont, ziet men tussen de open zuilen door tot in de lager gelegen feestzaal van de mannen. Hier, vóór deze zaal van Herodes, was in het binnenhof een prachtige zegeboog opgericht, waartoe men met trappen opsteeg en waar men onderdoor (in het portiek of in de zuilengang kwam en vervolgens) in de zaal ging. Men zag zo diep in deze zaal, als had ze geen einde en alles glansde er van spiegels, bloemen, goud en groen, boompjes en struikjes; het licht verblindde de ogen, want alles, tot aan het einde van de zaal, alle zuilen en gangen, waren vol fakkels, lampen en vuren, vol doorzichtige en schitterende spreuken (welkomswensen, plezierige rijmen, enz. in lichtletters), vol beelden en vazen.

1008.

Herodias en haar vrouwelijk gevolg stonden alle belicht in de hoger gelegen gaanderijen van hun kasteel (of vleugel), in prachtig toilet, en schouwden omneer, toen Herodes, te midden ener begeleiding van vele prachtig geklede gasten, door zingende koren begroet, over het binnenhof op tapijten vooruit schrijdend, de trap naar de triomfboog besteed.



Hierop stonden, boven, vele bekoorlijke, bijna naakt schijnende jongens en meisjes, die met kransen opgesmukt waren en allerlei muziekinstrumenten bespeelden. (Men kan zich de stoeten voorstellen zoals op de schets hierna.)



Terwijl hij de trappen naar de zegeboog opklom, kwam Salome (uit, of van bij de mannenzaal) hem dansend tegemoet, omgeven door andere jongens en meisjes, en zij reikte hem een kroon over, die tussen allerlei schitterende sieraden lag en door kinderen uit haar gevolg onder een doorzichtig doekje van tule gedragen werd. Het feestkostuum van al die kinderen bestond in slechts weinige, dunne, nauwsluitende kleding, zodat ze er bijna naakt uitzagen; ook waren zij met een soort vleugelen versierd.

Ook Salome was overtrokken met stoffe die nauw tegen het lichaam aansloot; zij had een zeer doorschijnend lang kleed aan, die op de benen hier en daar met schitterende haken opgeheven was. Aan haar armen droeg ze gouden ringen, parelsnoeren en kleine vederkransen; haar hals was bloot en slechts met vele parelen en glanzende kettinkjes bedekt; haar borst tekende zich af door haar rijkversierd kleed. Zo danste zij een tijdlang voor Herodes, die verrukt en verblind, haar zijn bewondering te kennen gaf, evenals al zijn gasten. Hij zei haar dat zij hem morgen nogmaals deze vreugde moest verschaffen.

Nu trokken zij de zaal binnen en de zwelgpertij begon. De dames gebruikten het feestmaal in het vrouwenverblijf van het paleis.

\*\*\*

Ondertussen zag ik Joannes in zijn kerker, waar hij met uitgestrekte armen, in gebed hemelwaarts schouwend, neergeknield zat. Rondom hem was alles vol licht, maar het was een geheel ander licht dan dat in de zaal van Herodes; eerder zag dit, daar bij vergeleken, er somber uit als een hellegloed, hoewel Macherus baadde in een zee van fakkellicht, zodat het in brand scheen te staan en ver in het rond zijn licht op de bergen wierp.

(Bij een andere gelegenheid sprak K. over Joannes in de kerker deze woorden: "Ik heb ook gezien dat het in de kerker rondom Joannes dikwijls vol licht was, vooral vóór en gedurende zijn onthoofding; dat hij ook vaak en gans in aanbidding en liefde voor Jezus verslonden was, inwendige aanschouwingen van Jezus

ontving, en dat hij, aan 's Heren Moeder denkend, haar klaar vóór zich zag, gelijk dit hem reeds als kind, en als man in de woestijn geschiedde.”)

## **Jezus in Taänat-Silo. – De achttien verongelukte bouwmeesters.**

1009.

**Nog 7 januari. –**

(Vervolg van Jezus' reis in nr. 1005).

*Jezus had 's morgens te Taänat-Silo in de synagoge geleerd en ondermeer de parabel uitgelegd van de koning die een gastmaal geeft (zie nr. 1005, laatste alinea voor 'het verloren drachme').*

Hier in Taänat waren er ook mensen die van Jeruzalem kwamen en die het bericht bevestigden, dat Hij reeds ontvangen had, volgens hetwelk er te Jeruzalem bij een bouwonderneming van Pilatus een groot ongeluk gebeurd was waarbij achttien bouwmeesters en zeer veel andere mensen verongelukt waren. Dit nieuws had Jezus reeds vernomen van de 4 leerlingen, die in de streek ten zuiden van Samaria tot Hem gekomen waren en Hem dit verteld hadden als een gerucht dat de ronde deed (nr. 1005).

*Jezus betreurde de onschuldige slachtoffers met het gevoel waarmee wij aan de onschuldige kinderen denken, en zei dat die 18 bouwmeesters, die Herodianen waren, geen groter zondaars waren dan de Farizeeën, de Sadduceeën en allen die het Rijk tegenwerkten (Lk. 13, 4-5), maar dat ook dezen onder hun verraderlijke, valse bouw te gronde zouden gaan. Hij verhaalde hierop ook nog de parabel van de onvruchtbare vijgenboom (Lk. 13, 6-9).*

## Lukas 13

### Schuld en lijden

1. Terzelfder tijd kwamen enigen tot Hem met het bericht over de Galileeërs, wier bloed Pilatus met hun offers vermengd had.
2. En Hij antwoordde en zeide tot hen: Meent gij, dat deze Galileeërs groter zondaars waren dan alle andere Galileeërs, omdat zij dit lot hebben ondergaan?
3. Neen, zeg Ik u, maar als gij u niet bekeert, zult gij allen evenzo omkomen.
4. Of meent gij, dat die achttien, op wie de toren bij Siloam viel en die erdoor gedood werden, schuldigere waren dan alle andere mensen, die in Jeruzalem wonen?
5. Neen, zeg Ik u, maar als gij u niet bekeert, zult gij allen evenzo omkomen.

### De onvruchtbare vijgeboom

6. En Hij sprak deze gelijkenis: Iemand bezat een vijgeboom, die in zijn wijngaard was geplant, en hij kwam om vrucht daaraan te zoeken en vond er geen.
7. En hij zeide tot de wijngaardenier: Zie, het is nu al drie jaar, dat ik vrucht aan deze vijgeboom kom zoeken en ik vind ze niet. Hak hem om! Waarom zou hij de grond nutteloos beslaan?
8. Hij antwoordde en zeide tot hem: Heer, laat hem nog dit jaar staan, ik zal er eerst nog eens omheen graven en er mest bij brengen,
9. en indien hij in het komende jaar vrucht draagt, (dan is het goed,) maar anders, dan moet gij hem omhakken.

Uit: NBG-vertaling 1951

\*\*\*

Herodes had aan Pilatus voor zijn onderneming een primasoort van steen en mortel uit zijn gewest, en ook eigen bouwmeesters aangeboden en Pilatus had die aanvaard. Maar alles was een vals verraad om Pilatus gehaat te maken, en zo had Herodes achttien bouwmeesters naar Jeruzalem gezonden, die Herodianen waren, d.i. mensen die, zoals nu de vrijmetselaars, tot een geheim genootschap behoren<sup>515</sup>. Zij bestuurden een bouw aan de noordzijde van de Tempelberg, ter zijde van de schaapspoort<sup>516</sup>, die een kanaal moest worden om de onreinheden uit de tempel

---

<sup>515</sup> Zoals nu de vrijmetselaars. – De vergelijking slaat op het geheim karakter van het genootschap en de sluwheid en valsheid waarmee beide soorten sektarissen te werk gingen of gaan. De Herodianen echter haatten de godsdienst niet als zodanig, beoogden niet zijn vernietiging en zouden hem eventueel gebruikt hebben als middel om hun doel te bereiken.

<sup>516</sup> Aan de noordzijde van de Tempelberg ter zijde van de Schaapspoort. – Dit is een grote vergissing. Overal elders wijst K. de bouw aan ten zuiden van de Tempelberg. Eerder bedoelde zij te zeggen: “Aan de noordkant van de heuvel Ofel, ter zijde van de Waterpoort.”

weg te leiden. Maar hij werd met een arglistig oogmerk zó gebouwd, dat de muren (bij het wegnemen der stellages) moesten instorten.

Herodes beoogde bij die instorting wel 300 mensen, die er als slaven aan arbeidden, te doen omkomen. Dit waren mensen die hij haatte, want zij waren meest aanhangers van Joannes de Doper en onder hen waren ook vele mannen die door Jezus genezen waren. Zij bouwden van onderen zeer breed en hol, maar naar boven toe steeds nauwer, zwaarder en zeer hoog. Daar nu liep een ganse straat van arme arbeiders, die naar de top van de Tempelberg toe woonden en daar zag ik de achttien Herodianen, die de verraderlijke bouw bestuurden, op een torenterras staan<sup>517</sup>.

1010.

Opeens viel alles op de arbeiders in, maar, wat niemand voorzien had, ook de achttien Herodianen kwamen om, want de toren waarop zij stonden, stortte insgelijks in, rukte in zijn val ander bouwwerk mee en zij waren onder de puinen verpletterd. Ook vielen kleine woningen op de Tempelberg (Ofel) in en de bewoners waren eveneens onder het puin begraven; het getal der verongelukten kan wel 100 bedragen.

Dit geschiedde met de aanvang van het feest te Macherus. Pilatus ontstak derhalve in toorn tegen Herodes en dit was mee een hoofdoorzaak van hun vijandschap. (Deze gebeurtenis vindt men vermeld bij Lk. 13, 4).

\*\*\*

Nu vervolgt K. het verhaal van Jezus' leven:

---

<sup>517</sup> Stonden op een torenterras. – Onmogelijk met zekerheid te zeggen waar die toren opees. Volgens Lk. 13, 4 schijnt hij de naam 'Siloëtoeren' gedragen te hebben. Men vond de resten van een toren terug op de zuidelijke punt van de heuvel Ofel, dicht bij de twee Siloëvijvers en dus werd die toren waarschijnlijk met de naam 'Siloë' aangeduid, maar hiermee is nog niet gezegd dat dit de toren uit ons verhaal geweest is.

*Jezus genas te Taānat-Silo verscheidene zieken waaronder blinden, waarna Hij met Petrus en Joannes de stad verliet.*

De 4 leerlingen gingen recht naar Bet-Horon, waar Maria, Marta, Magdalena en de andere Jeruzalemse vrouwen, die Dotan reeds verlaten hadden, zich nu ook heen begaven; ik meen dat Jezus daar bij hen zal komen. Hij begaf zich nu op weg naar Antipatris.

Hij ging van Taānat in de richting van Sikem dat Hij, voorbij de Put van Jakob passerend, rechts liet liggen en kwam westelijk van de Gerizzim in een dal. Hier namen zij hun intrek in die herberg, waarin zij ook geweest waren daags vóór Jezus' gesprek met Dina. (Bedoeld is de herberg, waar ook het water van het riviertje niet goed was, zie fasc. 14, nr. 539, laatste alinea, 6 km ten westen van het grote herdershuis te Awerta; zie ook grote kaart 3; een puntlijn toont Jezus' toenmalige weg).



Hier liep een straat van Sikem naar Jeruzalem. (Jezus overnachtte in de herberg.) Onderweg (nl. tussen Taānat-Silo en de herberg) vroegen Petrus en Joannes meermalen of Hij niet Aroema of deze of die stad ter zijde van zijn weg zou bezoeken?

*Jezus antwoordde hun dat Hij er niet ontvangen zou worden* en Hij zette zijn weg naar Antipatris voort (en ging heden nog tot aan de genoemde herberg).

## **Onthoofding van Joannes de Doper (Mt. 14, 3-12; Mk. 6, 17-29; Lk. 3, 19-20).**

1011.

### **8 januari. –**

Ik zag hedenmiddag een rijke smulpartij in de zaal van Herodes; de zaal was open naar de zijde van de hoger gelegen feestzaal van de vrouwen, zodat door deze open zijde het gehele tafereel van de rijk geklede, etende, spelende en giechelende vrouwen dwars over het binnenhof in een schuin spiegelvlak viel; ik vermoed dat het water was, want te allen kante sprongen tussen boom- en struikgewas en bloemenpiramiden fijne stralen welriekend water omhoog. Nadat men goed gegeten had, baden de gasten Herodes om Salome nogmaals te laten dansen. Hierop ruimde men in het midden de nodige plaats daarvoor in en men ging rondom tegen de wanden zitten (op de muurbanken). Herodes en enige vertrouwelingen naast hem zaten op een verheven plaats. Alleen zulke vertrouwelingen die Herodianen waren kwamen in aanmerking voor die voorrang en ik meen dat ook de tetrarch Filippus onder hen was. Alleen Herodes zat op een troon.

Nu verscheen Salome met enige danseressen; ze was weer zeer schaamteloos en doorzichtig gekleed; haar borst rustte op banden; haar haren waren gedeeltelijk gevlochten en ertussen staken parelen en edelstenen; gedeeltelijk golfdn ze als lokken om haar gelaat en op haar schouders; zij droeg een kroon; zij danste in het midden en haar gezellinnen om haar heen. Deze dans is niet zo wild en vlug als onze boerendansen hier te lande; maar het is een bestendig wiegen, buigen en draaien van het lichaam, zo plooibaar alsof zij er geen beenderen in hadden; en nauwelijks staan zij in deze houding, of zij hebben reeds weer een andere aangenomen; het is een gedurig lenig wiegen en buigen en draaien als van een slang. Daarbij hebben zij kransen en doeken in de handen, die zij rondom zich zwaaien en draaien.

Ik heb elders ook joodse en vooral heidense dansen gezien, die mij wegens hun zachtheid, eerbaarheid en bevallige bewegingen zeer goed bevielen, maar deze dans hier was op louter ontucht gegrond en bootste de schandelijkste driften na.

Salome overtrof allen in behendigheid en ik zag de duivel aan haar zijde, als draaide en boog hij al haar ledematen om deze gruwel voort te brengen. Herodes was er door verrukt, bedwelmde en meegesleept, geheel onder de indruk van haar vervloekte, vlugge, afwisselende wendingen en houdingen. Toen zij ophield met dansen en vóór zijn troon kwam, dansten de overige meisjes voort en boeiden verder de aandacht van de gasten en zo hoorden slechts weinigen uit de naaste omgeving van Herodes dat deze tot Salome zegde: “Zeg wat je van mij verlangt en ik zal het je geven, ja, ik zweer het jou; al begeerde je zelfs de helft van mijn rijk, ik zal het jou geven.” Maar Salome antwoordde: “Ik wil mijn moeder raadplegen wat ik moet begeren.” Nu verliet zij de zaal en ging in het vrouwenverblijf haar moeder raadplegen. Deze beval haar het hoofd van Joannes op een schotel te eisen. Salome ijldde naar Herodes terug en zei: “Geef mij aanstonds het hoofd van Joannes op een schotel. Dit is het wat ik begeer.”

Slechts enkele van de naastzittende vertrouwelingen verstonden wat zij zei. Maar van schrik was Herodes als door een beroerte geslagen; Salome herinnerde hem echter aan zijn eed en hierop gelastte hij een Herodiaan om zijn scherprechter te roepen en aan dezen gaf hij opdracht Joannes te gaan onthoofden en diens hoofd op een schotel aan Salome te geven. De scherprechter ging dan weg en werd op een kleine afstand door Salome gevolgd.

Herodes verliet nu met enige vertrouwelingen die alles gehoord hadden, de zaal, als werd hij onpasselijk; hij was vol spijt en ik hoorde dat zij hem zeiden dat hij geenszins door zulk een eed gebonden was en haar verzoek niet had hoeven in te willigen. Evenwel beloofden zij hem strikte geheimhouding om de gang van het feest niet te storen. Nochtans bleef hij vol spijt en



wroeging en liep als een waanzinnige de verwijderdste kamers in en uit. Het feest ging ondertussen voort zijn gang.

1012.

Joannes was in gebed. De scherprechter en zijn knecht lieten de beide soldaten die de toegang van zijn gevangenis bewaakten, mee binnentreden. De soldaten hadden fakkels bij zich, maar bij Joannes zag ik alles zo vol licht, dat de vlam van de fakkels mij als een kaars bij klaren dage voorkwam.

Salome wachtte in de voorplaatsen van de uitgestrekte gevangenis met een dienstmeid, die aan de scherprechter een schotel, bedekt met een rode doek, overhandigd had. De scherprechter sprak tot Joannes: “Koning Herodes gaf mij opdracht uw hoofd op deze schotel aan zijn dochter Salome te brengen.”

Maar Joannes liet hem niet verder spreken; hij bleef geknield en wendde, terwijl de scherprechter nader trad, het hoofd naar hem toe en sprak deze woorden: “Ik wist waarom gij komt! gij zijt mijn gasten, die ik sedert lang verwacht. Wist ge wat ge doet, ge zoudt het niet doen; ik ben gereed!” Na deze woorden wendde hij zijn hoofd van de beul af en bad voort vóór de steen, waarvóór hij altijd geknield bad.

Nu onthoofde de scherprechter hem met een werktuig, dat ik nergens beter mee kan vergelijken dan met een vossenva, want een ijzeren ring werd hem om de schouders gelegd, en op een stoot of duw van de scherprechter sprongen messen los, die zijn hals doorsneden en in één ogenblik het hoofd van de romp afrukten.

Het lichaam bleef geknield; het hoofd vloog op de grond en een driestralige bloedguld sprong uit de hals en oversproeide het hoofd en het lichaam van de heilige, die op deze manier in zijn bloed werd gedoopt. De knecht van de scherprechter nam het hoofd bij de haren op, hoonde het en legde het op de schotel, die de scherprechter vasthield en naar Salome in de wachtplaats droeg.



**Onthoofding van Joannes de Doper.**

Herodes gaf de gevangenisbestuurder opdracht Joannes het hoofd af te houwen.

Deze voerde de opdracht uit en gaf het hoofd op een schotel aan Salome en het meisje gaf het aan haar moeder. Toen de leerlingen dit hadden gehoord, kwamen zij zijn lichaam halen en legde het in een graf (Mk. 6, 27-29).

Dit laatste wordt prachtig verhaald in de nrs. 1044 en vlg.

1013.

Zij ontving het met vreugd, maar ook met een verborgen afschrik en wekelijke walg, die wellustige mensen voor bloed en wonden plegen te hebben; zij ging met het heilig hoofd op de schotel, waarover zij de rode doek uitgespreid had, met de dienstmeid die haar voorlichtte, door de oneraardse gangen naar haar moeder; met schrik hield zij de schotel ter zijde vóór zich, terwijl zij haar opgesmukt hoofd met het van walg vertrokken aangezicht er van afwendde. Zo kwam zij, opstijgend door eenzame donkere gangen, in een soort ven kelderkeuken onder het gedeelte van het paleis waar Herodias verbleef. Deze trad haar in de keuken aanstonds tegemoet, rukte de doek van het heilig hoofd,

beschimpte en mishandelde het: zij nam een scherp braadspit van de muur, waar veel zulke keukengereedschappen aan hingen, doorstak de tong, de wangen, de ogen van het hoofd, en meer op een duivel dan op een mens gelijkend, slingerde en smakte zij het op de vloer, schopte het met de voeten vóór zich weg naar en door een ronde opening in de vloer. Door dit gat viel het in een keldergracht neer, waarin de afval, de vuilnis van de keuken geveegd werden. Hierop keerde dit wangedrocht met haar dochter tot het rumoer en de wulpse vermaken van het feest terug, alsof niets was gebeurd.

Ik zag het lichaam, bedekt met het vel dat Joannes gewoonlijk droeg, door twee soldaten op een stenen bank gelegd worden. Deze soldaten waren zeer ontroerd, maar zij werden afgelost en zelf opgesloten, opdat zij het gebeurde niet zouden verpraten. Aan allen die ervan wisten, werd een zeer strenge geheimhouding opgelegd. Geen van de overige gasten dacht aan Joannes, noch vermoedde zijn dood.

## **9 januari. –**

Heden zegde de zienster:

Het heilig lichaam zie ik daar nog liggen. Nog altijd houden soldaten de wacht vóór zijn gevangenis; men komt nog met voedsel, als was hij nog in leven; zijn dood blijft verborgen, waarschijnlijk tot een gelegener tijd; het feest duurt voort, maar Herodes neemt er geen deel meer aan. Ik heb hem in een afgelegen hof met mannen die zijn vertrouwen genieten, zeer verward en treurig zien rondwandelen.

De feestvierders vermaken zich met allerlei spelen en goochelarij de gehele dag en zij drinken zoveel dat zij tot alle schaamteloosheid aangemoedigd zijn, maar zij drinken zich niet zo zat, dat zij beroofd zijn van de rede, gelijk dit somtijds bij ons gebeurt; ik heb niemand dronken zien omvallen.

De vrouwen drinken ook, en in haar van oudsher gebruikelijke afscheiding (van de mannen in een apart verblijf) zijn zij losbandiger dan zij het bij de mannen in het openbaar zouden zijn; zij volgen hun trek in naar mekaar; en als zij een oog op iemand hebben, komen zij onder allerlei voorwendsels ermee samen en begaan de ergste schanddaden; het is een afgrijselijk leven van ondeugden.

1014.

**10 januari. –**

Het heilig lichaam ligt daar nog in dezelfde toestand.

Het amfitheater van het kasteel (genoemd in nr. 1006 als ‘open rond gebouw’) met zijn trappen in een kring, zat heden vol volk; ook de vrouwen waren daar, maar niet Herodes.

Ik zag er allerlei goochelspel. Bruine, gele en zwarte mannen, met slechts een doek rond het middellijf, wreven zich met olie in en sprongen naar elkaar, achtervolgden elkaar, schermten tegen elkaar en trachtten worstelend mekaar omver te werpen.

Ook wilde dieren zag ik tegen elkaar en worstelaars tegen wilde dieren vechten en ze doden.

Ook ontbrak het niet aan kluchtvoorstellingen. Menigmaal wilde een grappenmaker in een soort schildhuisje of op een zuil springen en dan liep het huisje of de zuil voort en er stond een kerel in, die de andere afpriegelde.

Ook zag ik daar lichte ballen als blazen, op hoge zuilen staan; zij schoten en staken ernaar met brandende pijlen. Dan ontploften de blazen met gekletter, vlogen brandend in de hoogte en vielen hier en daar neer op de daken.

## 11 januari. –

Ik heb het heilig lichaam nog gedurig zien liggen; voor de schijn doet men als voorgaandelijk, om de moord nog verborgen te houden, in het kasteel heerst nog steeds een wild gewoel.

Heden hebben zij een hoge toren opgericht, vol pek en zwavel. Arme slaven klommen er rondom op, staken er het vuur aan en een vreselijke vuurzuil steeg er uit op in de hoogte. Alle bergen waren er fantastisch door verlicht en zonder twijfel heeft men het in Jeruzalem kunnen zien. Helaas! twee slaven vonden daarbij de dood in de vlammen!

Die spelen, klederdrachten, inrichtingen en gebruiken waren geheel in dezelfde trant als die welke ik zag op de bruiloft van Datula<sup>518</sup> op het eiland Kreta, met dit verschil dat alles hier gruwelijk is, met boze bedoelingen en zondige gevoelens gedaan wordt, terwijl op Kreta alles rein en onschuldig was!

Ook zijn hier in Macharus alle gebouwen, speelplaatsen, binnenhoven en zalen opvallend eng, dicht bij en boven elkander (op ongelijk niveau), doch daar was alles ruim en uitgestrekt; het was een aangename afwisseling van wegen en tuinen, bekoorlijke plaatsen, terrassen, trappen, stoepen en zuilengangen.

Ik meen dat ook nog een oorlog van Herodes tegen de vader van zijn eerste vrouw moet komen. Nog eer Herodes zijn bijzit Herodias tot zich had genomen, en toen hij pas van de reis, waarop hij ze had gezien, was teruggekeerd, was zijn vrouw te weten gekomen dat haar man van plan was haar te verstoten om de bijzit te nemen; zij verzocht Herodes dan om oorlof naar Macherus te mogen gaan, maar zij trok integendeel naar haar vader Aretas en bleef bij hem. De ongenade van zijn ochter

---

<sup>518</sup> Als aanvulling bij de mededeling over Datula is nog te vermelden; zij was een koningsdochter op het eiland Kreta. In de eerste eeuwen had zij zich tot het christendom bekeerd en onze zienster had haar leven gezien en verteld.

Dit verhaal vindt men in de Franse uitgave van Schmöggers groot leven van Anna Katharina Emmerich, deel III, blz. 404, enz.

verbitterde hem heftig tegen Herodes. Eenmaal was hij daarna incognito bij Joannes geweest (fasc. 14, nr. 511, laatste alinea).

Ik geloof dat de oorlog plaats zal hebben, terwijl Jezus in Tyrus of ergens elders afwezig zal zijn (nl. gedurende Jezus' verblijf op Cyprus<sup>519</sup>).

---

<sup>519</sup> Het zal wel interessant zijn de geschiedenis van Herodes' echtscheiding te vernemen uit de mond van Flavius Josephus: "Herodes was sedert lang echtelijk verbonden met de dochter van Aretas, koning van Petra. Toen hij eenmaal op zijn reis naar Rome een bezoek aflegde bij zijn broer van vaderszijde en zoon van de dochter van de hogepriester Simon, vatte hij een hevige passie op voor Herodias, de vrouw van zijn broer en hun beider nicht: zij was immers een dochter van hun broer Aristobolos; hij deed haar het voorstel haar tot zijn vrouw te nemen; zijn eigen vrouw zou hij dan doorsturen, zodra hij van zijn Rome-reis zou weergekeerd zijn.

Doch zijn vrouw doorzag zijn snode plannen; zij hield zich alsof zij van alles onwetend was en vroeg hem om zich met zijn goedvinden naar Macherus terug te mogen trekken. Macherus nu is een vesting bij de grenzen van de staten van Herodes en Aretas. Herodes vermoedde geen onraad en verzette zich niet tegen haar verlangen. De commandant van de vesting ontving de vorstin met alle eerbied en gaf haar een talrijke escorte van krijgslieden, die haar tot haar vader zouden begeleiden.

Toen deze de reden van haar vlucht had vernomen, voelde hij zich beledigd en wanneer zich kort daarop een grensincident in de streek van Gamala voordeed, verklaarde hij Herodes de oorlog. In de veldslag echter was geen van beide koningen aanwezig. Herodes leed de nederlaag. Vele Joden hielden zich voor overtuigd dat God hem door die nederlaag had willen straffen voor de moord op Joannes bijgenaamd de Doper. Dit was een zeer heilig man, die de Joden opriep tot een godsdienstig, rechtvaardig en deugdzzaam leven; hij ontzag geen moeite om zijn medeburgers tot de deugd te brengen; hij spoorde hen aan om zich aangenaam te maken aan God, niet alleen door het vermijden van de zonde, maar ook door te streven naar geestelijke zielereïenheid meer dan naar uitwendige wettelijke reinheid. Om die reinheid te verkrijgen was een eerste vereiste zich te laten dopen. Daar het volk in grote scharen tot hem kwam om zijn leer te vernemen, en daar zijn leerlingen tot alles bereid waren wat de meester zou willen, vreesde Herodes voor zijn macht en zijn plannen. Derhalve liet hij Joannes in de vesting Macherus gevangen zetten. Aan deze onrechtvaardige handelwijze schreven de Joden zijn nederlaag toe in de strijd tegen Aretas." Tot hier de joodse geschiedschrijver.

## Jezus te Antipatris. – Genezing van een lam meisje.

8 januari. –

NOTA. Schmöger, de uitgever van het leven van Christus, heeft hierboven uit Brentano's dagboek de gegevens overgenomen die betrekking hadden op de gebeurtenissen te Macherus.

Dit bracht ons reeds tot de 11<sup>e</sup> januari.

Nu keren wij terug tot het verhaal van Jezus' handelingen. Hij bevindt zich in de herberg ten zuidwesten van de Gerizzim en de kalender wijst 8 januari aan.

Het volgende sluit aan bij nr. 1010.

1015.

Jezus ging heden van de herberg westwaarts, meest in een dal langs een riviertje<sup>520</sup>.

---

<sup>520</sup> **Antipatris (in de vlakte van Kafar Saba) = Ras el-Aïn.** – Van zijn herberg naar Antipatris zijn weg vervolgend, ging Jezus meest langs een riviertje. De beek waarbij zijn herberg gelegen was, verenigt zich weldra met de wadi Qana. Jezus volgt deze tot een uur ten noordoosten van Antipatris en richt zich dan naar deze stad, die men bijna algemeen en met grote waarschijnlijkheid vereenzelvigt met Ras el-Aïn (zie grote kaart 1). Men stelt ook drie andere plaatsen ter vereenzelving voor, maar op geen van deze passen zo goed de gegevens die wij over Antipatris bezitten.

Zuidelijker dan de wadi Qana vloeit de beek Audjeh, die een vertakking is van de rivier Balloet en waarbij Ras el-Aïn gelegen is, 16 km ten noordoosten van Jaffa.

Antipatris is ook een Bijbelse stad. Deze betekende voor de H. Paulus een halte op zijn tocht, toen hij door de hoofdman van de burg Antonia naar de landvoogd Festus te Cesarea gestuurd werd om zich tegen zijn joodse aanklagers te verdedigen.

Te Antipatris keerde een deel der militaire escorte naar Jeruzalem terug (cfr. Hand. 23, 23-31).

\*\*\*

---

Bij Flavius Josephus is Antipatris genoemd in drie passages, die belangrijke bijzonderheden over Antipatris bevatten; het is daar ook telkens met Kafar Saba in verband gebracht.

De eerste passage luidt:

“Herodos (de Grote of Wrede) bouwde ook een stad in de vlakke of het landschap van Kafar Saba. Rijke wateren en woud maakten zijn ligging zeer aangenaam, want een rivier, samen met een bosgewest vol bomen van een buitengewone grootte, omgaven de stad; hij gaf haar de naam Antipatris ter ere van zijn vader Antipater.” (Ant. jud, III, blz. 102).

Hier is in acht te nemen dat Flavius Josephus zegt dat Antipatris gebouwd werd in het landschap of vlakke van Kafar Saba, dat 9 km ten noorden van Ras el-Aïn ligt. Hier is een deel van de kustvlakte Saron genoemd naar Kafar Saba, gelijk een deel van de Esdrelonvlakte rond Megiddo ook vlakke van Megiddo genoemd werd.

Antipatris moet men dus niet noodzakelijk zoeken te Kafar Saba of het huidige Kefr Saba. Het is immers mogelijk dat Antipatris alleen op het gebied van Kafar Saba gebouwd werd, of dat Kafar Saba een dubbel dorp was, zoals er vele waren, b.v. Bet-Horon, of ook dat de naam na de bouw van Antipatris zich aan een naburig dorp heeft gehecht.

Tweede tekst van Flavius Josephus :

“Alexander Janneüs (uit het geslacht van de Makkabeeën, 104-78 vóór Chr.), uit vrees voor een invasie van Antiochus Dionysus, die naar Arabië wilde, liet een diepe gracht maken (of een ravijn of dal in orde brengen), die vanaf Kafar Saba, dat thans Antipatris heet, tot aan de Zee bij Joppe liep ...

Bovendien maakte hij een houten muur met torens, die 150 stadiën lang was. Doch Antiochus stak geheel dit verdedigingswerk in brand, vulde de gracht en vervolgde zijn weg naar Arabië.” (Ant. Jud. 2, blz. 421).

De derde passage luidt:

“De diepe gracht en de houten muur liepen vanaf de heuvelen, die Antipatris beheersen, tot aan de zee bij Joppe.” (Bellum jud. blz. 421).

\*\*\*

Alle gegevens, dit is deze van Flavius Josephus met die van K. Emmerick, samengenomen, noodzaken ons de voorkeur te geven aan Ras el-Aïn.

Vooraf komen in aanmerking de argumenten: de nabijheid der heuvelen ten oosten, die het beheersen. De overvloed van water: de plaats wordt



Zij gingen voorbij verscheidene steden en Jezus onderrichtte Petrus en Joannes over het gebed. *Ik hoorde Hem ondermeer de gelijkenis aanhalen van een vriend die in de nacht aan de deur van zijn vriend klopt en hem drie broden te leen vraagt* (Lk. 11, 5-13).



‘s Avonds kwamen zij in een zeer bomenrijk gewest vóór Antipatris (zie dit nr. 1015, voetnoot 520, opmerking over Antipatris), en daar bleven zij in een herberg.

Antipatris is een zeer schone, nieuwe stad, door Herodes gebouwd, ter ere van zijn vader Antipater, op de plaats (of het

---

omringd en doorkruist met rijke beken; eeuwenlange verwaarlozing veroorzaakten er moerassen.

Bovendien ontspringen er meerdere bronnen, waarvan twee zeer grote; een van deze, aan de noordkant van de heuvel, draagt de naam Ras-el-Ain. Op deze heuvel verheft zich een oude burg Qalaät Ras el-Ain genaamd. Deze twee bronnen, van meetaf aan een waterrijke beek vormend, vloeien weldra samen en vormen de bochtenrijke rivier el-Audjeh.

Deze grond in de omtrek, door zoveel water bevrucht, is best geschikt voor woud, waarvan de bomen een grote hoogte bereiken. Bij dit alles komt nog dat de rivier hier over een aanzienlijke lengte de naam ‘Foetros’ draagt, d.i. de Arabische vorm voor (Anti)Patris.

grondgebied) van Kafar Saba (naam die nog voortleeft in het naburige dorp Kefr Saba).

Ik heb veel van die stad gezien en weet alleen nog dat in de Makkabese oorlog een veldheer met name Lysias in Kafar Saba gelegerd was; het had toen reeds muren en torens. Deze Lysias werd er keer op keer door Judas de Makkabeeër verslagen; hij sloot een verdrag met Judas, boezemde andere vijandige volkeren vrees voor de Joden in en zond bovendien rijke geschenken naar Jeruzalem voor de wederopbouw van de tempel (cfr. II Makk. 11, 12-21 en I Makk. 3 en 4). Ik zag veel van hem, wat ik niet meer weet.

Dit geschiedde, terwijl een eerloze kerel, die, zo ik meen, Sjammaï heet (een andere dan in fasc. 18, nr. 737, voetnoot 367), in Samaria was, van wie ik eveneens vele bijzonderheden weer vergeten ben. Later zag ik dat een van de Makkabeeën bij die stad, welke 6 uren van de zee verwijderd ligt, een muur bouwde van meerdere uren lang, met van afstand tot afstand een houten toren. In deze stad zag ik ook Paulus, toen hij naar Cesarea overgebracht werd (Hand. 23, 31).

## **9 januari. –**

‘s Morgens ging Jezus met Petrus en Joannes en nog verscheidene mensen naar de stad, zonder een bijzondere ontvangst van de burgers. Antipatris ligt, naar ik bemerkte, aan een riviertje en het is door vele enorme bomen omringd. Ook binnen in de stad zijn vele tuinen en prachtige dreven; ze staat geheel in het groen. Antipatris is groot en op heidense wijze gebouwd; op de straat kan men bijna gedurig onder zuilengangen gaan.

Jezus begaf zich naar het huis van een stadsoverste, die Ozias heet. Hij was hoofdzakelijk om deze man gekomen, wiens verdriet Hem goed bekend was. Deze man had reeds gisterenavond een bode naar de herberg buiten de stad tot Jezus gezonden, om Hem naar zijn huis uit te nodigen, want zijn

dochter was erg ellendig en *Jezus had hem laten antwoorden, dat Hij heden zou komen.*

Ozias ontving Jezus en de beide apostelen zeer eerbiedig, waste hun de voeten en bood hun een maaltijd aan. Maar Jezus ging onmiddellijk tot het zieke meisje, en de twee apostels gingen in de stad rond om het volk tot een predicatie van Jezus in de synagoge uit te nodigen. Ozias was een man van ongeveer 40 jaar; zijn dochter droeg de naam van een dochter van Saül; zij heette Mikal (I Sam. 14, 49). Zij kon 14 jaar oud zijn en lag lang op haar bed uitgestrekt, bleek en afgeteerd en zo lam, dat zij geen lidmaat kon bewegen, ja, zij kon haar handen niet zonder hulp verplaatsen.

De moeder was er gesluierd tegenwoordig zij boog zich ootmoedig voor Jezus, die tot het bed van de dochter naderde. De moeder lag gewoonlijk aan de andere zijde van het bed op een kussen om de dochter te helpen. Maar toen Jezus bij haar bed neerknielde – dit bed was zeer laag – stond zij aan de andere zijde eerbiedig rechtop; de vader stond aan het voeteinde van het bed.

*Jezus sprak met de zieke, bad en ademde in haar aangezicht, en gaf een teken aan de moeder dat zij tegenover Hem zou knielen en zij deed dit.*

*Nu goot Jezus wat olie die Hij bij zich droeg, in de holle hand en zalfde met de eerste vingers der rechterhand haar slapen, haar voorhoofd en vervolgens het gewricht of de wortel der rechter- en linkerhand, en Hij liet zijn hand enige ogenblikken op haar handgewrichten rusten.*

*Dan verzocht Hij de moeder het lange kleet van Mikal boven de maagstreek te openen en ook deze plaats zalfde Hij met olie.* Daarop trok de moeder de zoom van de deken van de voeten van haar dochter weg en *Jezus zalfde ook deze.*

*Nu zei Jezus: "Mikal, geef Mij uw rechterhand en aan uw moeder uw linkerhand."*

Toen hief zij voor de eerste maal de beide handen op, reikte hun die toe en *Jezus zei: "Sta op, Mikal!"*

*Hijzelf stond het eerst op* en zo ook de moeder en het magere, bleke kind richtte zich nu op, eerst zittend en dan op haar voeten rechtstaand, maar door de ongewoonheid aan die houding nog wankelend.

*Jezus en de moeder leidden haar tot de vader, die haar met open armen ontving.* Ook de moeder omarmde haar en zij weenden van vreugd en zij wierpen zich gedrieën aan Jezus' voeten neer. Aanstonds kwamen ook de knechten en dienstmeiden van het huis. Allen waren vol vreugd en prezen de Heer. *Nu beval Jezus brood en druiven te brengen, die zij uitpersen moesten; Hij zegende beide en beval de dochter er van te eten en te drinken en dit enige keren te herhalen.*

1016.

Het meisje was op haar legerstede met een lang hemd van fijne, natuurlijke wol bekleed; het borststuk was op de schouders toegehecht, zodat men het kon openen. Haar armen waren met brede repen van dezelfde stoffe, die aan de rug van het hemd vastgenaaid waren, omwonden. Onder dit hemd droeg zij een kledingstuk dat borst en rug bedekte (het gebruikelijke scapulier). De beide delen waren met banden op de schouders verenigd, doch aan weerszijden open.

Nadat het meisje opgestaan was, hulde de moeder het nog in een grote, lichte sluier. In het begin ging zij nog zeer onvast en onzeker, gelijk iemand, die het gaan en rechtstaan geheel verleerd heeft; zij legde zich dan weer te bed en at. Maar toen nu haar vriendinnen en speelgenoten vol verwachting en nieuwsgierigheid aankwamen om van haar ruchtbaar geworden genezing met eigen ogen getuige te zijn, stond zij van het bed weer op en ging hun

waggelend tegemoet. Dit was een aangrijpend tafereel. Als een kind werd zij hun door haar moeder tegemoet geleid; de meisjes waren verheugd, je kan niet méér; zij omarmden en leidden haar.

Ozias vroeg Jezus ook of de ziekte van het kind haar overkomen was wegens een schuld van de ouders, en ik meen dat *Jezus antwoordde: "Door een beschikking van God."*

Ook al deze vriendinnen van de genezene dankten de Heer en Jezus hield voor een talrijk toegestroomde menigte een vermanende lering en ging dan naar het voorhof van het huis, waar vele mensen, op de tijding van zijn aanwezigheid in dit huis, zieken aangebracht hadden. Ook Petrus en Joannes bevonden zich hier. *Op dit voorhof genas Jezus zieken van alle aard*, en begaf zich daarop, vergezeld van vele mensen, naar de synagoge. Hier wachtten reeds op Hem de Farizeeën en een grote menigte mensen.

*In de synagoge verhaalde Hij een parabel van een herder en zei dat Hij zelf verloren schapen opzoekt, dat Hij ook zijn knechten uitgezonden had om ze op te zoeken en dat Hij voor zijn schapen wilde sterven (cfr. Joa. 10). Hij verklaarde ook dat Hij een kudde op een berg had, die in veiligheid was. Alleen door eigen schuld en nalatigheid kon een van die schapen, die toch beveiligd waren, nog door wolven verslonden worden.*

*Hij vertelde ook een parabel die betrekking had op zijn zending en sprak: "mijn Vader heeft een wijnberg." Maar de Farizeeën begonnen reeds spottend oogjes naar mekaar te werpen, en aan het slot van de parabel, waarin voorkwam dat alle dienaren van zijn Vader door de boze wijngaardeniers mishandeld werden en dat Hij nu zijn Zoon zelf zond, die eveneens uitgestoten en gedood zou worden, spotten en lasterden de Farizeeën openlijk en vroegen onder elkander: "Wie is Hij?"*

Wat wil Hij? Waar bezat zijn Vader ooit een wijnberg? Hij heeft zijn verstand verloren en is gek. Daar heeft men het! Het is Hem aan te zien dat Hij raaskalt!” En zij lachten Hem uit, versmaadden en hoonden Hem.

(Bedoeld is de parabel uit Mt. 21, 33; Mk. 12, 1; Lk. 20, 9; *steeds dezelfde parabel: het Jodendom is zijn ondergang nabij; het Rijk zal hun ontnomen worden en gegeven aan de heidenen, die op tijd de vruchten zullen inleveren.*)

Jezus verliet met Petrus en Joannes de synagoge, en zij lasterden nog achter zijn rug; zijn wonderen schreven zij toe aan toverij en de duivel. Jezus ging nogmaals met Ozias naar diens huis, *genas in het voorhof nog enige zieken*, at een weinig en aanvaardde ook nog brood en wat balsem voor de reis.

## **Jezus' verschillende genezingswijzen. – Jezus te Ozensara.**

1017.

*Inwendig werd mij nogmaals aangetoond dat Jezus' verschillende genezingswijzen elk een eigen geheimnisvolle betekenis hebben, maar ik kan dit niet zo juist weergeven gelijk ik het zag.*

*Het verschil in de wijzen van genezen had betrekking op de verscheidenheid van natuur, op de verborgen oorzaak, betekenis en doel van de ziekten en op de verscheidenheid der zielenoden bij de zieken.*

*Zo bijvoorbeeld ontvingen de met olie gezalfden een zekere geestelijke versterking en kracht, die zij kregen met en door de olie, die dit betekende en daarvan het zinnebeeld was, en geen van zijn handelingen was zonder eigen betekenis.*

Met deze handelingen, gebaren of vormen stelde Jezus ook allerlei gebruiken in, welke de heilige en helende priesters later in Jezus' naam opnieuw aangewend hebben, hetzij zij deze door overlevering ontvangen hadden, hetzij zij die, onder ingeving van de H. Geest in Jezus' naam weer uitgeoefend hebben.

Zoals de Zoon van God, om mens te worden, het lichaam van het reinste schepsel uitkoos en niet, buiten de natuur om, als mens rechtstreeks uit de hemel nederdaalde, zo gebruikte Hij dikwijls reine en door zijn Geest gezegende, geschapen dingen als genezingsstof of -middel, b.v. de olie en zo gaf Hij ook daarna aan de genezenen brood en sap van druiven.

Andere malen heelde Hij door bevel, zelfs uit de verte, want Hij was gekomen om de meest verschillende kwalen op verschillende wijzen te genezen, en om voor allen die geloofden, door zijn éne dood aan het kruis te voldoen.

**Zijn dood alleen voldeed voor alles, want alle pijnen, smarten en voldoeningen en penitenties zijn er in begrepen.**

Hij ontsloot

- eerst de boeien en banden van tijdelijke nood en straf met **verscheidene sleutels der liefde**, leerde, heelde, hielp op velerhande wijzen en
- ontsloot daarna door verzoening de deur van de hemel en van het voorgeborchte der hel met de hoofdsleutel: de **kruissleutel**.

1018.

Mikal, de dochter van Ozias, was lam van jongsaf aan.

**Dat zij zo lang door onmacht gebonden bleef, was een genade.**

**Gedurende de tijd van het zondegevaar was zij door ziekte geboeid en aan haar ouders tot de beoefening van de liefde en het geduld gegeven.**

**Was zij in haar jeugd gezond geweest, wat zou er wellicht van haar en haar ouders geworden zijn? Zij hadden naar Jezus niet verlangd en Jezus had hen niet gelukkig gemaakt; zij hadden in hem niet geloofd; de dochter was door Hem niet genezen geworden, hetgeen haar nu een grote kracht en sterkte verleende, zo naar lichaam als naar ziel.**

**Zo was haar ziekte een beproeving, die zij als erfdeel van de zonde had meegekregen, of een weldadige kastijding, die haar en haar ouders tot zielezaligheid moest strekken en hen er op moest voorbereiden.**

**Hun geduld en lijdzaamheid was een medewerking met de genade en bracht aan allen in de hun door God opgelegde strijd, de kroon van de zegepraal, nl. de wonderbare, door Jezus bewerkte genezing van lichaam en ziel. Welke genade gebonden te zijn tot alle kwaad en toch vrij tot het goede in de geest, tot de Heer komt en het lichaam en de ziel ontbindt en bevrijdt!**

*Jezus sprak nog met Ozias; deze vertelde Hem ook het nieuws van de ingestorte Siloëtoeren en der mensen die er bij om het leven gekomen waren; ook sprak hij met weerzin over Herodes, die door sommigen heimelijk van dit verraad werd verdacht. Ook hier zei Jezus: "Nog groter rampen zullen over de verraders en valse bouwmeesters komen dan over de daar verongelukte; indien*



*Jeruzalem het Heil niet aanneemt, komt na die toren de tempel aan de beurt."*

Ook van Joannes' doop maakte Ozias gewag en drukte de hoop uit dat Herodes hem voor zijn geboortedag in vrijheid zou stellen. *Jezus antwoordde: "Te zijner tijd zal hij vrij zijn." (zal zijn ziel uit haar kerker verlost zijn).*

In de synagoge hadden de Farizeeën Hem ook gezegd dat Hij op zijn hoede moest zijn om door Herodes niet bij Joannes gevangen gezet te worden, indien Hij op die manier voortdeed; doch *deze bedreiging had Jezus onbeantwoord gelaten.*

Jezus vertrok met Petrus en Joannes om 5 uur in de namiddag, richtte zich uit Antipatris zuidwestwaarts naar Ozensara, dat 4 à 5 uren ervan verwijderd kan liggen.

(Jezus zal spoedig van richting veranderd hebben, zie VOORREDE nr. 8: Ozensara is in 't Hebreeuws Oezzen-Seëra en is het huidige Ghoessaneh, 4 uren ten zuidoosten van Antipatris of Ras el-Aïn; zie fasc. 2, nr. 61, voetnoot 136).

Hier in Antipatris liggen Romeinse soldaten; hier is een doorvoer naar de zee van vele, zeer dikke boomstammen tot hout voor de scheepsbouw. Op hun weg naar Ozensara ontmoetten zij vele zulke bomen, die onder het geleide van Romeinse soldaten door zeer grote ossen voortgetrokken werden. Ook worden in deze omstreken bomen geveld en gekapt.

*Jezus onderrichtte meerdere zulke arbeidersploegen.*

Zij kwamen laat te Ozensara aan; deze stad is door een riviertje in twee delen gescheiden. Hier nam Jezus zijn intrek bij bekende mensen (zelfs verwanten). *Hij leerde en vermaande veel volk dat zich bij zijn herberg verzameld had.* Op zijn weg naar zijn doop is Hij reeds eenmaal hier geweest. *Hij zegende zieke kinderen en genas er enige van.*